

T.C.

MALTEPE ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
SOSYOLOJİ ANABİLİM DALI

**BEDENİN TOPLUMSAL İNŞASI: İSTANBUL'DA
KADIN ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİ VE
ANNELERİ ÜZERİNE NİTEL BİR ARAŞTIRMA**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

EZGİ YUDUM KIZAL

151127101

Danışman Öğretim Üyesi:

Yrd. Doç. Dr. Mehmet BOZOK

İstanbul, Aralık 2017

T.C. Maltepe Üniversitesi
Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürlüğü'ne,

15.12.2017 tarihinde tezinin savunmasını yapan Ezgi Yudum KIZAL'a ait "Bedenin Toplumsal İnşası: İstanbul'da Kadın Üniversite Öğrencileri ve Anneleri Üzerine Nitel Bir Araştırma" başlıklı çalışma, Jürimiz tarafından Sosyal Bilimler Enstitüsü Sosyoloji Anabilim Dalı Sosyoloji Tezli Yüksek Lisans Programında Yüksek Lisans Tezi Olarak **Oy Birliğiyle /Oy Çokluğuyla** kabul edilmiştir.

Yrd.Doç. Dr. Mehmet BOZOK
(Başkan)-Danışman

Doç. Dr. Güncel ÖNKAL
Üye

Yrd. Doç. Dr. İlknur HACISOFTAOĞLU KÖZLEME
(Üye)

YEMİN METNİ

...../...../20....

Yüksek Lisans tezi olarak sunduğum "BEDENİN TOPLUMSAL İNŞASI: İSTANBUL'DA KADIN ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİ VE ANNELERİ ÜZERİNE NİTEL BİR ARAŞTIRMA" adlı çalışmanın, proje safhasından sonuçlanmasına kadar olan bütün süreçlerinde bilimsel ahlak ve geleneklere aykırı düşecek bir yardıma başvurulmaksızın tarafımca yazıldığını ve yararlandığım bütün eserlerin "Kaynakça"da gösterilenlerden oluştuğunu, "Kaynakça"da yer alan bu eserlerden metin içinde atıf yaparak yararlanmış olduğumu belirtir ve onurumla doğrularım.

151127101

Ezgi Yudum KIZAL

İmza

BEDENİN TOPLUMSAL İNŞASI: İSTANBUL'DA KADIN ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİ VE ANNELERİ ÜZERİNE NİTEL BİR ARAŞTIRMA

ÖZET

Toplumsal cinsiyet tartışmaları bağlamında beden konusu oldukça önemli ve yeni bir tartışma alanıdır. Beden, aynı zamanda dahil olunan gruplar, yaşanan toplum hakkında diğer insanlara fikir sunar. Cinsiyete dayalı sosyal sistemin normları beden kontrolünü de sağlamaktadır. Beden sosyal bilimler için her ne kadar zengin bir fikir olsa da beden, haz alan, uyuyan, şiddet gören ya da ölümlü bir sonu olan bir olgu olmasıyla da ilintilidir. Beden bir simgedir ve insanın toplumdaki maddi yansımasıdır. Bedenin nasıl yansıtıldığı ve anlamlandırıldığı önemlidir. Bu araştırmada, kadın bedenine yönelik iktidar ele alınmıştır.

Bu araştırmada niteliksel araştırma yöntem ve tekniklerinden yararlanılmıştır. Araştırmada, İstanbul'da bir devlet üniversitesinde okuyan genç kadın öğrencilerin ve annelerinin bedene yönelik düşünceleri katılımcılarla derinlemesine görüşmeler yapılarak incelenmiştir. Araştırmada anneler ile genç kadınların bedenleri ile ilgili düşünceleri toplumsal uzlamda ele alınırken, kadın bedenine yönelik toplumsal baskılar, ideal olan kadın bedeninin nasıl inşa edildiği ve kadın bedenine yönelik müdahaleler ele alınmıştır. Bu araştırmada, üniversite öğrencisi genç kadınlar ve annelerinin, erkek egemen ilişkiler nedeniyle beden inşalarında toplumsal baskılar yaşadıkları ortaya konmaktadır. Diğer yandan bu iki grubun beden inşalarında kayda değer bir fark görülmemiştir.

Anahtar Kelimeler: Toplumsal Cinsiyet, Beden Sosyolojisi, Bedene Müdahaleler, Kadın Bedenine Yönelik Baskılar, Bedenin Toplumsal İnşası

SOCIAL CONSTRUCTION OF BODY: A QUALITATIVE STUDY ON FEMALE UNIVERSITY STUDENTS AND THEIR MOTHERS

ABSTRACT

Within the context of gender debates, the issue of the body is a very significant and new area of discussion. The body offers to other people ideas about the people who make up a particular society. Gender-based social system's norms also provide control of the body. Although the body is a rich idea for the purposes of social sciences, it is mainly the fact that the body is an entity that experiences pleasure, sleep, pain, and a mortal ending that is mostly associated with body. The body is a symbol. Furthermore the body is the material reflection of people in a society. How the body is projected and understood is a matter of great importance. This research tackles issues related to the power or capabilities of the female body.

This research has utilized qualitative research methods and techniques. The research was conducted by interviewing the young girls and the mothers who were undertaking their studies at a state university in Istanbul. In-depth interviews were used in the survey. In this research while taking into account the thoughts of the mothers and the girls regarding bodies, the pressures towards the female body, the ideal female body and the interventions directed to the female body were also taken into consideration. This research presents that young university student women and their mothers' experience social oppressions in their constructions of body. On the other hand, there is almost no remarkable differences between their constructions of bodies.

Key words: Gender, Sociology of Body, Interventions to the Body, Oppression of Women's Bodies, Social Construction of Body

İÇİNDEKİLER

ÖZET.....	iiiv
ABSTRACT.....	iv
İÇİNDEKİLER.....	vi
1. BÖLÜM BEDENE GENEL BİR BAKIŞ.....	1
1.1. GİRİŞ.....	1
1.2. ARAŞTIRMANIN AMACI.....	4
1.3. ARAŞTIRMANIN ÖNEMİ.....	5
2. BÖLÜM BEDEN ÜZERİNE KURAMSAL VE METODOLOJİK TARTIŞMA.....	7
2.1. KURAMSAL TARTIŞMA.....	7
2.2. METODOLOJİK TARTIŞMA.....	14
2.3.1. ARAŞTIRMANIN ÖRNEKLEMİ.....	16
2.3.2. VERİ TOPLAMA TEKNİKLERİ.....	16
2.3.3. DERİNLEMESİNE GÖRÜŞMELER.....	17
2.2.4. VERİ TOPLAMA.....	17
2.3.5. VERİ ANALİZİ.....	18
2.2.6. ARAŞTIRMADA KARŞILAŞILAN GÜÇLÜKLER.....	18
3. BÖLÜM KADIN BEDENİ VE İDEAL BEDENİN İNŞASI.....	21
3.1. İDEAL OLAN BEDENDEN İDEAL OLMAYAN BEDENE.....	21
3.2. KADIN ERKEK İLİŞKİLERİNDE GÖRSEL BİR UNSUR OLARAK BEDEN.....	37
3.3. YAŞLILIĞIN BEDENSEL BELİRTİLERİ.....	43
3.4. KOZMETİK ÜRÜN KULLANIMI.....	49

3.5. ANTI-AGİNG: YAŞLANMAYA KARŞI SAVAŞ VERDİĞİNİ İDDİA EDEN SÖYLEM VE ÜRÜNLER	56
4. BÖLÜM BEDENE MÜDAHALELER	65
4.1. ESTETİK AMELİYATLAR VE ESTETİK AMELİYATLARA DÜŞKÜNLÜK.....	66
4.2. MODA İKONU OLARAK TASARLANAN BEDENLER.....	72
4.3. BEDENDEKİ İZLER (PEARCİNG VE DÖVME).....	78
5. BÖLÜM KADIN BEDENİNE YÖNELİK BASKILAR	83
5.1. EVLİLİK ÖNCESİ CİNSELLİK.....	83
5.2. TOPLUMSAL BASKI VE KADIN BEDENİ	89
5.3. DAYATILAN BİR GÜZELLİK ALGISI OLARAK “İNCE” BEDENLER	94
6. BÖLÜM SONUÇ	105
7. KAYNAKLAR	108

<u>EKLER</u>	111
<u>EK 1: DERİNLEMESİNE GÖRÜŞME SENARYO GELİŞTİRME FORMU</u>	111
<u>EK 2: T.C. MALTEPE ÜNİVERSİTESİ SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ</u> <u>SOSYOLOJİ ANABİLİM DALI BEDENİN TOPLUMSAL İNŞASI:</u> <u>KADIN ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİ E ANNELERİ ÜZERİNE</u> <u>NİTELİKSEL BİR ARAŞTIRMA</u>	114
<u>ÖZGEÇMİŞ</u>	117

1. BÖLÜM

BEDENE GENEL BİR BAKIŞ

1.1. GİRİŞ

Beden, doğduğumuz andan itibaren tanımladığımız, kodladığımız ilk şeydir. Kodlanma, doğmadan önce cinsiyetimizin belirlenmesiyle oluşur. Kadın olmak veya erkek olmak, işte bu bağlamda hayatımıza girer. Ailemiz ve etrafımızdaki herkes bedenimize ve cinsiyetimize göre bize isimler verir, giysiler alır. Odamızın rengini bile cinsiyetimiz ve bedenimiz belirler. Beden, var olduğumuz toplum içerisindeki maddi bütünlüğümüzdür.

Wollstonecraft'ın da vurguladığı üzere "Kadınların zihinlerini geliştirerek güçlendirirseniz, kör itaatın de sonu gelecektir; ama iktidar her zaman kör itaat aradığından tiranlarla hazcılarkadınları karanlıkta bırakmaya çalışırken doğru şeyi yapmaktadırlar. Ne de olsa tiranlar köleler ister, hazcılırsa oyuncaklar." (2007, s. 38).

Bu araştırmada bedenin, bireylerde cinsellik, yaşlılık, engelli olmak, bedenlere bir müdahale olarak estetik ameliyatlar, kürtaj, obezite ve diyet, kozmetik ürün kullanımı, anti-aging ürünleri ve modanın yarattığı bedenlerin yeni çağda nasıl inşa edildiği gibi konular üzerine tartışılacaktır. Kadın bedeninin ataerkil toplumlarda ötekileştirilen ve dışlanan bir unsur olması üzerine araştırmaya katılan anneler ve genç kadınların kişisel görüşleri araştırmaya farklı bakış açılarıyla ortaya koyacaktır.

Günümüz yaşantısının sosyolojik tartışmalarında öne çıkan parametrelerin birçoğu bedene dairdir. Yaşlı bedenler, hasta ve sakat bedenler, toplumsal bir adaletsizlik örneği olarak kadın-erkek doğası üzerine tartışmalar, modanın yarattığı bedenler, cinsel obje olarak sunulan kadın bedeni, anti-aging ürünler, kozmetik sanayi, obezite ile ilgili sorunlar, kadın bedenine yönelik toplumsal baskılar gibi daha birçok alanda beden konusuna değinilmektedir. Buna rağmen bedenin doğrudan bir araştırma konusu olarak sosyoloji literatürüne girmesi çok yenidir ve yaklaşık otuz yıllık bir geçmişi vardır.

Bireyin toplumdaki varlığını sürdürmesinde en temel aracı olan beden, hem tekilliği hem de çoğulluğu içinde barındırmasından dolayı farklı sorunsallara kapı açar. Beden tekildir; çünkü kişinin kendine özgüdür ve yalnızca o bireyin kendisine ilişkin sorunları içerir. Beden çoğuldur; çünkü sosyalleşme sürecinde toplumun tüm değerlerini içinde barındırır ve bunları farklı yollarla dışarı yansıtır. Bedenler topluluğu olarak toplumun kendisi de bedenlerin çoğulluğunu örneklendirmektedir. Kadın-erkek, genç-yaşlı, siyah tenli-beyaz tenli gibi ikilikleri içinde barındıran bir bütün olarak toplumun kendisi de bir bedendir. İçindeki farklılıklarla beraber toplumsal düzeni korumak durumunda olan toplum, bu farklı bedenleri kendi örüntüsüyle ehlileştirir. Bireyin tekil bedeninin toplumsal zeminde sorun yaratması ve norm ve değerler yoluyla dönüşüme uğratılması bu duruma örnek verilebilir (Öztürk, 2012, s. 1).

Beden sosyolojisi, düşünce tarihinin en eski problemlerini tartışma konusu yapmaktadır. Doğa-kültür karşıtlığı, dünyevilik-ruhanilik tartışması, erkeklik-kadınlık gibi toplumsal cinsiyet kategorilerinin yarattığı sorunsalların başını çektiği bu tartışmaların odağında canlı, dinamik bir yapı olan beden yer alır. Düşünce tarihinin eski problemlerinden biri olan akıl-doğa çatışmasına odaklandığımızda, cinsel ilişki doğanın bulunduğu tarafta kalmaktadır. Akla karşı doğanın tarafında kalan cinsellik eylemi, uygarlık sürecinde kilit noktalardan birinde bulunmaktadır. Toplumun içerisinde kadının bedeninden utanç duyması evlilik öncesi cinsel ilişki yaşamasıyla bağlantılıdır. Diğer dürtü ifadeleri gibi cinsellik de, yalnızca kadınlar için değil erkekler için de, sadece toplum dışı bir alanla, toplumsal olarak meşru görülen evlilik ile sınırlanır (Elias, 2009, s. 303). Cinselliğin toplumda ahlaksızlık olarak nitelendirilmesi bireyin kendisini doğasının özünde var olan "üreme" durumundan soyutlamasıyla başlar. Bu durumun yasaklanan ve ayıplanan bir durum haline gelmesi özellikle evlilik dışı yaşanan cinsellikte daha baskındır. Kadın kendi bedenini utanılan bir şey olarak görmelidir ki bu mahremiyeti kimseyle evlenmeden paylaşmamalıdır.

Çıplaklığın, yaşadığımız dönem içerisinde 16. yy ile farklılık gösterdiğini belirtmek gerekir. Elias'ın vurguladığı üzere:

Yatak odası insan yaşantısının "en özel" ve "en gizli" alanı haline gelmiştir. Diğer bedensel faaliyetler gibi "uyumak" eylemi de zamanla toplumsal yaşantının "sahne arkası"na atılmıştır. İnsanın diğer faaliyetleri gibi bu faaliyeti için de toplumun tanıdığı tek meşru toplumdışı alan olarak sadece aile kalmıştır. Aileyi çevreleyen, gözle

görülen ya da görülmeyen duvarlar, bir insanın varoluşundaki "en özel", "en gizli", baskılanamayan "hayvanca" şeyleri, başkalarından gizler (Elias, 2009, s. 269).

Elias insanın biyolojik özelliklerinin toplumsallıkla arasında bir ilişki olduğunu düşünür. Batı toplumuna göndermelerde bulunan Elias bedeninin "bitmemiş bir süreç" olduğundan bahseder. Uygarlaşmanın farklı toplumlarda ve dönemlerde farklı anlamlarını ele almıştır. Beden ona göre dönüştürülebilir ve "değiştirilebilir" bir varlıktır. O günün şartlarında ve eski çağlarda yaşayışın ve benliğin sunumunun vurgusunu yapar. Elias bedeninin toplumsal süreçlerde ve yaşanan şartlarda değişim yaşayabileceğini vurgulamıştır.

Bedenin sınırlandırılması ve kontrol altında tutulması politikalarına dayalı siyaset bedeninin özgürlüğünü kısıtlamıştır. Cinsellik tarihler boyu ötelenen bir kavramken, özellikle kadın bedeninde bekarete atfedilen anlamlar ve "evlenmeden olmaz" tabusu cinselliğin evlenilmeden yaşanılmaması gereken bir durum olduğunun, cinselliğin "ayıp, yasak, günah" olarak kadın zihnine yerleştirilmesinin bir göstergesidir. İnsanın kendi bedeninden ve onun edimlerinden utanmasını gerektiren bu anlayış doğrultusunda "namus" saflık, temizlik gibi kavramlarla eş değer olarak görülen toplumsal ve bireysel bir değerdir. Namus sözcüğü, ülkemizde genellikle erkek için dürüstlük, kadın içinse cinsel saflık, temizlik anlamında kullanılmasıyla kadın-erkek farklılığını yansıtmaktadır. Toplumsal cinsiyet kavramında erkeğin üstünlüğü ve kadın bedeni üzerindeki hegemonyası kadın cinselliğinde de bu şekilde göze çarpmaktadır. Ne yazık ki bir çok kadın kendi bedeni hakkında bir düşünceye sahip değilken, kendisi adına verilen kararlarla yaşamak zorunda kalmıştır. Kadın sünnetinin var olduğu toplumlara bakıldığında kadının cinsel ilişkiden "haz" almaması ve hatta cinsel ilişkiden soğutulması için kadın bedenine yapılan eziyetlerin varlığı da küçümsenmemelidir.

Beden "ideal olan" ve "ideal olmayan" gibi anlamlar atfedilerek yargılanan bir alandır. Bu durumda bedeninin sağlık durumunun belirlenmesi ve kadının her zaman genç veya dinç olarak görülmek istenmesi kadın bedenine yönelik bir baskıdır. Kadın bedenine yönelik baskılardan bir diğeri ise, evlilik öncesi cinsellik yaşayan bir kadın bireyin toplumda ne gibi tutumlara maruz kaldığı ile ilgilidir. Bu hususta cinselliğin beden sosyolojisinde önemli bir unsur olduğunu belirtmek gerekir. Kadına yönelik bir diğer toplumsal baskı ise kadın bedeninin ince ve zarif bir beden olması gerektiğinin zorunluluğudur. Bu hususta obezite, diyet ve spor bu araştırmanın diğer alt başlıklarıdır. Günümüzde büyük bir problem haline gelen obezite de bedenlerde görülmek istenmeyen bir durumdur. Obez bedenler zamanla çoğalmakla birlikte

kişilerin sağlıklı veya güzel, dinamik bir bedene sahip olmayı arzulamalarından dolayı spor salonları dolup taşmaktadır. Dolayısıyla bedenin inşasında değişiklik yaratan bedenin “obez” olma hali de çalışmada ele alınacak bir diğer unsurdur. Kadın bedeninin obez olmaması insan sağlığı açısından düşünüldüğünde genel bir düşüncedir.

Bedene müdahale unsuru olan, estetik operasyonlar, kozmetik ürün kullanımı, anti ageing kremler, dövme, pearcing, kürtaj, moda gibi unsurlar araştırmada incelenen diğer alanlardır. Moda, bedenin tasarlanmasını sağlayan bir unsurdur. Giyimimiz ve kuşamımız topluma verdiğimiz birer mesajdır. Dolayısıyla beden ve moda arasındaki ilişkiyi de bu bağlamda incelemek gerekmektedir. Bu araştırmada kadın bedenine yönelik müdahalelerin ne gibi durumlarda ortaya çıktığı, desteklenip, desteklenmediği incelenecektir.

Bu araştırmada ele alınan beden kavramı, birçok bağlamda, anne ve genç kadınların bedeni toplumda yeniden nasıl inşa ettikleriyle ilgilidir. Araştırma beş ana bölümden oluşmaktadır. İlk bölüm, beden sosyolojisine yönelik bir bakışı genel hatlarıyla ele almaktadır. İkinci bölümde beden sosyolojisinin kuramsal alandaki tartışmalara nasıl yön verdiği ile ilgili literatür taraması yer almaktadır. Üçüncü bölümde kadın bedeni ve ideal kadın bedeninin ne olduğuna yönelik tartışmalar ele alınmıştır. Dördüncü bölümde bedene dışarıdan müdahaleler başlığı altında estetik operasyonlar ile ilgili tartışmalar yer almaktadır. Beşinci bölümde ise, kadın bedenine yönelik toplumsal baskılar üzerine tartışmalar yapılmıştır.

Bu tezin temelini oluşturan alan araştırması, İstanbul’da bir devlet üniversitesinde okuyan genç kadınlar ve onların anneleri ile yapılmıştır. Bu araştırmada katılımcılar: cinsiyetleri, yaşları, memleketleri ve yaşadıkları şehir göz önünde bulundurularak, öğrenciler arasından tesadüfî olarak belirlenmiştir ve genç kadınlar aracılığıyla annelerine ulaşılmıştır.

1.2. ARAŞTIRMANIN AMACI

Bedenin dünden bugüne toplumsal düzlemde hangi anlamları kazandığı, bedene müdahalelerin, iktidar, beden ilişkisi, kültürel ve sosyolojik boyutlarda bedenin yeniden inşası ele alınmaktadır. Bu çalışmada yanıtı aranan temel soru, bedeni nasıl anlamlandırdığımız ve anne ve genç kadınların birbirinden farklılık ya da benzerlik gösteren beden ile ilgili düşünceleridir.

Anne ve genç kadınların bedeni nasıl anlamlandırdığı ve her iki dönem de de giyimin, kozmetiğin, modanın, estetik operasyonların vücudumuzda ki simgelerin nasıl ve ne gibi değişiklikler gösterdiği irdelenmiştir. Dolayısıyla genç bir bedene sahip olan kızların ve onlara oranla daha yaşlı bir bedene sahip olan annelerin kendi bedenlerine yönelik düşünceleri farklılık göstermektedir.

Obezitenin günümüzde sağlık problemi haline gelmiş olması, estetik ve kozmetik olarak bedene müdahaleler, kadın bedeninin bir sömürü nesnesi olarak pornografik bir unsur olarak kullanılması, cinselliğin beden ile yeniden inşası, bedenin bizim için ne ifade ettiği, bedenin toplumdaki yeri, bedenimizin irademiz doğrultusunda şekillendirilebilecek bir unsur olup olmadığı, bedenin toplumda nasıl bir işlev gördüğü çalışmanın önemli sorularındandır. Bu çerçevede toplumu, sosyolojinin büyük bedeni olarak düşünebiliriz (O' Neil'den akt. Okumuş, 2009 s. 4). Bu durumda bir "beden olarak toplum", bir "bedensel ilişkiler" ağı olarak kabul edilebilir.

Bu araştırma genç kadınlar ve annelerinin kendi bedenleri ile ilgili düşüncelerini öğrenmek esas amaçtır. Anneler ve genç kadınların moda, sağlık, estetik operasyonlar, kozmetik ürünler, anti-aging ürünler, ideal kadın bedeni, kadın bedenine yönelik toplumsal baskılar ile ilgili fikirlerini öğrenmek araştırmanın sonucunu netleştirmek için önemlidir.

1.3. ARAŞTIRMANIN ÖNEMİ

Beden sosyolojik olarak önemli bir alandır. Bedenlerimiz içinde bulunduğumuz toplum tarafından inşa edilir. Giyim, kuşam, takılan takılar, yapılan dövmeler, saç rengimiz bile bulunduğumuz toplum hakkında ki bize fikirler sunar. Bedenimiz ise fikirlerimizi karşı tarafa yansıtmamıza sebebiyet verir. Beden sosyolojisi geniş bir alandır. İnsanın insan olarak sosyal hayatta var oluş mekânı olarak beden, her zaman düşüncenin, araştırmanın ve anlamının konusu olagelmıştır. Denilebilir ki aktif benliğin mekânı olan beden üzerine yorumlar belki de insanlık tarihi kadar eskidir.

Beden sosyolojinin yanı sıra antropoloji, psikoloji ve siyaset bilimi gibi sosyal bilim alanlarında da araştırılan bir konudur. Bedenimizle toplumda var oluruz ve aslında bedenimiz de bizim bir kimliğimizdir. Genç kadınların ve annelerin beden inşaları arasındaki farklılık bu araştırma konusunun içeriğinde önemli bir oynar. Dolayısıyla beden genç bir bedende ve yaşlı bir bedende farklı anlamlar taşır. Fakat anne ve

genç kadınların bedene yaklaşımları kendi bedenleri ile ilgili tutumları benzerlik gösterebilir.

Araştırmanın bir diğer önemi kuramsal çerçevesi bağlamındadır. Pierre Bourdieu ve Michel Foucault'nun beden alanındaki kavramsal araştırmalarında Bourdieu, habitus kavramıyla bedeni toplum içerisinde anlamaya ve kavramsallaştırmaya tartışır. Foucault ise bu alanda bedenin cinsellik ile kavramsallaşan ilişkisinin eski çağlardan günümüze nasıl değiştiğini ve anlamlandırıldığını açıklar.

2. BÖLÜM

BEDEN ÜZERİNE KURAMSAL VE METODOLOJİK TARTIŞMA

2.1. KURAMSAL TARTIŞMA

Beden sosyolojisi, sosyoloji tartışmalarında yeni bir alan olmasına rağmen yapılan çalışmalar geniş bir yelpaze oluşturmaktadır. Birçok yaşamsal faktörün anahtarı olan beden feselefe, psikoloji, sosyoloji alanlarında oldukça araştırılan bir konu olmuştur. Bedenin biyolojik ihtiyaçlarının araştırılmasının dışında bedenin toplum içerisinde varolan bir varlık olması aynı zamanda bedenin bir materyal olarak görülmesine de sebep olmuştur. Bedenin maddeleştirilmesi farklı bilim alanlarında da incelenen bir unsur olmuştur. Sosyoloji tarihinde bedenin farklı şekillerde ele alındığını söylemek mümkündür.

Bedenin ruh ile kavramsallaştırılarak ele alınması da bu süreçte önemli bir nokta olmuştur. Beden ve ruh arasındaki batı metafizik tarihinin içinden gelen geleneksel ikili karşıtlıktır. 19. Yüzyıldan itibaren iki karşıtlıklar özellikle Doğu ve Batı gibi ikilemler sıklıkla gündeme gelmiştir. Örneğin Marksist tartışmalar ikili karşıtlıklar (sınıf savaşmaları, proleterya ve burjuvazi arasındaki amansız sınıf mücadelesi) gibi 20. yüzyılın başında dilbilim de “gösteren ve gösterilen” çiftini karşı karşıya kullanmıştır (Akay, 2009, s. 5).

Dolayısıyla bedenin biyolojik bir kavrama indirgenemeyeceği, aksine sosyal ve kültürel olarak yaratılan, inşa/icat edilen ve bu yüzden sosyal ve tarihsel bağlamlarla koşullu kavramlar oluşuna dikkat çekmeleri olmuştur. 1980'lerden bu yana “beden sosyolojisi” alanı geç kalınmış olsa da özel bir tartışma alanı olmuştur. Beden sosyolojisinin asıl önemi beden sosyolojisinin sosyoloji açısından önemli yönü sadece yeni bir ilgi alanı olmasından kaynaklanmaz. Onun asıl önemi sosyolojideki mevcut kuramsal eğilimleri yenileme, canlandırma, dönüştürme etkisinde saklıdır. Bugün geldiği noktada beden sosyolojisi, geleneksel sosyolojik düşüncenin

parametrelerini, kavramlarını, varsayımlarını yeniden biçimlendirme, kurgulama gücüne erişmiş görünmektedir (Çakı, 2011, s. 185).

Marksist yaklaşımlarda bedenın sömürsü üzerine durulurken bedenın daha çok işlevselliğının sömürsüne değinildiğini görebiliriz. İşlevselcilik bağlamında beden daha farklı biçimlerde ele alınırken bedenın analiz edilen varoluşu anlamlandırılmaya çalışılan bir alan olarak görüldüğünü söyleyebiliriz. Bedenin modern kültür, siyaset ve kamusal alanda ki temsili bedenın kavramsallaştırılmaya çalışılan bir alan olduğunu göstermektedir.

1980 ve 1990'larda hem bedeni bir konu olarak sorunsallaştıran hem de aynı zamanda bedenın modern kültür ve siyasette temel empirik bir problem olduğunu kabul eden bazı kitapların yayımlandığını söyleyen Turner, bu çalışmalarda "bedenleşme" ve "bedenselleştirme" rahatsızlığı üzerine antropolojik araştırmaların önemli olduğunu söyler (Kleinman'dan akt.Turner, 2011, s. 264). Beden sosyolojisi taslağı için merkezi dönemdeki önemli süreç "bedenleşme" fikridir. Bizler bedene sahip değilizdir. Daha doğrusu belirli tipte insanlar olarak bedenleşiriz. Bedenleşme tarihsel bir yaratıdır (Turner, 2011, s. 273). Bu süreçte beden birçok alanda farklı şekillerde maddesel veya ruhani kavramlarla ele alınmıştır. Beden aynı zamanda simgeselleştirilen, var olan ya da ölümle maddesel varlığı son bulan bir alandır. Bedenin yaşanılan toplum içerisinde bir simge olduğunu varsaydığımızda toplum düzenini ya da kaosu engellemek amacıyla konulmuş kurallara kontrol altında tutulmaya çalışılan bir organizma olduğunu söylemek te mümkündür. Dolayısıyla kanunlar, okullar, iş yerleri ve birçok alanda insanoğluna konulan birçok sınır vardır. Bu durumda iktidarın varlığından söz etmek gerekmektedir.

İktidar on yedinci yüzyıldan itibaren belli başlı iki biçimde gelişmiştir. Bu biçimler birçok ara bağıntı kümesinin birbirine bağladığı iki gelişim kutubu oluşturmaktadır. Kutuplardan biri ve ona göre ilk oluşanı bir makine olan insan bedenidir. Bedenin bu terbiyesi, yeteneklerinin arttırılması, güçlerinin ortaya çıkarılması yararlılığıyla itaatkarlığın geliştirilmesi, etkili ekonomik denetim sistemleriyle bütünleşmesi disiplinleri şekillendiren iktidar yöntemleriyle sağlanmıştır (Foucault, 2012, s.102). İnsan bedeninin terbiyesi ve itaatkarlığının geliştirilmesi iktidar alanında bedenın disipline edilebilme sürecinde önemli bir rol oynar. Denetim her alanda olduğu gibi beden alanında da vardır. 17. yüzyıldan itibaren insan bedeninin bir makine gibi kullanılması iktidar yöntemiyle sağlanmıştır. Bedenin sömürsü, kas gücü 17.yüzyılda insan bedeni üzerinden ekonomik çıkarlar sağlamıştır. Bireysel mutluluk iktidarın sağladığı denetimlerle mümkündür. Bireylerin mutluluk güvencesi iktidar ile

belirlenir. Bireyler bu şekilde kendi beden denetimlerini kendileri sağlar. Bu yeni bir yaşam tarzını oluştururken, iktidarın kişiler üzerindeki etkisi görünmez bir hale gelmiştir.

Oysa ki, bu anlamda ortaya çıkan beden tahribi daha sonralarda bedenin sömürüsü ve işçi sınıfının ayaklanması gibi başka sorunlara yol açmıştır. Bedene yönelik iktidar alanının sosyolojisi Foucault'nun 1975 yılında yayımlanan "Hapishanenin Doğuşu"ndan (Foucault, 1992). itibaren batı felsefesi ve sosyolojisinde en çok tartışılan konulardan biri olmuştur. Foucault'nun "uysallaştırılmış bedenler" üzerine yazdıkları birden çok araştırmacının yolunu açmış ve bu konu hakkında birçok çalışma yayımlanmıştır.

Foucault'ya göre iktidarın olduğu her yerde iktidara karşı direnme de söz konusu olabilmektedir. Foucault insan eylemleri üzerindeki dışsal etkinin, özgürlük için bir sınırlama olduğunu düşünerek, modern çağın insanına kendini özgürleştirme için, antik çağın etik insan anlayışını model olarak sunar. İnsan gerçekliği oluş süreci içinde daima kendini yeniden yaratan bir varlık olarak, üzerinde hissettiği tüm baskı ve disipline edici eğilimlerden kurtulup, özgürleşebilir. Çünkü biz, kendimizle ilgili denediklerimiz, bedenimizi, arzularımızı, zevklerimiz, hislerimizi, ilişkilerimizi tabii kıldığımız dönüşümleriz, sonsuz, telossuz ve sonu gelmez bir oluşuz, özgürüz (Ravel'den akt. Akgündüz, 2013, s. 14).

İktidarın olmadığı bir alan yoktur. İktidar özneyi ve özne üzerine uygulanan ilişkilerin tümüdür. İktidar ve özne birbirinden ayrılamaz. Böylece hem iktidar özneyi hem de özne iktidarı oluşturabilmektedir. İktidar öznenin direnişine imkan sağlar fakat aynı zamanda bu direnişi de sınırlandırır. Çünkü iktidar direniş karşısında süreklilik kazanmaktadır. Tüm direnme hareketleri bir bütünlük ile devam ettirilebilir. Foucault "Deliliğin Tarihi", "Hapishanenin Doğuşu" ve "Cinselliğin Tarihi" adlı yapıtlarında iktidarın zorunlu disipline etme halini ele almaktadır (Akay, 2009, s. 5). Bu yapıtlarda iktidarın özne üzerindeki etkisi ve özneyi disiplin etmek için kendi söylemlerini nasıl yarattığı incelenir. Foucault iktidar söyleminin kendi öznelerini oluştururken baskı kullanmadan onları özneye işleyerek beden ve ruhlara sahip olarak yaratıldığını söyler. Akay'ın da vurguladığı üzere,

Foucault'nun ruhu bedenin hapishanesinde tutulan bir tutsak olarak gösterildiği metafordan da anlaşılacağı gibi hapishaneler ve tımarhaneler tıpkı okullar gibi bedenleri uysallaştırmak üzere kapalı alanlarda tutmaya mahkum etmişlerdir. (Akay, 2009, s. 5).

Foucault'ya göre modern dünyada cinsellik bastırılmamış, aksine çoğaltılmıştır. Foucault cinselliğin on yedinci yüzyıldan beri artan bir oranda genişlemekte olduğunu belirtir. On dokuzuncu yüzyılda "sinirli kadın", "ilgisiz anne", "iktidarsız", "sadist", "sapık koca", "histerik ya da nevrastenik kız", "vaktinden evvel gelişmiş ve şimdiden pili bitmiş çocuk", "evlenmeyi reddeden ya da karısını ihmal eden genç eşcinsel" gibi bir sürü yeni şahsiyet çıktığını belirtmektedir (Megill, 1998, s. 354). Cinsellik, doğrudan sözünün edilmemesi için özenle artırılmış bir dilin korumasında, kendisine ilişkin karanlık bir nokta ya da kesinti bırakmadığını iddia eden bir söylemin yükümlülüğü altına girmekte ve adeta bu söylem tarafından bir süre avına tabi tutulmaktadır (Foucault, 2012, s. 23). Foucault hazzın on yedinci yüzyıldan önce tövbe edilmesi gereken bir günah olduğu durumunu şöyle açıklar:

Son birkaç yüzyılda, belli bir eğilim bizi ne olduğumuz sorusunu cinselliğe sormaya itti ve bu cinsellik doğal cinsellik değil, söylem cinselliği. Kendiliğimizden cinsellik mantığının etkisi altına girdik. Cinselliğin nedensiz, salt bir mekanikliğe yaklaşıyor görünen ikili karşıtlıklar (beden-ruh, içgüdü-akıl, ten-tin, dürtü-bilinç) dizisinin arkasında batının başardığı şey, onun yalnızca ve daha çok bir rasyonalite alanına bağlanması değil; o bizi biz, bedenimiz, ruhumuz, bireyselliğimiz, tarihimiz neredeyse tamamen bir şehvet düşkünlüğü ve arzu mantığının etkisi altına soktu. Ne olduğumuzu bilmemiz söz konusu olur olmaz, artık bizim için bu mantık evrensel anahtar rolü oynamaya başladı. Genetikçiler yaşamı yalnızca üremenin tuhaf yeteneğine sahip olan bir düzenleme olarak ele almıyor, üreme mekanizmasında biyolojik öğeyi devreye sokan şeyi, yalnızca canlıların değil, aynı zamanda yaşamın da matrisini çözüyorlar (Foucault, 2012, s. 62).

On yedinci yüzyıl Hristiyan öğretisinden bu öğretinin yazındaki "skandal" yazındaki izdüşümüne doğrudan uzanan bir çizgi çizilebilir. Papazlar: "Yalnızca tamamlanmış edimleri değil, tüm şehvetli dokunmaları, saf olmayan bakışları, müstehcen anlatımları, tüm kabullenilen düşünceleri yeniden gündeme getirir (Foucault, 2012, s. 23).

Burada arzuların dürtülerin bedene sunduğu haza tövbe edip, Tanrı'ya sığınma durumu söz konusudur. Hristiyanlıktaki "ten" daha sonraları da cinsellik deneyiminin ayırıcı özelliklerinden biri olacaktır. Özne cinsel eylemlerden şüphelenmeye ve bunlar çok farklı biçimlere gizlenebileceklerinden bu esnek ve gizli gücün tezahürlerini aramaya olabildiğinde uzaklarda aramaya davet edilir (Foucault, 2012, s. 149).

Cinselliğin sorun haline gelmesi cinsel davranışların psikiyatri, tıp veya psikoloji alanlarında sösyelsel bir şekilde günah çıkarma seansları gibi kurallara dayalı

olması ve yeniden üretilmesi insanlara empoze edilirken cinselliğe ilişkin bazı doğru ve yanlışlar üretilir. Dolayısıyla her söylem iktidar söyleminin doğrultusunda açığa çıkar. Foucault iktidarın çözümlenmesinde belirlenen söylemi açığa çıkarıp inceler. Kısacası iktidar söylemi birey üzerinde etkili bir ifade biçimidir. Hristiyanlık öznenin bedenden sıyrılıp saf ve temiz ruh inancına ruhun yüceliğine sığınmaktadır. Foucault bir zamanlar Hristiyanlıkta yaygın bir biçimde uygulanan günah çıkartmanın aslında cinselliğin anayurdu olduğunu öne sürer. Ortaçağda insanların yapıp ettikleriyle yakından ilgilenen papazlar, iman sahibine cinsel yaşamı hakkında ayrıntılı sorular sorardı. O dönemlerde cinsellik toplumun gözünde yalnızca bedene ilişkin bir alan olarak görülmekteydi. Reform ve karşı reform hareketleriyle birlikte cinsellik söylemi başka bir biçim aldı. Günah çıkartırken papaz insanların eylemlerini sorgulamakla yetinmeyerek onların niyetlerini de sorgulamaya başladı. Daha sonra cinsellik bedenle birlikte zihnin de gözetilmesiyle tanımlanmaya başlanmıştır (Sarup, 1997, s. 108). Foucault'ya göre, "cinsellik söylemi" çileci ve manastırlara özgü bir gelenek çerçevesinde oluşmaya başlamıştır. Fakat on yedinci yüzyılda bu söylem geleneği herkes için geçerli bir kurala dönüşmüştür ama bu kural yine de çok küçük seçkin bir tabaka için uygulanmıştır.

İnsan bedeninin terbiyesi ve itaatkarlığının geliştirilmesi iktidar alanında beden in disipline edilebilme sürecinde önemli bir rol oynamıştır. Denetim her alanda olduğu gibi beden alanında da vardır. 17. yüzyıldan itibaren insan bedeninin bir makine gibi kullanılması iktidar yöntemiyle sağlanmıştır. Bedenin sömürsü, kas gücü 17. yüzyılda insan bedeni üzerinden ekonomik çıkarlar sağlamıştır. Bireysel mutluluk iktidarın sağladığı denetimlerle mümkündür. Bireylerin mutluluk güvencesi iktidar ile belirlenir. Bireyler bu şekilde kendi beden denetimlerini kendileri sağlar. Bu yeni bir yaşam tarzını oluştururken, iktidarın kişiler üzerindeki etkisi görünmez bir hale gelmiştir. Oysa ki, bu anlamda ortaya çıkan beden tahribi daha sonralarda beden in sömürsü ile ilişkili başka sorunlara yol açmıştır.

Bryan Turner ise, kapitalizmin getirisi olarak bedenlerin kontrol altında tutulması gereken ticari bir alan olduğundan bahsetmektedir. Bu durumda Turner bedenlerin ticarileştigiğine vurgu yapmaktadır. Ticarileşen beden, kendini beğenme haz gibi eylemlere bürünmüştür. Turner'a göre, enerjinin disiplin edilmesi ve ihtiyaçların artması bağlamında beden in rasyonelleşmesi Weber'in kapitalist analizinin temel temasıdır. Diyet rejimlerinin beden in rasyonelleşmesi, kontrol edilmesi ve bir adım ileride hedonizmin temel nesnesi haline dönüştürülmesi gereğiyle ilişkilendirilmesi gerekliliği ortaya çıkar (Işık, 1998, s. 147). Turner beden üzerindeki baskının

kapitalizmin bir sonucu olarak görüp, bedenın kontrol edilmesi gereken bir varlık gibi sunulduğunu düşünmektedir.

Pierre Bourdieu, bedeni ve bireysel kimlik konusunu "habitus" kavramı ile açıklamaya çalışmıştır. Alan konusuna açıklık getiren Bourdieu, beden sosyolojisi ile alan kavramını harmanlayıp geliştirmiştir. Habitus ve beden algısını incelerken, "Bekarlar Balosu" isimli kitabında bir köylü ve onun bedeni hakkındaki dönüşümleri aktarmıştır. Bourdieu, Habitus'un edinilmiş olan ama sürekli yatkınlıklar biçiminde vücutta kalıcı şekilde cisimlenmiş olan bir şey olduğunu düşünür (Bourdieu, 2009, s. 122).

Habitus tam anlamıyla bireysel olmadığı gibi davranışları tek başına da belirleyici değildir aslında habitus aktif bireylerin karşılaştıkları değişik durumlara başa çıkılmasını sağlayan bir strateji veya taktik üretme mekanizmasıdır. (Demez, 2009, s.17). Toplumsal alanlardaki üretim, yeniden üretim ve ayrışma mekanizmaları Bourdieu'nun araştırmalarında merkezi bir yere sahiptirler. (Tekin, 2015 s. 86).

Bourdieu, ekonomi, siyaset, eğitim, sanat, medya, spor vb. sosyal uzamları ifade eden Alan kavramını, içinde bireylerin ve grupların, kaynakların dağılımında üstünlük sağlama ve bu kaynakların sağladığı çıkarlara ulaşma mücadelesi verdikleri nesnel konular seti olarak tanımlar (Layder, 2010, s. 334).

Alan, sadece anlam ilişkilerini değil,güç ilişkilerinin ve bu ilişkileri değiştirmeyi hedefleyen mücadelelerin yeridir (Bourdieu ve Wacquant, 2003, s. 89). Habitus, ne tam olarak bireyseldir, ne de davranışları tek başına belirler; eyleyicilerin içinde işleyen yapılandırıcı bir mekanizmadır, yani eyleyicilerin çok çeşitli durumlara başa çıkmasını sağlayan bir strateji üretme ilkesidir (Wacquant, 2003, s. 27).

Bourdieu için tarihsel bir eylem iki biçimde varolur; bedenlerde cisimleşmiş ve şeylerde kurumlaşmış, yerleşmiş olarak. Tarih bir yandan, habitus olarak adlandırdığı ve bireylerin içindeki algı ve değerlendirme kategorileri, kalıcı, yatkınlık paketleri olarak " öznel"leşir. Diğer yandan da sermaye kavramıyla işaret ettiği verimli kaynakların dağılımı ve alan dediği (siyasi, hukuki, sanatsal alanlar vs.) özgün işleyiş mantığına haiz küçük dünyalar yoluyla "nesnel"leşir.

Sosyolojik çalışma, bedenleşmiş tarih ile şeyleşmiş tarih, habitus ile alan arasındaki diyalektiği açıklamaktan ibarettir, bu da bizi toplumsal hayatın gizemine götürür. Zira zihinsel yapılar (habitus) ile toplumsal yapılar (alan) birbirine ulanıyor, birbirine geçiyor ve birbirine tekabül ediyorsa onların birbiriyle genetik ve mükerrer bir bağ

içinde olmasından ötürüdür: Bir yandan toplum belli bir kategorideki bireylere has yatkınlıkları, varolma, hissetme, düşünme ve eyleme tarzlarını biçimlendirir; diğer yandan bu bireyler bu yatkınlıklar uyarınca eyleyerek toplumu biçimlendirirler (Wacquant, 2003, ss. 446-447). Bourdieu'nun eylem anlayışı, iç ile dış, bilinç ile bilinç dışı, bedensel ile söylemsel arasında keskin bir ayrım oluşturmayı reddetmesi anlamında tekçidir. Bu felsefe niyete dayanmayan yönelmişliği, yani eyleyicilerin toplumsal dünyanın parçası olmalarıyla kazandığı alt-bilişsel ve ön-düşünümsel hakimiyeti kavramaya çalışır (Wacquant, 2003, s. 28). Habitus birey ile dünya arasındaki ilişkidir.

Habitus ile alan arasındaki ilişki, öncelikle bir koşullama ilişkisidir: Alan, habitusu yapılandırır. Habitus, bir alanın ya da kesişen bir dizi alanın içkin zorunluluğunun somutlaşmasının ürünüdür. Diğer taraftan bu ilişki bir bilgi veya bilişsel inşa ilişkisidir. Habitus enerji yatırmaya geçecek, mana ve değer taşıyan, anlamlı dünya olarak alanın kurulmasına katkı sağlar (Bourdieu ve Wacquant, 2003, s. 118).

İnsanın varoluşuyla da tamamlanan dünya alanla beraber yorumlayabileceğimiz bir hale gelmiştir. İnsan dünyasında varolan ve dünyaya anlam katan bir varlıktır. Bourdieu toplumsal gerçekliğin iki kez var olduğunu dile getirir: Şeylerde ve beyinlerde, alanlarda ve habituslarda, eyleyicilerin içinde ve dışında. Ayrıca habitus, ürünü olduğu bir toplumsal dünyayla ilişkiye girdiğinde sudaki balık gibidir: Suyun ağırlığını hissetmez ve etrafındaki dünyayı çok doğal sayar. Dolayısıyla Bourdieu'ya göre "habitus, somutlaşmış, bedene dönüşmüş olan toplumsallıktır (Bourdieu ve Wacquant, 2003, ss. 118-119).

Habitus toplumsal aktörler olarak belirli ortamlarda edindiğimiz toplumsal deneyimlerimizin ürünü olan zihnimizde taşıdığımız (sınıf, dil, etnisite, toplumsal cinsiyet) gibi kalıcı eğilimleri anlatır. Habitus bilgiler ve kaynakların onları biçimlendiren etkinliklere aktarıldığı bir kanal ve ortam sağlar. Bunun yanı sıra habitus bireylerin yaratıcılıklarının onların yapısal kaynaklarına yeniden dahil olduğu temel mekanizmadır. Bourdieu açıkça etkinliğin dışsal bağlamı dolaysız durumsal koşullar ve onlar arasında bir kanal olarak habitus ayrımı yapar (Layder, 2010, s. 227-228).

Köylünün habitus'unu gerçek bileşimsel birlik olarak görmekte usta olan kentlilerin eleştirel gözlemi yürüyüşün yavaşlığını ve hantallığını vurgular; brane insanı kasabada oturan için carrere'in asfaltına bastığında bile her zaman engebeli zorlu ve çamurlu zeminde yürüyen; pazar ayakkabılarını giymiş olsa bile büyük nalınlarını ya

da ağır botlarını sürüyen, omzunda yükü arkasından gelen inekleri çağırmak için ara sıra geriye dönüp bakarken yürüdüğü gibi büyük ağır adımlarla yürüyendir. Kentlinin içten etnografisi bir yandan beden kullanımını bir sistemin ögesi olarak kavrar ve üstü kapalı biçimde yürüyüşün ağırlığı, kıyafetin kötü kesimi ya da dışa vurumun beceriksizliği arasında anlam düzeyinde bir bağın varlığını ileri sürer; diğer yandan köylünün özelliği olan bedensel hareketler sisteminin birleştirici etkisinin kuşkusuz ritimler düzeyinde bulunacağını belirtir (Bourdieu, 2009, s. 91).

Kuramsal tartışmalar çerçevesinde diğer kuramcılara da değinmek gerekmektedir. İnsan bedeni; sembolleştirilmeye yatkın karmaşık yapısıyla ve sınırları belirlenmiş her sistemin modeli oluşuyla, her türlü hududu temsil edebilecek bir kategoridedir (Douglas, 2007, s. 146). Böylelikle birçok düşüncede yer alabilir. Beden birçok alanda incelenebilen kapsamlı bir varlıktır. Bunun sonucunda tıp, medya, sosyoloji, felsefe, psikoloji, antropoloji alanlarında da oldukça ilgi gören birşeydir.

Jean Baudrillard'a göre bedenin bir tüketim nesnesi haline geldiğini düşünmektedir. sermaye olarak beden pratiği ve fetiş olarak beden pratiği (Baudrillard, 1997, ss. 155-156). Kişinin kimliğini tamamlayan beden özelliği kitle iletişim araçlarıyla benliğini kaybetmiştir. Beden artık bir simge ve bir reklam haline dönüşmüştür. Moda etiğinin kendisi olan güzellik etiği, bedenin tüm somut değerlerinin, tüm kullanım değerlerinin (enerji, hareket, cinsellik) tek bir işlevsel değişim değerine indirgenmesi olarak tanımlanabilir (Boaudrillard, 1997, ss. 167-168). Kısacası beden arzulanan ve moda ile şekillenen ve bedenin sürekli kontrol altında tutması gereken bir unsur olduğunu anlayabiliriz.

2.2. METODOLOJİK TARTIŞMA

Bu araştırmada feminist metodolojiden yararlanılarak, niteliksel yöntemlerle veri toplanmıştır. Araştırmada derinlemesine görüşmeler yapılmıştır. Kümbetoğlu'na göre, feminist yöntemde diğer bir adım araştırmanın amacı sadece neden sonuç ilişkisini açıklamak değildir. Sosyal hayatın, günlük deneyimlerin, ilişkilerin anlamını, derinlemesine kavramak ve tanımlamak araştırma açısından önemlidir. Dolayısıyla araştırmacı bu amaca en iyi hizmet eden; derinlemesine görüşme, gözlem, odak grup tekniklerine dayanan niteliksel yöntemi tercih eder. Burada araştırmacı sadece araştırma öznesine değil, kendi deneyim ve bilgilerine bakarak, bunları araştırdığı kişilerle paylaşarak, ortaklaşa bir biçimde yaratılmış etkileşim süreci yaratır. Çünkü

paylaşım ve etkileşim sürecinin hem araştırmacı hem araştırılan için dönüştürücü bir deneyim olduğu kabul edilir. Araştırma süreci, araştırmacının kendisi için, farkındalık yaratan, araştırma öznesini doğru konumlandırmasına bağlı olarak, kendilik bilgisini de elde edebileceği bir deneyimdir (Kümbetoğlu, 2012, s. 56). Feminist yöntemin geleneksel yöntemlere göre farkını birkaç temel noktada ortaya koymak mümkündür. Fenomenolojik araştırma, günlük hayatın pratiklerini, bu pratikleri yaratan bilginin, davranışın, fikrin, inancın, algılananın temelinde gerçekliği anlama ve yorumlama çabası, feminist yöntemde kadınların deneyimlerini, günlük yaşamlarını ve kadınlık bilgilerini anlamaya ve yorumlamaya dönüşmektedir (Kümbetoğlu, 2012, s. 55).

Marie Mies, feminist bir araştırma için gerekli ilkeleri şu şekilde ele almıştır: Değerden arınmış araştırma önermesi, araştırma nesnelere karşı tarafsızlık ve kayıtsızlık ilkesi yerine, araştırma nesnelere ile kısmen yan tutan, kısmi özdeşleşmeyle gerçekleştirilen “bilinçli tarafsızlık” benimsenmelidir (Mies, 1995, akt. Güçlü, s. 116). Burada Sandra Harding’in “kesin olan şey ister kadın ister erkek olsun, günlük yaşamda kadın sömürüsüne etkin bir biçimde karşı çıkmayan bir kişinin cinsiyetçilik ve erkek merkezliliği tarafından çarpılmamış herhangi bir konudaki toplumsal araştırmayı yapamayacağı gerçeğidir” düşüncesini de hatırlamak gerekir (Mies, 1995, akt. Güçlü, s. 116). Araştırmacı ve araştırma nesnelere arasındaki dikey ilişki ve yukarıdan bakış, yerini aşağıdan bakışa bırakmalıdır. Salt düşünmeye dayalı, katılımsız “seyirci bilgisi”, kadının kurtuluşu için yerini eylemlerde, hareketlerde ve mücadelelerde aktif katılıma bırakmalıdır. Kadınların ezilmesi ve sömürülmesine karşı çıkmak, ataerkil sistemi anlamak için başlangıçtır.

Araştırma süreci hem araştırma özneleri sosyal bilimciler, hem de araştırma nesnelere (hedef gruplar olarak kadınlar) için bir bilinçlenme süreci olarak yaşanır. Kadınların problem-formülasyonu metodolojisi ile kolektif bir iç sorgulama yapmaları, kadınların bireysel ve sosyal tarihlerinin incelenmesiyle yan yana gitmelidir. Mies’a göre Kadınlar kendi deneyimlerini kolektifleştirmeye başlamadıkça, kendi tarihlerine sahip çıkamazlar (Mies, 1995, akt. Güçlü, s. 116).

2.3.1. ARAŞTIRMANIN ÖRNEKLEMİ

Araştırma İstanbul'da bir devlet üniversitesinde okuyan 10 genç kadın öğrenci ve onların anneleriyle gerçekleştirilmiştir. Araştırmaya toplamda 20 kişi katılmıştır.

2.3.2. VERİ TOPLAMA TEKNİKLERİ

Bu araştırmada niteliksel yöntem ve teknikleri kullanılmıştır. Araştırmada "derinlemesine görüşmeler" yapılarak veri toplanmıştır. Niteliksel araştırmalarda araştırmacı ortamı değiştirmez ve ortamda olduğu gibi olayları doğal akışıyla anlamaya çalışır.

Kümbetoğlu'na göre, sosyal araştırmada kişiler, gruplar (aileler, akrabalar, komşular), kurumlar (okullar, örgütler, kuruluşlar) ve topluluklar (kültürler, alt kültürler) arası ilişkileri barındıran bir kavramdır. Niteliksel araştırmanın odak noktası birden fazla kişi arasında var olan kişisel bağlıdır. Niteliksel yöntemde araştırma sürecinin en önemli adımı araştırmanın hangi sorulara cevap aradığı ve bu cevabın niteliğinin ortaya konmasıdır (Kümbetoğlu, 2012, s. 33-34).

Niteliksel araştırmanın amacı anlamak, araştırma faaliyetinin sonucu gerçekliği olduğu gibi tanımlamak olduğundan, niçin sorusundan çok ne ve nasıl sorularına odaklanmaktadır (Kümbetoğlu, 2012, s. 34).

Holliday'ın tablosunda niteliksel araştırma yönteminin temel özelliklerini, araştırma stratejisinin belirlenmesinde, bir ya da birden fazla stratejinin seçilebilir olduğunu görebiliriz (Kümbetoğlu, 2012, s. 35). Araştırmada katılımcıların güvende hissedebileceği ve kendi belirledikleri yerlerde görüşmeler yapılmıştır. Genç kadınların okul saatlerinin uymaması halinde randevu sistemiyle çalışılmıştır. Annelerle de randevu sistemi kullanılmış ve annelerin kendi belirledikleri gün ve saatlerde sağlıklı görüşmeler gerçekleştirilmiştir. Araştırmada katılımcıların, ses kayıt cihazına izin vermeleri halinde ses kayıt cihazı kullanılmıştır. Katılımcıların ifadeleri hiç değiştirilmeden söyledikleri gibi aktarılmıştır.

2.3.3. DERİNLEMESİNE GÖRÜŞMELER

Bu araştırmada gerçekleştirilecek olan niteliksel görüşmeler bir görüşme aracı olarak kullanılmanın yanı sıra araştırmada sosyal dünyadaki bir çok olgu ve düşünceyi özüne inerek anlamaya çalışmayı hedeflemektedir. Kümbetoğlu'na göre, derinlemesine görüşme bir veri toplama tekniği olarak, açık uçlu soruların sorulması, dinlenmesi, cevapların kaydedilmesi ve ilişkili ilave sorularla araştırma konusunun detaylı bir şekilde incelenmesini mümkün kılar. Bir konuşma ve ilişki başlatma sürecini kapsayan bu süreç, teknik beceri, duyarlılık, yoğunlaşma, karşı tarafı anlama, içe bakış ve disiplin gerektirir. Derinlemesine görüşmede, araştırmacı, tanımadığı bir kişiyle ayrıntılı sohbet gerçekleştirmek üzere bir araya geldiğinden özen ve dikkat çok önemlidir (Kümbetoğlu, 2012, s.71-72).

Derinlemesine görüşme öncelikle antropolojinin veri toplama tekniklerinden biridir. Günümüzde diğer sosyal bilim dallarında da kullanılan bu teknik, araştırmacının alan çalışmasında ayrıntılı ve derinlemesine bir biçimde konuyu kavramasına yarayacak bir araçtır (Kümbetoğlu, 2012, s. 71-72).

Başlangıç ve son belirgin değildir. Görüşmeye daha sonra kaldığı yerden devam edilebilir. Sorular ve sorulma sırası belirli insanlara ve durumlara uyarlanır. Görüşmeci yanıtlara ilgi gösterir. Ayrıntılara girmeyi teşvik eder. Dostça sohbe dayalı bir bilgi alışverişi gibidir, ancak görüşmecinin soruları daha çoktur. Grup ortamında ya da alanda başkaları varken gerçekleştirilebilir, ancak bu değişiklik gösterir. Araya şakalar, parantezler, hikayeler sapmalar ve anekdotlar serpiştirilir ve bunlar kaydedilir. Görüşmelerde açık uçlu sorular yaygındır ve sık sık derinlemesine irdelenebilir. Görüşmeci ve üye, görüşmenin yönünü ve hızını ortaklaşa denetler. Görüşmenin toplumsal bağlamına dikkat edilir ve yanıtların anlamını yorumlamada önemli olarak görülür. Görüşmeci üyenin normlarına ve dil kullanımına uyar (Neuman, 2014, s. 586).

2.2.4. VERİ TOPLAMA

Araştırmada derinlemesine görüşme soruları hazırlanmış ve veriler 10 anne ve 10 genç kadın ile birebir görüşmeler sonucunda toplanmıştır. Görüşmeler sırasında öncelikle hangi amaçla orada bulunduğu üzerine kısaca açıklama yapmıştır. Görüşme için olumlu yanıt alındıktan sonra, görüşülecek alan hakkında düzenlemeler ayarlanmıştır. Burada katılımcının kendisini rahat hissedeceği ve

görüşmenin kaydedilebilmesi için uygun ortam ve oturma düzeni oluşturulmaya çalışılmıştır. Daha sonra, önceden hazırlanmış çerçeve sorular katılımcıya yöneltilerek görüşme gerçekleştirilmiştir. Öğrencilerin bir çoğunun aileleri İstanbul'da yaşamadığı için öğrenciler içerisinde annelerine kolaylıkla ulaşılabilecek olan genç kadın öğrenciler seçilmiştir. Annelerin ve genç kadınların bu araştırmaya katılmayı kabul etmesinden sonra anneler ile başka yer ve zamanlarda da görüşmeler yapılmıştır. Genç kadınlar ile genellikle üniversite kampüsü içerisinde görüşmeler sağlanmıştır.

Katılımcıların ayrı ayrı fikirlerini daha iyi belirtebilmesi açısından anneler ve genç kadınlar ile ayrı ayrı görüşmeler yapılmıştır. Görüşmelerde annelere ulaşmak hususunda yaşanan aksaklıklardan dolayı bazı görüşmelerde öncelikle genç kadınlarla görüşmeler yapılmış daha sonra anneler ile görüşmeler gerçekleştirilmiştir. Beden algısı açısından anneler ve genç kadınların tutumlarının benzerlik gösterdiği ve birbirlerinden habersiz yapılan derinlemesine görüşmelerde görüşülen genç kadınların anneleri ile birçok konuda benzer şeyleri söyledikleri gözlenmiştir. Katılımcılar görüşmelerde kendilerini oldukça rahat bir şekilde ifade edebilmiştir. Katılımcılar ve anneleri İstanbul çevresinde yaşamaktadır. Katılımcıların hepsi aileleri ile birlikte yaşamamaktadır. Bu görüşmeler annelerin belirttiği saat ve tarihlerde annelerin seçtiği kafe veya kişisel evlerinde gerçekleştirilmiştir.

2.3.5. VERİ ANALİZİ

Derinlemesine görüşmelerde ses kayıt cihazına kaydedilen görüşmeler, görüşme yapıldıktan sonra çözümlenerek metin haline getirilmiştir. Katılımcılara sorulan sorular (EK1) de gösterilmiştir. Bulgular özetlenmiş ve katılımcıların kişisel bilgileri tablolaştırılmıştır. (EK 2)

2.2.6. ARAŞTIRMADA KARŞILAŞILAN GÜÇLÜKLER

Bu araştırmada birçok öğrencinin ailesinden uzak yaşaması sebebiyle sıkıntılar yaşanmıştır. Birçok öğrencinin ailesi İstanbul'da olmadığı için görüşmeyi kabul eden genç kadın öğrencilerin annelerine yüzyüze ulaşabilmekte zorluk çekildiğinden ailesi İstanbul'da olan kadın öğrenciler bulmak oldukça zor bir süreç olmuştur. Öğrencilerin çoğunluğu yurt veya arkadaşlarıyla birlikte ayrı bir evde oturduğundan

ailelerle irtibat kurmak konusunda güçlüklerle karşılaşmıştır. Bu nedenle ailesi İstanbul'da yaşayan özellikle annesine kolaylıkla ulaşabileceğimiz kişiler seçilmiş, annelerin de görüşmeyi kabul etmesi sonucunda derinlemesine görüşmeler gerçekleştirilmiştir.

Beden ile ilgili kavramlarla ilgili olarak katılımcıların bedeni "beden dili" bağlamında algılaması ya da "beden" kavramından çıkardıkları anlamlar ve ifadelerde zorlanmalar olduğu için, araştırmaya katılanlara beden ile ilgili bedenin anlamıyla ilgili yönlendirmeler ve örneklemelerde bulunulmuştur.

Görüşülen kadın öğrencilerin anneleri ile yapılan görüşmeler ise annelerden alınan randevular sonucunda annelerin de belirlediği mekanlarda yapılmıştır. Görüşmelerin çoğu üniversite içerisindeki cafelerde gerçekleştirilmiştir. Anneler ile yapılan görüşmeler çoğunlukla annelerle kolayca görüşebilmek için annelerin ulaşım sıkıntısı yaşamadığı cafe ya da annelerin kendi evlerinde gerçekleştirilmiştir. Görüşülen kişilerle ilgili ayrıntılı bilgi Ek 2 de verilmiştir.

Bu görüşmelere katılanların özellikleri özetle şunlardır. Katılımcıların hepsi kadındır. Görüşme esnasında kişilerin düşüncelerine ve söylemlerine müdahale edilmemiştir. Katılımcılar kendilerini rahatça ifade edebilmiştir. Görüşme yapılan kişilerin eğitim düzeyleri anneler de farklılık göstermektedir. Katılımcılar 10 anne ve 10 genç kadın olmak üzere toplam 20 kişiden oluşmaktadır. Annelerin yaşları 49-60 arasında değişirken, genç kadınların yaşları ise 21-23 yaş arasında farklılık göstermektedir. Katılımcıların arasında annesi ilköğretim mezunu, lise mezunu, üniversite mezunu anneler bulunmaktadır. Katılımcılar arasında memleketleri çeşitlilik göstermektedir. Katılımcı bulma konusunda sıkıntılar yaşanmıştır. Katılımcıların çoğunun yurtdışında kalmasından dolayı ve aile bireylerinin uzak olması sebebiyle ailesi ile birlikte yaşayan ya da annelerine kolaylıkla ulaşılacak katılımcıların bulunması zor olmuştur. Çoğu öğrenci kendi annelerinin araştırmaya katılmayacağını bu gibi konuları araştırmacıyla paylaşmayacağını söyleyerek. Görüşmelere katılmayacaklarını belirtmiştir.

Katılımcıların ayrı ayrı fikirlerini daha iyi belirtebilmesi açısından. Anneler ile ayrı genç kadınlar ile ayrı görüşmeler yapılmıştır. Görüşmelerde annelere ulaşmak ile ilgili yaşanan aksaklıklardan dolayı bazı görüşmelerde öncelikle genç kadınlarla görüşmeler yapılmış daha sonra anneler ile görüşmeler gerçekleştirilmiştir. Genç kadınların da anneleri gibi birçok konuda hemfikir olduğu gözlemlenmiştir. Katılımcılar görüşmelerde kendilerini oldukça rahat bir şekilde ifade edebilmiştir. Katılımcıların

hepsi ailesi ile birlikte yaşamamaktadır. Bu görüşmeler ise annelerin belirttiği saat ve tarihlerde annelerin seçtiği cafe veya kişisel evlerinde gerçekleştirilmiştir. Katılımcılar ve anneleri İstanbul çevresinde yaşamaktadır. Araştırmada katılımcıların kişisel gizliliğinin sağlanabilmesi takma isimler kullanılmıştır.

3. BÖLÜM

KADIN BEDENİ VE İDEAL BEDENİN İNŞASI

3.1. İDEAL OLAN BEDENDEN İDEAL OLMAYAN BEDENE

Beden bizim var olmamızı sağlayan bir alandır. Sosyal yaşamımızda giyimimiz, kullandığımız takılar, yaptığımız makyaj, dövmelerimiz ve bunlar gibi bir çok unsur bizim karşımızdaki insanlara verdiğimiz birer mesajdır. Beden aynı zamanda ruhu da içinde barındırır.

Araştırmaya katılan kişilerin beden algısı tartışılırken, bu algının yaşlarına eğitim durumlarına, medeni durumlarına göre değişiklik gösterdiği görülmektedir. Genç kadınların beden algısı anneleriyle bazı söylemlerde tutarlılık gösterir. Dolayısıyla ideal kadın bedeni, genel beden algısının içerisinde bir alt başlık olarak kabul edilebilir.

Buradaki alıntılar katılımcıların ifade ettiği gibi yazılmıştır. Parantez içerisinde katılımcıların sırasıyla yaşları ve takma isimleri belirtilmiştir.

Beden yani yüz vücut hatları, uzuv. Vücut dili kullanımı yani mimikler, el, kol hareketleri olarak, oturuş tarzı, yürüme tarzı, beden dilidir bence. Giyimim kuşamım da insanlar üzerinde olumlu ya da olumsuz etkiler gösterir. Mesela nasıl desem giyim tarzına göre en basit örneği mesela çok siyah giyen her gün gündelik olarak gördüğüm çok fazla siyah giyen bi insan daha karamsar olduğunu düşünürüm ben genelde hani belki siyah renkler çok etkilemez gibi gelir ama tercih olarak. Herkesin bedeni herkese özeldir. Ben kesinlikle kişisel olduğunu düşünüyorum. Beden kişiseldir. Herkesin bir beden sınırı olmalıdır bence. Yani mesela beden dilini kullanırsan bazı insanlar çok dokunarak anlatır. Ben hoşlanmam mesela hani herkesin bir sınırı olmalıdır. (K3)

Annelerin ve kızlarının beden üzerine fikirleri birçok örnekte, bedenin özel bir alan olduğuna vurgu yapmaktadır. Beden çoğu katılımcıya göre kişinin isteğinin dışında dokunulmaması gereken bir organizmadır. Beden çoğu katılımcıya göre sınırları

olan ve korunması gereken bir alandır. Bu alan kişiye özeldir ve kişinin isteğinin dışında kullanılması, faydalanılması tacize girer.

Kişiye özel birşey herkesin sınırlarını kendisinin çizdiği bir mahremiyet alanı. Genelde dışarıdan müdahil olmasını kimse istemez. Ben de istemem. Ki toplumun istemediği ama son zamanlarda çok fazla yaşanan özellikle kadınlara karşı şiddet, ölüm, taciz, tecavüz hepsi yani dediğim gibi kişiye özel bi olgu. Benim isteğim dışında dokunulması beni kasar. Dolayısıyla herkesi kasar. (A1)

Beden özeldir. Kişiye özel kişi istemediği dışında dokunulmamalı. İlgilenilmesi gereken de bir alandır. Gerisi tacize girer zaten. Sağlık konusunda estetik konusunda normal görünüş anlamında. (K4)

Annelerde ve genç kadınlarda beden denildiğinde akıla gelen şeylerden biri de dış görünüştür. Vücut dilide beden algısının içerisinde yer almaktadır. Katılımcılar, bedenini sadece görsel bir amaçla var olmadığını da belirtmiştir. GörSELLİĞİN yanında ruhun varlığında bedeni tamamlayan bir bütündür. Beden sağlığı için ruh sağlığı da önemli bir unsurdur. Kişinin özel alanı olan beden aslında bakıma muhtaç bir makine gibidir. Aşağıda yer alan cümlede de bu durum daha açık ifade edilmiştir;

Kişiye has ve kişinin korunması gereken. Başkası tarafından dokunulmaması gereken kişiye özel bi alan. Aslında yani beğenmek bedenimi bi ruh hali. Kıyafetlerden, giydiğim şeylerden ama genel olarak ben çok güzelim filan hissetmiyorum genel anlamda. Aslında insanlar dışardan beni tanımıyorlar. Bedeni kullanabilmekte önemli. Bazen bakıyosun karşıdaki sana yardım etmek istemiyo. Onu beden hareketlerinden anlayabiliyosun. (K1)

Bedeni, insanın ham maddesi olarak gördüğünü belirten bir katılımcı, dış görünüşümüz ile kendimizi topluma hazırladığımızı ve bedeninin en önemli iletişim aracı olduğunu aşağıdaki ifadesinde belirtmiştir.

Beden denilince insanın ham maddesi olarak görüyorum. Her şey bir insanla ya da işle ilgili herhangi bir şey temasla başlar. Kıyafetinizi seçip, saçınıza bakarsınız son bir çeki düzen verirsiniz kendinize. Sonuç itibariyle kendinizi dış görünüşüne göre hazırlarsınız. Kısaca herhangi bir iletişim başlatacağım zaman ilk başta dikkat çeken dış görünüşün kendisidir. Bununla birlikte konuşma tarzı ve hareketlere bakarım. Benim de dış görünüşüme baktıklarını bilirim. Sonuçta mimarsınız ve ilk intiba da çok önemlidir. Bir örnek vermek gerekirse yeni bir iş projesi görüşmesine giderken üstüm başım pespaye olursa asla ve asla o işi alamayacağımı bilirim projem ve çizimlerim

çok iyi olsa bile. Fakat derli toplu ve gösterişli giyinip yürüdüğünde direkt gözler bana çevrilir. Böylece özgüvenli olduğum karşı taraftan da fark edilir. Kesinlikle öyle düşünüyorum. Beden daha çok var olmamızı sağlar toplum bedeni de kapsayan bir bütündür gibi düşünüyorum. (A6)

Beden her hareketiyle bir duruştur. Beden demek ruhu da kapsar. Beden dilini de kapsar. Beden bir varoluş. Ruhunu yansıtıyorsun bir çeşit. Ruhunun kamufleji gibi. Beden deyince herkesin aklına belki 90 60 90 kadın geliyor ama benim için duruşu, hareketleri, karakteri, özellikleri her şey geliyor aklıma. (A8)

Katılımcılar taciz ve tecavüz gibi olayların son dönemlerde arttığına işaret ederek, kadın bedenine sahip olmanın sıkıntılarına da değinmişlerdir. Kişinin beden sınırının ihlal edilmemesi konusuna vurgu yapmışlardır. Beden sınırının önemine değinirken, kadın olmanın toplum içerisinde taciz edilebilen ve edildiğinde bir hak talep edemeyen bir varlık olarak görülmemesi gerektiğini belirtmişlerdir.

Bence beden her şey çünkü bi insanla ilk temasta eee içine değil de onun dışına bakarız. Kıyafetine bakarız, saçına bakarız. İşte yüzüne bakarız. Eee... Ve irtibatımızı ona göre göstereceğimiz şeyi aslında biraz dış görünüşüne göre karşılıyoruz. Yani bi iletişim kurcağım zaman yani bi bakarım ve bi insanı tanımadan önce ilk başta dış görünüşüne bakılır. Genelde konuşma tarzına, böyle hareketlerine bakarım. Ben öyle olduğunu düşünüyorum. Ben benim de dış görünüşüme baktıklarını düşünüyorum mesela bir örnek veriyim konuşma olarak ya da görüntü olarak sanki bakımsız ya da kendine bakmadığın sürece insanlar seni sanki böyle çok sallamıyormuş gibi ama böyle gösterişli yürüdüğünde direkt gözler çevrilir yani özgüven kesinlikle ben öyle olduğunu düşünüyorum. (K2)

Ruh ve beden sağlığı yerinde olsun bi inanın gerisini zaten halledersin. Beden benim alanım. Özel bir alan kadın için de erkek için de geçerli bu durum. Ne erkeğin ne kadının istemi dışında dokunulmamalı. Bugün kadın doğum doktoruna gidiyorsun. O bile tek başına sizi muayene etmiyor. Yanında bir hemşire bi şey oluyor. Özel bi şey bu ameliyatta da öyle insanlar. Sağlıkları için bi çok şeyi göze alıyor. Estetik için de alan var ama o daha ikinci planda olmalı bence. (A9)

Bedenin aynı zamanda kişinin kendisine olan öz saygısının yansıtıldığı bir alan olduğu da düşünülebilir. Güzel ve bakımlı bir insan aynı zamanda toplumda saygınlık kazanmayı da hakeder. Dolayısıyla obezitenin oldukça yaygın olduğu bu dönemde kişilerin ideal kilosundaki bir bireyle daha bakımlı ya da zayıf bir insane

bakış açıları da farklılık göstermektedir. Bakımlı olmak kendine duyduğu saygıyı içerdiğinden toplumda o kişiye olan saygısının artmasına da sebebiyet verebilir.

Bence beden bi kadın için de erkek içinde önemli insanın saygısı filan kendine olan saygısı tabi burdan anlaşılıyor. Ben zaten diyodum ki bi insan kilolu olmamalı kendisini seven insan kendine bunu yapmaz zaten. Erkek de öyle ama beden ve ruh birbirini bütünleyen iki unsur o yüzden. Beden dış görünüş te ruh güzelliği kadar önemli. Ben genç kızken de çok süslüydüm. Kendi kızlarımı falanda hep saçlarını filan sarardım büyük kızımın sonra o evlendi işte. Makyajlarını filan ben yönlendirirdim onlar daha küçükken. Ben biraz despot bi anneyim her anlamda. Bedeni sağlıklı insan zaten mutlu hisseder o yüzden. Kadın da erkekte bedenine saygı duymalı. (A2)

Beden deyince hiç düşünmedim ama şimdi bi bakıyorum. Günümüz insanı kafasını görünüşüyle bozdu. Beden dediğin şey bi simge aslında. Varsın ve bedenle ordasın. Ruhun var içinde taşıdığıın. Ete kemiğe bürünmüş hali işte beden. Benim için çok bi önemi yok sağlıklı oliyim yeter. Ruh sağlığım yerinde olsun. İç organlarım sağlıklı olsun başka bi derdim yok kendimle. (K5)

Beden, görseiliğın dışında ruhu da içinde barındıran bir alandır. Bedene dair ifadelerde kişiyi bireyselleştiren bir algı yaratmaktadır. Beden ve ruh birbirini tamamlayan iki unsur olarak görölmektedir. Bu bakımdan araştırmalarda beden ve ruh ayırımına değinmek gerekmektedir.

Kendi bedenimi soruyorsan, aslında hiç düşünmedim biliyor musunuz (Gülüyor). Ben toplumda var olmamızı sağladığını düşünmüyorum ya. Toplumda var olmamızı görseilik olarak sağlıyor ama bence var olmamızın nedeni ruhumuz olmalı. Şimdi ben yalnız şu var ben dünyaya biraz farklı bir perspektiften bakıyorum. Yani bu da nasıl diyim size bu da on yıl önce değışen bir yaşam şekli. On iki yıl evvel eşimden ayrıldım. Hayatım tamamen bi değışti. O değışimin içerisinde ben tasavvufu keşfettim. Daha önceden yine dini inancı yoğun olan biriydim ama kapalı değildim tesettürlü değildim asker eşiydim ben. Tasavvuf eğitimi alınca kişi yaşantıya başka bi bakıyor. Bence beden ruh demek. Zaten ruhunuz güzelse, bedeniniz de güzeldir. "Ruhunuz yoksa bedeniniz nedir bir et parçasıdır. Ruh gittiği zaman napıyoruz bedeni gidip toprağın altına bırakıyoruz. Aslında beden nasıl diyim size bir kılıf. Kur'an-ı kerim de zaten ruh var. Bence meal okumak lazım. (A3)

Beden denildiğinde sağlık önemli. Ruh önemli ruh yoksa bedende sağlık yoksa kısaca o gün bütün gün yatarsın. Önemli olan şey sağlık bi insan sağlıklıysa bedeni zindeyse tamamdır gerisinin bir önemi yok. Beden denilince daha çok zinde olmak sağlıklı olmak geliyor aklıma sağlıklı beden iyi bi bedendir bence. Bedenine yatırım yaparsın

yediğine içtiğine dikkat edersen bu da yaşlandığında daha iyi bi hayat geçirmeni sağlar. Beden dediğin var olmanı sağlayan şeydir. İnsanın yüzünün güzelliği önemli bedenin hiç bi önemi yok bi insanı yüz kilo olsa da seversin. Kişiliğini seversin. (A5)

Beden var olmayı sağlıyor. Bedenin varsa varsın yoksa ölüyorsun toprağa gömülüyorsun zaten. İnsan bedeni önemli makine gibi işte. Nasıl beslersen nasıl işlersen öyle çalışır sağlık önemli sağlığın yoksa hiç birşeyin kıymeti yok. (K6)

Sağlıklı bir bedene sahip olmak sağlıklı bir ruha sahip olmaktan geçer. Öyle ki sağlıksız bir ruha sahipseniz bedeninizin güzelliğinin de bir anlamı yoktur. Bedenin sağlıklı olması birçok şeyden daha önemlidir. Katılımcılar da bu konuyla ilgili düşüncelerini dile getirirken. Fazla kiloya sahip olmak gibi eksi yönleriyle kendi bedenlerini anlatırken, bedenin en önemli unsurunun sağlıklı bir beden olmasına dikkat çekmişlerdir.

Beden denildiğinde yani dünyada yaşarken bedeninin sağlıklı olması için bir takım şeyleri hep yapıyorsunuz. Biraz kiloluyum ama gençliğim hep rejimle geçti hep rejim yaptım. Evlendikten sonra baya kilo aldım iki çocuğum oldu ondan sonra kaldı o kilolar üstümdede. Beden yani beden de önemli ruhta önemli ikisi birbirini bütünler. Bedenimizle var olmuyoruz aslında kişilik karakterimizle var oluyoruz. Karakter sayesinde, kişilik sahibi bi insan e tabi o yüzden onla var oluruz. (A4)

Beden denilince beden dilinin de öneminden bahseden katılımcılar, beden dilinin jest ve mimiklerin kişilerin iletişimlerinde oldukça önemli bir yer olmasının yanı sıra bedeni ifade edebilmek açısından kullanılan bir yöntem olduğunu da belirtmişlerdir. Dolayısı ile beden algısı bir bütün halinde beden dilini de kapsar. Çünkü hareketlerimiz ve tavrımız, var olduğumuz toplumda kendimizi ifade ederken kullandığımız bir şey olarak görülmektedir.

Beden dili filan da aklıma geliyor. Beden ruhu barındırır. Bedeniniz iyi ve güzeldir ama ruhunuz hastadır. İkisinin de sağlıklı olması sizi var eder. En güzeli bu mutlu ve iyi hissetmek olumlu hissetmek. Beden kişiye özel b şey. Bedeninizde kusurlarınız filan da varsa istediğiniz gibi şekillendirirsiniz. Spor yaparsın ameliyat olursun filan şimdi böyle bi kozmetik sektörü var hepimiz kullanıyoruz da. Özeniyoruz. Sosyal medya bedene bakışı biraz değiştirdi. Herkes fit ve sağlıklı kadın kiloluysa bu dönemde ay ne çirkin bakımsız gibi algılanıyo. Bu yanlış bence. (K7)

Beden denilince aklıma beden dili de geliyor ama beden bir ruhla beraber kıymetli. Sağlığımız önemli en başta ruh ve beden sağlığı önemli biri eksik olsa olmaz.

Vücudunu en güzel şekilde götürebilmek için vücutta sağlık olacak. Kişiye özel ama tabii istemsizce kimse dokunmamalı. Beden vücudumuzda ruhumuzla birlikte önemli bir varlığımız. (A7)

Katılımcılara göre güzellik beden ve ruhu da kapsamaktadır. Güzel olmak bir kadın için yeterli değildir. Ruhun ve kişiliğin güzelliği de kadın güzelliğini ön plana çıkarır. Görsellikten sonra önemli olan şey ruh güzelliğidir. Beden ruha hayat verendir.

Beden hem ruhtur bedendir. Hepsi güzel olursa güzelsindir. Bana hep güzellik olarak geliyor aklıma. Fiziksel özelliklerine insanların önem veriyorum. Temiz ve bakımlıysa benim için güzeldir. Çok kilolu olup çok güzel olan kadınlar da var. Güzelli herkese göre değişir. (A10)

Beden denilince aklıma ruhun insanın hayat vermesi geliyor. Bir insanın ruhunu göremeyiz ama bedenini yani gövdesini görebiliriz. Dış görünüş, jest, mimik, organlarımız hepsi bedenimizi bir bütün yapan etkenlerdir. Beden dış görünüşü insanım ama içindeki ruhu bütünüyle kapsar. (K10)

Beden aslında bir çok şeyi aynı anda kapsar. Ben bedenime nasıl bakarsam öyle bir sonuç alırım bence. Dünyanın en güzel duygusu insanın kendisini iyi hissetmesi. Bu zinde olmaktan geçer. Ruh sağlığı da bunun içinde. Eğer akli dengen yerindeyse iyisin güzelsin. Moralin bozursa yataktan çıkmak istemiyorsan depresyondaysan istediğin kadar güzel ol. Kime göre güzelsin bir de bu var. Beden herkeste farklı bi şey çağırıştırır. Benim için dış görünüş ve ruh işte. (K8)

Beden her alanda var olmamızı sağlar. Katılımcılar çoğunlukla bedenin dış görünüşünün yanı sıra. Kişiliğin, tavırların da güzellik kavramının içerisinde yer aldığını belirtmişlerdir. Beden algısı güzellik kavramıyla bağdaştırılmış ve çoğu katılımcının fiziksel yâda ruh güzelliği başlığı altında cevaplar verdiği gözlemlenmiştir.

İdeal kadın olmak günümüzde fazlaca tartışılan bir konudur. Bu araştırmada katılımcılar ideal kadın olmanın zayıf, ince, narin bir kadın olmaktan geçtiğini belirtmişlerdir. Dolayısıyla kadın bedeni aslında hem zayıf hem fit olmalıdır. Çünkü zayıf kadın bir bakıma güzel kadın olarak görülmektedir. Aşağıda katılımcıların ideal kadını nasıl tanımladıkları ile ilgili görüşleri yer almaktadır.

İdeal kadın bedeni üzerine sorulan soruya cevap olarak verilen yanıtlarda görselliğin ön planda olduğu görülmektedir. Katılımcıların önemli bir bölümü ideal kadın

bedeninin 36-38 beden olup, uzun boylu olunması gerektiğini belirtmiştir. Kadın, sağlıklı ve fit görünmelidir. Çünkü kadın her zaman için bakımlı ve saygın olmalıdır. Söz konusu saygınlık bir kadının güzel görünmesi ile doğru orantılı olarak görülmektedir.

İdeal bi kadın bedenini iyi kullanmalı. Vücut dilinden tutun da hayattaki tutuşundan varoluşundan. Benim idol kadını kendimim. Kendim sorumluyum yaptığım her şeyden filan. Hiç sevmem Türkan Şoray'ı filan insanlar çok beğenir. Hiçbirini kendimin yerine koymayı sevmiyorum. (A8)

İdeal kadın zayıf ve narin olan kadındır algısı günümüz kadınlarında daha çok genellikle kadınlar arasında yaygındır. Genç kadınlar çoğunlukla kilolu bir bedene sahip olmanın ideal bir kadın olmak için engel olduğunu düşünmektedir. Boyu uzun ve kilosu az olan kadın ideal kadın olarak nitelendirilmektedir.

Kadın dediğin zayıf olucak. Kilolu genç kız mı olur. Sevmiyorum ben. Her şey görsellik değil belki tamam ama. İnsan sağlığını da kaybediyor. Bi şi giyiceksin almaya gittin mağzada sürelî içine sığamıyosun sıkıntılı bi şi bu. Psikolojisini bozuyo adamın resmen. Kadın ince yapılı ince narin bi canlıdır 75 kilo 90 kilo kadın mı olur olmamalı. Ben de çok kiloluydum. Kendimi durdurdum 35 kilo verdim ben. Herkes her şeyi başarır. (A2)

İdeal kadın narin, zayıf olmalı bence ben de 58 kilo filanım şu an ama daha zayıf olsam mı diyorum bazen. Kadın dediğin bakımlı olucak kendine bakarsan zaten gerisi önemli değil. Ben yabancı kişileri beğenirim. Melez filan Jennifer Lopez'i çok beğeniyorum. Güzel bakımlı bi kadın. Spor yapıyo kendine özen gösteriyo. Öyle bi kadın olmak çok isterim. 45 yaşında vardır heralde çocukları da var yine de hep güzeldi. Mesleğinden ama göz önünde salıp gitmemiş demek kendini. İnsanlar değişir. Vücudunda değişir moralin bozulur. Strese girersin çok kilo alırsın. Sağlık sıkıntısı yaşarsın ilaçlar kullanırsın filan. Önemli olan sağlıklı dinç görünmek. Yaşlanırken de sağlıklı yaşlanmak istiyorum. (K5)

Aslında ideal kadın bedeni hatları olan bir modeldir. Armut biçimi bir modeldir ama günümüzde tabi benim gibi hatsız olan kızlar da var. Bu bi özellik Allah vergisi ben çok üzülüyormuyum üzülüyorum. Birini örnek versem Angelina Jolie ideal bi kadın bence. Güzel vücudu. Çünkü göğsü var poposu var beli ince bacakları ince fit bi kadın sıkı bi kadın. Ben ona benzemek isterdim. Onda irade var. Kendine bakıyor. Alımlı havalı bi kadın ve başarılı bi kadın heralde çok az bildiğim kadarıyla. (K4)

İdeal bir kadın olmak için katılımcılar arasında özellikle genç kadınların. Belirli bir vücut tipini tarif ettiği gözlemlenmiştir. Bir kadının ideal kadın olması onun zayıf ve bakımlı olmasından geçmektedir. Bakımlı olan her kadının ideal olmadığı gibi. Her bakımlı ve güzel kadının ideal kadın olmadığı düşüncesinde olanlar da vardır. Katılımcılar güzelliğin yanısıra kişiliğin de önemini vurgularken sevdikleri ya da örnek aldıkları isimlerin genellikle fiziki ya da karakteristik özelliklerinden dolayı ideal olduklarını belirtmişlerdir. Çoğu genç kadın fazla kilonun bir kadını "ideal" yapamayacağını vurgulamıştır.

Her insanın ideali farklıdır. Mesela ben çok kiloluydum; 65 filan oldum bi dönem. Şimdi 55 kilo filanım. Yani insanız sonuçta. Hiç bi şeyin ideali yok bence. Herşeyin fazlası da zarar. Ne çok kilolu olcaksın, ne çok zayıf. İdeal dediğin, fit kadın bence. Kendine bakan bakımlı kadın ideal kadındır. Ha tabi şu var: güzel ve bakımlı olması onu iyi bi insan yapmaz. Güzellik bi bütün bence. Kişinin tavrı hareketleri filan da önemli. Hayatındaki insanlara kötü davranan biri kötü niyetli biri istediği kadar güzel olsun önemsiz bence. Ben Rihanna'yı beğeniyorum; ama onun gibi olmak isterim. Vücudu falan çok düzgün müziğini de seviyorum. Katty Pery de severim. (K9)

Zayıf olmanın yanı sıra boy ve kilo oranı da ideal bir kadın olmak için önemli unsurlardandır. Katılımcıların çoğu kendi bedenleri ile barışık olduklarını belirtirken. Aslında hayallerindeki ideal bedeni şu şekilde tanımlamışlardır.

1.60'ın üstünde olmalıdır. Mesela boy olarak. Ama Fahriye Evcen mesela. Vücut hatları çok iyidir. Yüz şeyini, oranısını yani kaş gözünü, burnunu vücut olarak mesela kol oranı kimi insanın kolu uzun olur bacak boyu kısa olur mesela. Örnek olarak o kadın gibi olmak istiyorum diyemem ama yani. Herkesin kendi şeyidir. Bacak boyu mesela daha uzundur mesela birinin o daha iri olmalıdır mesela. Herkesin ki farklı ama kilomdan dolayı ideal kadın olmadığımı düşünüyorum ama oran olarakta iyi olduğumu düşünüyorum. Onun gibi olmak istediğim biri yok. Öyle sorunca da aklıma gelmiyor ama gördüğümde mesela ay çok güzel kadın derim. Güzel kadın bakımlı kadın benim için. Kıyafeti mesela renk uyumu önemli kadında. Makyaj, saç budur yani. (K3)

Otuz sekiz beden bence ideal bi kadın bedeni. Çünkü ben bence 36 ve 34 beden çok bana çelimsiz ve itici geliyo. Bi kadın 36, 38 beden olmalı ama genelde 38 beden. Ben de zaman zaman 36 zaman zaman 38 bedenim. Aslında ben şu an kendi istediğim modeldeyim, şekildedim. Daha fazlasını da istemiyorum. Daha azını da istemiyorum. Aynaya baktığımda kısmen memnunum kendimden yani memnunum ama işte biraz daha diyorum göbeğim olmasa iyi falan işte biraz daha nasıl diyim yanaklarım olmasa iyi falan diyorum. (K2)

Boyu ve kilosu orantılı olandır. Kadın dediğin denilince aklıma daha çok zayıf ve uzun kadın geliyor. Ben ideal kilosunda ölçülerinde kadınları beğenirim. Ben de çok kilolu değilim. Hiç te kilolu olmadım hayatımda. Ama zayıf olmak güzel daha rahat hareket ediyosun bi kere. Kadını da illa ideal filan diye bi kalıba sokmak saçma. Ama illa ki kadın denilen beden ideal olucaksa kendi bedenine uygun olsun kilosu tamam işte. (K10)

Sağlıklı olmak, dinç görünmek bir kadının kendi bedeniyle barışık olmasında önemli bir etke olarak görülmektedir. Katılımcılar bakımlı kadının sağlıklı olabileceğini düşünmekte ve ancak sağlıklı bir kadının kendisine yeterince bakım sağlayabileceğini düşünmektedirler. Ruh sağlığı yerinde olan bir kadının kendisine bakması çevresindeki konumunun aslında güzellik kavramıyla bağdaşlaşmasından kaynaklıdır. Katılımcılar arasında sadece fiziksel özelliklerle "ideal kadın" olmanın önemini vurgulayanlar da vardır.

Kesinlikle 36 Beden ideal bir bedendir. Çünkü ben bence 38, 40 ve büyük bedenler bana çok itici geliyo. Bir kadın 36 beden olmalı ama genelde 38 beden olmakta. Ben zaten 36 bedenim. Aslında ben şu an kendi istediğim modelde ve şekildeyim. Daha fazlasının olmasını da istemiyorum açıkcası. Fakat aynı doğrultuda daha azını da istemiyorum. Aynaya baktığımda memnunum kendimden. Onun gibi olmak istediğim kimse yoktur, kendimden hoşnutum. Hiç ideal bir kadın şöyle olmalı değil yani ama ideal kadın nedir dendiğinde de direkt aklıma fiziki özellikler geliyor. (A6)

Bence fazla kilo olmicak. İdeal zayıf olcak. 38 bedendir kadın dediğin aslında. Sağlık açısından da önemli. Ben Türkan Şoray'ı seviyorum. O kadın hep benim ideal kadınımdı. Bence hem güzel kişiliğini de severdim. (A7)

İdeal bir kadın bedeni yoktur bence. Kadın dediğin şöyle olmalı filan. Kadın kadındır işte. Sağlıklı olmak en önemlisi. Zaten kadın doğası gereği biraz kendini beğendirme çabasında oluyo. Süsleniyo püsleniyo. Bu kadar kozmetik ürün nasıl çıkardı yoksa? (K8)

Katılımcıların içinde kendisine örnek bir kişi almadıklarını belirtenler de olmuştur. Bunun yanı sıra katılımcılar onun gibi olmak istedikleri kimsenin olmadığını fakat hayranlık duydukları insanların karakterini ya da sesini sevdikleri için o kişileri beğendiklerini açıklamışlardır.

Benim hiç öyle olmak istediğim gibi biri olmadı. Ama beğendiğim kadınlar da olmadı değil. Kadın dediğin çalışkan olucak. Genç, dinamik. Görsel olarak bi şeyi yok çok

şişman olmak sağlıklı olmanı engeller. Benim kendi idealim kendimim. Kimseyi kendime kıstas görmem. Candan Erçetin'i çok beğenirim ama. Şarkılarını sesini, karakterini seviyorum. Görsellik önemli değil benim için kalp güzelliği önemli. Bi insze yanın yüzü vardır düşman gibi bakar bir insanın yüzü bebek gibidir. Ruhunun aynasıdır. Yüzün ayna gibidir. Kalbin güzelliği yansır. (A5)

Şebnem Ferah mesela çok güzel bi kadın bence vücudu yüzü. Mimikleri insanı güzel yapan şey ruhu bende tavırları. Güzellik bir bütün kadın çok güzelse kötü bi insansa gözün güzelliğini görmez. Bu erkek için de çok yakışıklı dersin kişiliği yok dersin nefret edersin o insandan. (K7)

Katılımcıların arasında ideal kadın algıları değişiklik göstermektedir. İdeal bir kadın ya da örnek alınan kadınlar genellikle başarılı ya da tavırları ile daha ön planda olan kadınlardır. Bu kadınlara örnek olarak araştırmada “Şebnem Ferah, Arzum Onan, Katy Perry, Rihanna, Fahriye Evcen” gibi ünlü isimler örnek olarak sıkça gösterilen isimlerin başlarında gelmektedir.

Şöyle olmalıym dediğim bir beden tipi yok ama ben mesela şeyi çok beğeniyorum Arzum Onan'ı olduğu gibi doğal hakikaten güzel bir kadın. Deniz Akkaya bana güzel değildir. Çünkü hani minik dokunuşlar başka bi şey ama su bardağından sürahi yaratmak başka bi şey. Her bayanın olmasını istediği gibi böyle fiziksel olarak en azından göbeğimizin olmaması ki anneyiz. Göbeğim olsun istemezdim. Ama onun dışında fiziksel özelliklerimden memnunum. Biraz daha zayıf olmalıym şu an da 58 kiloyum. 55 olsam isterdim. Yani kilo vermek istiyorum. O da Yalova ilinin bana hediyesi oldu. Çok küçük bir yer hareket alanı çok kısıtlı. Ben büyük bir şehirden geldim oraya. Bursa'da yaşıyordum yoğun iş temposundan dolayı iş ortamının bana vermiş olduğu eski görevim çok aktifti. Yine Bursa'da insan kaynaklarında çalışıyordum. Sorumluydum orda ama buraya gelince masa başında daha fazla oturma. E alan da küçük alan. Yani büyük şehir alanıyla küçük şehir alanı aynı değil. Dolayısıyla hareketsiz yaşam alanına dahil oldum. (A1)

İdeal bir kadın bedeninin olmayacağını düşünen katılımcılar da vardır. Kadın bedeni “ideal beden” başlığının altında sınırlanmamalıdır. Beden kişiye özel bir alandır. Her bireyin bedeni ve fiziksel özellikleri kendine has olarak görülmektedir.

Bence ideal bi kadın bedeni yoktur. Bedenim farklıdır başkasının ki farklı. Aynı kiloda olsanda apayrıdır. Çok kişiye özel bişey aynı kiloda da olsun. Beden denildiği zaman herşeyiyle ama benim insanların gözleri dikkatimi çekiyor genelde. (K1)

Kadın dediğin şöyle olmalı denmesi iyi bişiy değil kadını da bir kalıba sokmamak gerekir. Yıllardır hep böyle sorular vardır. İdeal eş nedir. İdeal kadın nedir. İdeal erkek nedir. Herkesin doğrusu yanlışı ideali farklıdır. Benim çok hayranı olduğum bi kadın yok. Ben kendimi seviyorum. Beğeniyorum bana yeterli. Müziğini ya da tavrını sevdiğim kadınlar var. Candan Erçetin gibi. Sertab Erener gibi mesela. O da hani vücudu şöyle böyle diye değil. Seslerini seviyorum. İşlerini iyi yaptıklarını düşünüyorum. (A9)

Kendim gibi olmak isterim ben ben ideal bir kadını bence. Kafa olarak ben mantıklı olmamı çok seviyorum. Kadının fiziksel özellikleri de önemlidir belki ama benim için çokta değil insan kendisine özeldir her kişi farklıdır. Bana güzel gelen ona çirkindir. Çirkin olmak da nasıl bir kavram bilemiyorum kıstası kim belirliyor burda. Erkekler mi? Hiç sanmıyorum. Kadınlar kendilerini fazlasıyla kıyaslamaya başladı. (A10)

İdeal kadın olmak için çok zayıf filan olmaya gerek yok ben kadını tek bir başlıkla anlatmayı sevmiyorum. İdeal eş ideal kadın konularına da hoş bakmıyorum. İdeal erkek ne bunu konuşalım. Herkesin ideali farklıdır sonuçta. (K6)

Görselliğin dışında sağlıklı olmak bedenın dış görünüşünden daha önemli görülmektedir. Bazı katılımcılar sağlık sıkıntılarının bedenleriyle olan ilişkilerini farklı yönlerde etkilediğini ifade etmişlerdir.

Bence illa ki 90-60-90 değil de. Onun yanı sıra insan sağlıklı olmalı. İnsanın en önemlisi sağlık. Belli bir yaştan sonra nasıl görüldüğünden çok daha önemlisi içini düşünüyorsun. İç organlarım nasıl filan gibi biraz sıkıntılar yaşamıştım. Annem uzun süre yatalak kaldı mesela o zaman dikkat etmek lazım demek ki dedim. Elbet yaşlanıyo insan. Elimizde olan bi şey değil ama elden ayaktan düşmeden sağlıklı olarak yaşlanmak en güzeli. Ben kiloluydum genç kızken bir dönem kilo filan vermiştim evlenmek üzereyken. Sonra gene kilo aldım. Ee tabi çocuklar filan malum. Evde de çok yemek yapan biriyim. Günlerim filan olurdu öyle. Onun gibi olmak istediğim biri de yok hayatta hep kendim gibi yaşadım. İlla ki şuna benziyim diye kendimi paralamadım. Kendi bildiğim gibi kendi doğrularıyla yaşadım. (A4)

Bazı katılımcılara göre bedenle barışık olmak birçok durumu kabullenmekten geçer. Katılımcılar bedenleri ile ilgili problemleri ve yaşadıkları sorunları samimiyetle dile getirmişlerdir. Bir katılımcı kişinin bedeninin sadece kendisine özel olduğunu belirtmiş ve aşağıdaki ifadeleri kullanmıştır.

Ben kendime özelim tamamen. Ben böyle mutluyum yalnız tabi 156 kiloydum tüp mide ameliyatı oldum. Şu an iyiyim ama biraz daha kilo vermek istiyorum. O zaman sağlık sıkıntıları yaşamaya başlamıştım. Biz de kilo genetikdir. (A3)

Bedenle barışık olmak çok güzel bi duygu. Ben basenli olduğumu filan düşünüyorum ama çok da sıkıntı yapmıyorum bu durumu. Burnumu beğenmiyorum mesela ama ilerde belki yaptırırım. Onun dışında aynada da beğenirim kendimi. İnsanların ne düşündüğü önemli değil ben kendimi görmüyorum onlar beni görüyorlar. (K7)

Katılımcıların arasında kendisiyle barışık olmanın vermiş olduğu özgüvene değinenler de olmuştur. Kişinin kendisi ile barışık olması yeterince mutluluk yaratan bir durum olarak görülmektedir. Katılımcılar kendileriyle barışık olduğunu belirtirken bu durumun sağlıklı iletişim kurabilmelerine yardımcı olduğunu da belirtmiştir.

Ben bedenimle barışığım bazen kendimi kilolu görürüm bazen zayıf görürüm. Kendime özelim hiç bir sıkıntım yok çok şükür. (K5)

Ben bedenimle barışığım. Yani sonuçta sağlamım ve her işimi kendim yapabiliyorum. Gencim de illa ki çok çok güzel oliyim ya da herkes bana baksın gibi bi hayalim de yok zaten. Dünyanın en güzel şeyi kendisiyle insanın barışık olması istediğim gibi yaşıyorum. Aynada da mutluyum. (K6)

Bedenimle barışık birisiyimdir. Kafamı takacağım bir kusurum yok o nedenle de kendimle çok barışığım. (A6)

Ben barışığım. Kusurlarım var bazen mesela ben yaşlandım tabi ama iyiyim. Bazen sivilcelerime kızıyorum. Keşke bunlar çıkmasaydı filan. Yaşlanınca da hiç değişmedim ben aynı 18 ken nasılsam şimdi öyle hiç değişmedim. Sadece bi yürümekte sıkıntı yaşıyorum. Yaşlanma karşıtı kremlere pek inanmıyorum ama alıp kullanmak istiyorum. Geçen bi yerde gördüm. 17 18 yaşında kızlar yaşlanma karşıtı krem alıyo. Kızım senin yaşın kaç daha diyo ki şimdiden önlemimi alayım da.Dedim daha fazla sen yaşlanıcaksın böyle. (A5)

Bedenimle barışığım. Yani seviyorum aynaya baktığımda seviyorum. Pozitif bi durum yani genel yapımda öyle hayata pozitif bakabiliyorum. İnsanlara pozitif bakabiliyorum. Her tanıdığım insan benim için on Numara bir insandır zaman içerisinde yaptığı hatalar ve yanlışlarla numarasını düşürür. (A1)

Yani şu konuda biraz daha toparlak bi çocukmuşum.Sanırım seneler boyu takmış olabilirim buna. Şu an 38 bedenim ama 36 da olsam gene kilolu gibi gelebilirim.

Küçüklükten gelen bi şey. Genelde insanlar ellerin çok güzel diyolar. Gözlerin güzel diyolar insanlar öyle dedikçe ben de öyle hissediyorum. İdol olarak onun gibi olmak istediğim ananem gibi biri olmak istedim çok güçlü bi kadın. Çok zorluk görmüş parasal anlamda o bu aa onun anlattığı hikayeleri duyuyorum. Şuan 66 67 yaşında dört tane çocuğu var hepsine kendi bakmaya çalışmış yeri geldiğinde dedemden ayrı yerlerde yaşamış. Şebnem Ferah'ı da çok severim. Çok güçlü görüyorum. Duruşundan hani. Ben buyum. Özgüvenli bi kadın olarak görüyorum. Bazı insanlar duruşuyla belli ediyor kendini ve hiç polamiğe girdiğini de görmedim. Sadece işiyle gündemde. (K1)

Bedeniyle barışık olmayı engelleyen en önemli unsurdan biri aslında fazla kilolu olmalarıdır. Katılımcılar fazla kiloları ile ilgili yaşadıkları sıkıntılara değinmiştir. Katılımcıların arasında çok kilolu olduğu için tüp mide ameliyatı olanlar da vardır. Katılımcılar fazla kiloları bile olsa kendi arkadaş ortamlarında veya toplumda kötü bir tavıra maruz kalmadıklarını belirtmiştir.

Aynaya baktığımda keşke şuram olmasaydı ya da şuramda azalma olsa falan iyi olurdu diyorum. Ben bedenimle işte zaman zaman barışığım. Çok kilo aldığımda kendimi çok kötü hissediyorum. Yüzüm de var ama ailede genetikdir. Ne kadar zayıf olursam oylim yüzümden gitmez. Hatta bunun içinde birkaç yere gitmişliğim var. Operasyon için. Konuştum geldi estetsiyen suratıma dokundu. "Bu cildi mi dedi indirmek istiyosun" dedi. Ben de "evet" dedim. "Ben" dedi "senin gibi günde kaç tane surat yapıyorum dolgu yaptırıyo insanlar" falan dedi. "Suratın çok gergin müsait değil. Sarkık ya da yumuşak mumuşak olsa hani deniycem" Ama dedi. "Çok sert bi suratın var" dedi. Ve "çok küçüksün" dedi. "Tamam" dedim. Burdan bana bi iş çıkıycak. Sonra şey düşündüm. Vazgeçmedim tabi o öyle dedi diye. Bikaç doktora gittim. Bu seferde bıçak altına yatmış olucaktım. Çünkü korktum eve ne diyecem. Sonuçta bi şişlik olacak ameliyatta. Evdekilerin haberi yoktu tabi. Anneme söyledim. Aslında anne dedim "ben ben yüzüme böyle bişey yaptırmak istiyorum" dedim. "Sakın" dedi bi ses tonu var zaten "Saçmalama" filan falan o arada kapattım. Başka bir yere gittim bana inanılmaz bi fiyat verdiler on beş bin lira kadar. Direkt lazerle hiç bıçak olmadan. O da fiyat isteme tarsi şey whatsapp'tan resmimi gönderiyorum inceliyor uzmanlar filan o şekilde. Sonra bi kaç yere gittim o da ağız içinden yastık alınarak yapılmış. Sonra işte biraz ara verdim. (K2)

35 kilo verdim. Çok zor bi süreçti. Sonra sarkmalarım filan oldu ama sporla filan gene çok iyi topladım. Bi insan kendini sevicek ben kendimi sevmediğimi farkedince dedim ki hayat kısa. Neden kurtulmuyorum bu görüntüden dedim. Sonra diyetisyene gittim. Listemi harfi harfine yerine getirdim. Çok su içtim her gün 5 km yürüdüm neredeyse sonra eve bazı küçük aletler aldım. Yer hareketleri yaptım. Düzenli uyudum

ve uyandım. Bi sene bile sürmeden attım o kiloyu. Şu an barışık mıyım? Kısmen barışığım diyelim. Sonra yüzüm çok mu çöktü filan dedim ama bilemiyorum. Rahat yürüyorum. Merdivenleri rahat çıkıyorum. iyi ki de vermişim dedim. (A2).

Ben bedenimle barışığım. Hatta ben çok kiloluydum. hatta 80 kiloya yakın verdim. Yani siz düşünün. O zaman da hatta ben arkadaşlarımla her zaman mutluydum. O zamanlar 150 kilo filandım. Şuan 76-80 işte değişiyor. Bunu neden yaptım ben? Şu ana kadar küçüklükten beri hep bi kilolu bebektim. Ama şöyle hani bi güzellik şeyinden yapmadım hani merdiven çıkarken zorlanırdım. Gençsin sen sorular da tam bana göreymiş yani. (Gülüyor) ama ben hep öyleydim ama nasıl bi şey olduğunu biliyordu. Benim şöyle bir avantajım vardı hiç bir zaman etrafımda insanlar benle dalga geçmedi hiç sokağa çıkma filan gibi ya da başka şeyleri ben görmedim. İnsanlar sokakta bakıyor filan ben porizitiftim hiç öyleleriyle denk gelmedim bi mağzaya girdiğimde beden buluyorum mesela. Benim öyle başladı. Ben Avcılarda oturuyorum metrobüsle gidip geliyordum. Merdivenleri çıkıp inamıyordum belim ağrıyordu bacaklarım ağrıyordu. O yüzden kilo vermek istedim. Ama hiç o şekilde olmadı hiç tanımadığım insanlar belki bakıyorlardı. Ama hiç görmedim. (K3).

Fazla zayıf olmanın sağlıksız ve kötü görüldüğüne değinen katılımcılar. Kilolu olmanın bir kadına yakışmadığını belirtirken, fazla zayıflığın da hastalıklara yol açabileceğine değinmişlerdir.

Ben bedenimden valla çok memnunum. Ağırılığım dan da kilomdan da. Çok sıkıntım yok. Kendimle barışık biriyim. Zaten öyle olunca da daha iyi hissediyorum. Kilolu olmak bana dert olmuyor. Gençken daha fazla takardım. Ama şimdi artık yeterince yaş aldım. Manken gibi olmak gibi bir derdim yok. Zamane kızları gibi değiliz. Artık sadece hareket edebiliyor muyuz. Rahatça yiyip, içip gezebiliyor muyuz o kısmına bakıyoruz. Eskide kaldı yani o barışık olmamam. Eskiden hep kilolarıma takardım sonra sonra zamanla alıştım da. Bazen zorlanıyo muyum? Belki ama çok ta rahatsız değilim. Böyle iyi ve mutlu hissediyorum. Bazen televizyonlarda gördüğüm insanlara bakıyorum. Ama böyle gene de bana çok çok zayıf insan böyle bi çelimsiz çok zayıf ve sağlıksızmış gibi geliyo. İnsanın hafif olması güzeldir de çok aşırısı da zararlı bence. (A4)

Biraz kilom var. Şimdi bir dönem 10 kilo filan vermişim. Şimdi yine dikkat etmeye çalışıyorum ama. Ben kendimi böyle seviyorum. Bir sorunum yok zaten. Sağlığım için biraz kilo vermeliyim. Kilo insana iyilik vermiyo. Vücudunu istediğin gibi hareket ettiremiyorsun. Zayıf bi kadınla benim hareketliliğim bir olmaz. Çok çok zayıf insan da sevmiyorum ama. Hastalıklı olduklarını düşünüyorum. (A7)

Ben barışığım. Doğumdan sonra bi kilo almıştım o dönem. E insansın yani.Kolay değil. Çocuk doğurmak... Hele o hamilelik süreci. Şimdi herkes görüyo televizyonda. Aa doğurdu. Hop sahnede. Hop biyerde. Kadın incecik olmuş. Ozaman kocan diyo ki sen de böyle ol. Böyle bi mantık olabilir mi. Herkesin bünyesi ayrı. Herkesin cildi ayrı. Herkesin tipi,karakteri nasıl ayırıysa vücududa böyle kimisi aç yaşar düzensizdir hayatı. Uykusu filan kilo alır. Kimisi yer yer kilo almaz. Kimisi beş çocuk doğurur incecik kalır. Kimisi ilk doğumunda yirmi kilo alır. Kimse tek kalıp değil bence. Herkes bedenini sevmeli. Elin kolun tutuyor.Nefes alabiliyosun en büyük imkandır bu. (A9)

Katılımcılar kiloları ile ilgili yaşadıkları sıkıntıları anlatırken bir katılımcı verdiği kiloları geri almakla birlikte bu durumun kendisinde çok sıkıntılı bir süreç yaratmadığını belirtmiş ve balık etli bir kadın olmanın mutluluğunu yaşadığını aşağıdaki gibi ifade etmiştir.

Kendimi beğeniyorum. Bir dönem kilo verdim bir dönem geri aldım. Kilo da alırsın kilo da verirsin. Çok büyük bi sıkıntı değil. Giyinmeyi aynaya bakmayı saçımı makyajla uğraşmayı seviyorum. Fazla zayıf olmak çok sağlıksız bi şey bence ben balık etliyim ve bu halimle de mutluyum. (A10)

Özgüven verici bir duygudur.Ben bedenimden memnunum. Öyle olunca da daha mutlu daha iyi hissediyor insan. O yüzden bence insan ne olursa olsun kendiyile barışık olmalı. (K10)

Kilolu olmak veya vücuttaki bazı yerleri beğenmemek kişilerin bedenleriyle barışık olmalarını engelleyen bir unsur olmuştur. Bazı katılımcılar fazla kiloları sebebiyle ve yüzlerindeki bazı kusurlarla bazen olumsuz ruh haline büründüklerine de değinmiştir.

Bence barışık olmak çok muhteşem bir durumdur. Ben bedenimle barışık değilim. Ama bir ara barışmıştım. İki sene önce filan 23 kilo verdim. O zaman ideal kiloma gelmiştim. Bi kaç sene de en son 15 kilo verdim. Ama daha önce bi 10 kilo daha vermiştim. En fazla 93 kilo oldum. Sonra 85 kilo oldum. Sonra 74'e kadar düştüm. Sonra 63 e filan düştüm. O zaman daha rahat hareket ediyordum. Yüzün de değişiyor. Özgüven sağlıyo. Kendini beğeniyosun. Ama bazı şişman insanlar var mesela kendini beğeniyo. Keşke öyle olabilsek. Özgüven öyle kazanıyorlar içten içe kendileriyle barışmıyorlar ama kendilerini kabul ediyorlar ben kendimi kabul edemiyorum. Şu an 76 kiloyum. Tekrar kilo vericem şu an sadece kilodan dolayı kendimle barışık değilim. Yoksa ayrı bi kusurum yok. Ama kilo verdiğimde de kalçam keşke biraz daha büyük

olsaydı dedim. Kalçam olmadığı için bi yadırgadım kendimi. Ama kabullendim. Fiziksel olarak ama Angeline Jolie gibi olmak isterdim. (K4)

Bir katılımcı ise aşağıdaki ifadesinde bedeni ile barışık olmadığını fakat bedeni ile barışık olan insanların mutlu olabileceğini ifade etmiştir. Kendi kusurları ile ilgili olarak çeşitli operasyonlar için doktorlarla görüşüğünü belirtmiş ve dış görünüşü ile ilgili takıntısının kendini özgüvensiz hissettirdiğini belirtmiştir.

Ben bi dönem dudaklarım ince diye dudaklarımı yaptırmak istedim. Bir kaç yerle de konuştum bir kaç ay sonra böyle bi şey enjekte ediyorlar. Biraz daha şişkin durmasını sağlıyo. Bedenimle barışık değilim ben heralde. Barışık olmak ama bence insanı mutlu eder. Ben bu ara kusur arıyorum biraz kendimde. Annemle de konuşmuştum dudaklarımı yaptırıcam ince diye rahatsız oluyorum diye o ilk başta olmaz falan dedi. Sonra bi araştıralım dedi insan herkese de güvenemiyor. Olumsuz bir uh hali içerisine giriyorum bazen. Dış görünüşüme biraz takıntılıyım. Kilo almak ya da yüz hatlarım bazen beni özgüvensiz yapıyor. Sanki değiştirsem daha güzel olucakmışım gibi. (K9)

Bedenle barışık olmanın aslında özgüvenli olmanın alt yapısını oluşturduğu da gerçektir. Katılımcılar arasında dış görünüşü ile oldukça barışık olanlar da vardır.

Ben aynaya bakmadan dışarı çıkabilirim. Kendimden eminim. Bir ruj ben tamam dışarı çıkabilirim yani. Benim şuram şöyle olsaydı dediğim bişey yok ama dişlerimden çok şikayetim vardı o da bişey yiyemiyordum. Keşke dişlerim sağlıklı olsaydı demişimdir. Kendimle oldukça barışığımdır. (A8)

Hiçbir zaman kendimi bir başkasıyla kıyaslamadım. Herkesin güzelliği kendine hastır zaman şimdi artık. Estetik yaptırmayan yok. Hiçbir ünlü ya da çevrede group ne güzel kadın dediğimiz insan doğal değil. Ben de bazen diyorum alt yapım var demek ki ben kendime okadar paralar harcasam kimbilir ne olurum diyorum. (K8)

İdeal olan kadın bedeninin ince, zayıf ve narin bir beden olması gerektiği katılımcılarda genel bir algıdır. Dolayısıyla toplumun ve medyanın kadın bedeni için yarattığı dayatma kadın bedenini şekillendiren en önemli unsurdur.

3.2. KADIN ERKEK İLİŞKİLERİNDE GÖRSEL BİR UNSUR OLARAK BEDEN

Günümüzde beden, görsel bir sunuştur. Çevremizdeki insanlara ya da yeni tanıştığımız kişilerin ilk izlenimi bizim dış görünüşümüzdür. İçinde bulunduğumuz yeni dünya düzeninde beden aynı zamanda birer resim gibi sergilenir. Katılımcılar kadın ve erkek ilişkilerinde görselliğin öneminin altını çizmiştir. Dolayısıyla dış görünüş ilk etapta önemlidir. Katılımcıların çoğu dış görünüşünü beğendikleri kişileri daha yakinen tanımak istediklerini belirtmişlerdir. Kadın ve erkek ilişkilerinde dış görünüş kişilerin seçimlerini etkilemektedir.

Önemli bir unsurdur. Görüntü olarak mesela yani adam benden daha şey olsa sıska olsa mesela. Yani komik durur. Yani ben de ne bileyim, hani her kadın yanındaki insanın daha böyle korumacı olmasını ister. Korumacı dediğimiz daha iri olur mesela. Arkadaşlıkta bile öyle görsel algı önemli. Ben mesela geniş omuzlu seviyorum. Yani sarışın olmasın kesinlikle sarışın olmasın. Benden uzun olsun ve geniş omuzlu olsun. Kilo vermek te gerekli değil. Ama benim sağlığım için önemli. Diyelim etkileniyorum bi insandan bi erkek olarak. Hani o zaman ilk olarak etkilendiğim şey, dış görünüşense hani konuşma tarzı, mimikleridir. Ondan sonar, hatta şey demişliğim var: Ya ben bunu mu hani ben hiç bakmamışım yüzüne demişliğim de olur. Ama tamamen kişisel. Tabi ilk gördüğümde insanın gözüne bi şey gelir de. Tamamen hani dış görünüşe odaklı değilimdir. Bakıyım şurası şöyle mi vücudu böyle mi diyen bi insan değilim. Genelde hareketlerine oturup kalkışına bakarım. Ben tamamen insanın dış görünüşüne göre, ay ben bi insana senin boyun kısaymış senin ki uzunmuş diye arkadaşlık edip etmeme şeyine girmem. (K3)

Bence önemlidir. Bir insan bedeniyle barışık olmalı ve özgüvenli olmalı. Erkek ve kadın dendiği zaman zaten insanlar ilk başta bir bakıyo inceliyo erkekte kadın da o yüzden beden önemsiz diyemem. Ben de bakarım. Dışarıdan beni çekmeyen birinin sevgilisi de olamam onu tanımakta istemem. Açıkçası kimse istemiyordur. Dışleri burnu çok çok berbat. Banyo bile yapmayan saçı başı dağınık insan. Depresyondadır o zaten. Kişi kendisine özen göstermiyorsa kimse onu istemez. Enerjisi bunu yansıtır. Erkekte de öyle. Ben şık adam seviyorum. Yüzü güzel saçları güzel bakımlı. (K10)

Önemli tabi ki. Nasıl önemli olmaz 21 yaşındayım ben bile insanları bazen dış görünüşüne göre seçiyorum. Dış görünüşünden anlaşılıyo zaten bi insan mutlu mu mutsuz mu? Nasıl biri hayatı nedir, tarzı ne? Dışını beğenmediğin birinin içini de merak etmezsin. Kız erkek farketmiyo. Bu dönemde insanlar arkadaşlarını bile ona göre seçiyo. Daha doğru düzgün ve tabi ki akli çalışan insanı yanında istiyio. Kimse berduş ve berbat birini bakımsız birini yanında gezdirmek istemez utanır yani. (K6)

Bir katılımcı dış görünüm unsurunun kadın ve erkek ilişkilerinde en önemli unsur olduğunu ifade etmiştir. İki cins arasındaki görsel çekim kişilerin dış görünüşünün önemli olduğunu kanıtlamaktadır. Katılımcı ikili ilişkilerde, beden temasının da önemli bir unsur olduğunu şu şekilde ifade etmektedir.

Önemli bir unsurdur. Hatta en önemli unsur demek doğru olur. Çünkü beden dilinin iyi kullanılması önemiyle dış görünüşün de etkisi fazladır. Şöyle ki iki seven arasındaki beden teması ki bu el tutma, sarılma ve göz göze gelme gibi olgular ikili ilişkileri hep zinde tutar. Bu nedenle de çok önemlidir. Dış görünüşte beğendiğiniz birini tanımak istiyorsunuz çünkü yoksa tipim değil der geçersin. (A6)

Önemsiz diyemem. Biri size bakıyo diyo ki ne güzel ne hoş kız. Herkesin bir tipi var bence beğendiği filan. Beğenirsin sonra tanımak istersin. Kişilik önemli hali, tavır...Fakat bi şey daha var görsel olarak sana çekici gelir o insan ondan sonra. Bi adam senin gülüşünü beğenir. Sen saçını,gözünü beğenirsin. Ne yakışıklı adam dersin tanımak istersin. Gerisi de sonradan olur. (K5)

Önemsiz değil yeni dönemde kadın da erkekte birbirini ilk görüyo beğeniyo ondan sonra tanımak istiyö. Dış çekim olmadan bi insanı hani tam benim tarzım tipim insan dersin ya öyle birini beğenirsin. O kişi de seni beğenir tanışırın. Tanımaya başladıkça da zamanla daha çok seversin evlenirsin filan ne biliyim işte. Önemli olan şu insanın hayatında bedeninde giyiminde kuşamında ne varsa o insan o dur. Biz kendimizi öyle yansıtırız. Simgedir beden tam olarak. Karşıya verdiğim mesaj. Ben böyle bi kadını al tarzım da bu dersin. Adam için de geçerli. İnsan birbirini öyle tanır sever. Adam kadını kilolusun sen diye terkediyo. Neden adam çünkü göze hitap eden kadın istiyö. Kadında obez bi adam istemez şimdi. Sıfır beden kadınlar da aldatılır. Ama o tamamen başka kişilik, karakter adam da kadın da ilişkiden sıkılıyor. Ama görsellik çok önemli bu devirde. (A2)

Katılımcılar görsel unsurların bireylerin hayatında oldukça etkili olduğunu düşünmektedir. Görsel çekiciliğin birebir ilişkilerdeki ilk adım olmasıyla birlikte sadece ilk başta dışarıdan beğendikleri kişileri tanıma evresine geçebileceklerini belirtmişlerdir.

Evet önemlidir. Çünkü erkeğin de kadının da ilk bakışta görünüşe göre değerlendirme vardır. İlk bakışta bi insanın etkilenmesi için kızda da erkekte de öyle ama erkekte daha çok öyle oluyo. Kızlarda biraz duygusal olduğu için biraz duyguya da bakıyo kızlar. Ama erkekler önce vücuda bakıyor. Bakış olarak sonra surata bakıyo ondan sonra duygu ve kişiliğe bakıyo. İlk başta görünüş olarak beğendiğin bi insanı tanımak

istiyosun. Çok fazla ayırt edici bi yeteneği yoksa kadının yani yeteneğiyle ilgi çekmediyse ilk başta yolda yürürken ya da konuşurken ilk başta görünüşe dikkat ediyor. Ben daha göbekli yağlı adam istemiyorum. Fit bi adam istiyorum ben öyle olmamama rağmen o iradeli olsun belki beni de dizginleyebilir. Karakter olarak güçlü sağlam bi adam dik kafalı olmasın, uygar bi adam olsun hayata geniş bakacak ılımlı olucak ben anlayışlı başka hayatlara saygılı bi insan olmasını isterim. (K4)

Görsellik tabi önemli ben bi bakıyorum, beğeniyorum. O da bana bakıyo beğeniyo. Sonra beni tanımak istiyoy ben de onu tanımak istiyorum filan. Görsellik önemsiz diyen yalan söyler. Önemli olan iç güzelliği derler de o biyere kadar insan birinin yüzüne bakınca böyle gözüm gönlüm açılısın ister. Herkesin beğendiği sevdiği tip kadın ve erkek vardır mutlaka benim de öyle. (K7)

Çok fazla taşıyor diyebilirim. Hani şu anlamda taşıyor olabilir. Karşıdaki güzeldir yakışıklıdır. Görüşürsün edersin o anlamda. Evet ama yakınlık hissetmek daha çok ruhsal bi şey. Herkes dışardan gördüğünde bence şey seni tanıyıp gelmezler. Beğenirsin sonra tanışmak istersin. Ben önce hareketlerine bakarım bi erkeğin digger türlü tanıyamam. Görsellik olarak çok önemli değil ama. Güzelse yakışıklıysa daha fazla tanımak istiyorsun. Ben çok önemli olduğunu düşünmüyorum ama bana göre tanıdıktan, karakterden sonra ikinci planda kalıyor güzellik. (K1)

Önemli olduğunu düşünüyorum tabi ama benim sevdiğim bir söz var insanlar kıyafetleriyle karşılanıp davranışlarıyla uğurlanırlar. İlk görsellik işte karşınızdakinin bakımlı olması, giyimine kuşamına dikkat etmesi, kelimelerini özenle seçmesi bunlar hep etken. Kesinlikle önemli iş alanında da dış görünüş. Bana göre erkek ilk baktığı şey görsellik bunu herkes biliyor. Kadınların benim fikrime göre biraz bilmem davranışlara dikkat ediyor sanırım yani bana göre öyle (A1)

Görsellik önemli tabi. Önce dıştan görüyorsun. Sonra içini tanıyorsun. Önemli olan şey bu. İnsanlar beraberinde zaten birbirini tanıyo. Önce görsellik geliyo. Beden ve ruh hiç bi zaman ayrı tutulmamalı. Dışını görürsün sonra ruhunu içini tanıcaksın seviceksin. (A7)

Bir katılımcı, görsel açıdan aşırı kilolu olmanın yada bakımsız olmanın birebir ilişkilerin bitmesine neden olan bir unsur olarak algılamaktadır. Bu durumda görselliğin ön planda olduğu ve kadın erkek ilişkilerinde önemli bir yer kapsadığını belirtmek gerekir. Aşağıdaki görüşmede bu örnek belirtilmiştir.

Önemli bir unsurdur. Yani mesela örnek veriyorum: hani erkek bi kıza ya da bi kadına baktığında hani şey diyebiliyor işte "biraz daha mı zayıflasan" ya da "biraz daha mı kilo

alsan". Hani ya da zayıfladığında şu an inanılmaz güzel gözükyosun falan. Yani çok dikkat ediyolar. Ben onu kendi hayatımda değil ama bir çok arkadaşımın hayatında farkettim. Ki benim arkadaşlarım [arasında] kilo yüzünden hani ayrılan arkadaşlarım oldu. Bir arkadaşım öyle oldu sırf onu kiloyu bahane ederek. Çok özgüvenli bi kızdı ama görünüşünden zayıflamadı. Zayıfladı falan... Sonra bir zayıfladı; çocuk bu sefer geri dönmek istedi. O da dedi ki: "sen benim beden şey hani sadece bedenimle mi seviyosun" falan. Bence ilk görüntü daha sonra düşünce ve fikirlerine aşık oluyolar erkekler. Ben daha çok konuşma tarsi, kendine güven, ses tonu filana bakıyorum. Ya kendisi çok yakışıklıdır. Özgüven bence bu. Abim var, çok yakışıklıdır. Ajanslarda falan çalıştı. O zamanlar daha küçüktü tabi abim. Benim için ideal kadın bedeni Fahriye Evcen. Bana çok zayıf gelmiyo çok kiloluda gelmiyo yüz hatları çok güzel inanılmaz keskin ve belirgin ona benzemek için estetik yaptırırdım. Dünya üzerinde en çok beğendiğim kadın o. (K2)

Önemli tabi birini beğeniyosun. Sonra bakıyosun, diyosun tanışsam keşke filan. İlk olarak dışından beğeniyosun. Sonra içine bakıyosun. Kişilik karakter önemli ama dış görünüşü çekiyo insanın seni kendine. İlk bakış, ilk böyle konuşmasından insanlara davranışından etkileniyosun. İnsanlar evliliklerini ya da ilişkilerini bitiriyorlar. Adam kadına kilo ver diyo. Beğenmiyo karısını belki utanıyo. Çocuktan sonra kilo aldın filan diyo ayrılıyo. Haberlerde boşandıktan sonra 40kg veren kadınlara çok denk geldim. Kocası gururunu kırmış kadının çünkü. Hoş mu değil ama belki ben de çok obez bi adama aşık olmazdım. (K9)

Beden ve ruh ayırımına atfettiği önemi vurgulayan bir katılımcı, dış görünüşün kadın erkek ilişkileri içerisinde önemli bir unsur olduğunu belirtmiş ve iki insanın dışarıdan birbirini beğenip daha sonradan birbirini tanımaya çalıştığını ifade etmiştir.

Tensel bi ilişki yaşıyosun. Bedenin ruhun uymazsa bir işe yaramaz. Görsel olarak beğeniyosun sonra kişiliğine, mantığına bakıyorsun hayatına bakıyosun tabi ki akıllı bi insansa o da dışardan bana bakıcak beğenicek bu kadar. Yaşlanıyosun filan ama tabi sıkıntı yaşatmıyor bu durum bana. Öyle onun gibi olmak istediğim biri olmadı ama dışarda gördüğüm insanlarda keşke şöyle olsam dediğim biri olsun demedim hiç. Dediğim gibi dışardan bakıcaksın önce içini bilemezsin ki kimsenin ondan sonra onu tanımak istersin filan. Dışardan dış görünüşünü beğenirsin bi insanın ondan sonra hoşlanırsın ya da tanımak istersin. Hiçbir erkek kilolu kadın istemiyor. Boşanıyo ya da aldatıyor. Çekici gelmesini istiyor çünkü kadının ya da eşinin her kim ise artık o şahıs. (A10)

Güzelliğin dışında kişilerin karakterlerinin, iyi bir insan olup olmadıklarının daha önemli olduğunu savunan katılımcılar da vardır. Bu katılımcılar insanların dış

görünüŖü ile yargılanmamasını asıl güzelliğin kiŖilikte bittiğini belirtmiŖlerdir. Önemli olanın kiŖinin kalbinin sevgiyle dolu olması, mutlu bir birey olması ve etrafına da bu Ŗekilde bu durumu yansıtmasıdır. Bu katılımcılara göre dıŖ görünüŖe verilen kıymetin aslında yeni dünya düzeni içerisinde “ilgi çekmeye alıŖmak” için insanlar tarafından kullanılmaya alıŖtıđını belirtmiŖlerdir.

Bu dönemde önemli ama eskiden böyle değildi. Bu yeni dünya düzeni içerisinde bakıyorum. Genç kızlar da erkekler de sürekli bir bakım, moda, sporla kafayı bozdu. Herkes kendini bi Ŗekilde böyle tamamlamaya alıŖıyor. İnsanlar bir türlü kendini sevmiyo. Önemsiz diyemem illa ki görüceksin beğeniceksin ki sevesin. Ama olmazsa olmaz değil. Güzellik bi insan çirkin olsa ne olur ii güzeldir. Yine seversin. Kızlar Ŗimdi çekici gelen erkeğe yöneliyor. (A9)

Bana göre değil. Yeni dönemde Ŗimdiki gençler için önemli. Valla ben bi türlü bunu kızlarımla da konuŖtuđum zaman. KuŖak atıŖması mı diyim. Dünyaya farklı perspektiften bakıyoruz. Onlara göre görünüŖ önemli; ama bana göre önce kiŖiliđi önemli. KiŖilik oturmuŖ mu. Çok önemli. (A3)

Erkek olsun kadın olsun benim için yüzünün güzelliği, kalbinin güzelliği önemli yani isterse güzel olsun isterse çirkin, yakıŖıklı önemli olan insanın ii kiŖiliđi. Nasıl biri ona bakarım. Sevgisi önemli. Kalbinin güzelliği yeter bana ben arkadaşlarımı da öyle seçerim. İlk iŖe baŖladıđımda merhaba merhaba gece amiriydim ben hastanede. Bu burda durmicak mesela yani ona kıl olurum. Arkamdan ne otoriter ne kıl kadın demiŖlerse de sonra tanıyınca çok sevdiler. Önyargı iyi bi Ŗey değil. Ben böyleyim beni tanı ondan sonra ekiŖtir. Dedikodu yapıcaksan tanı öyle yap. Ŗimdi yeni dönemde insanlar fiziksel özelliklere bakıyo bakmıyo değil. Ama yalan söylemesin iyi insan olsun tamam huyu iyi olsun. Tamam. (A5)

DıŖ görünüŖün önemli olmadığını düşünen katılımcılar da vardır. Bazı katılımcılar kadın ve erkek iliŖkilerinde dıŖ görünüŖten daha önemli unsurlar olduğunu belirtmiŖlerdir. Bu hususta aŖađıdaki ifadeler katılımcıların söylediği gibi aktarılmıŖtır.

Hayır bence önemli değil. Saygı önemli daha çok iliŖkide saygı olmazsa gerisi olmaz birbirini beğenirsin ilk baŖta fiziksel olarak tabi ama sonra o her Ŗey bitiyo. Birbirine olan sevgi saygı ile büyüyor aŖk iliŖkiler neyse iŖte. Ben çok önemli olduğunu düşünmüyorum yani Ŗu an belki önemli insanlar hep sıfır beden olmak istiyordur ama esas önemin yaŖlandıka baŖka Ŗeyler olduğunu anlacaklar. Evlenirsin bi insan güzel diye ama yaŖlanırsan o insanla o insanın kiŖiliđi karakterine bakarsın. Saygı sevgi kalıcıdır diğerleri gelip geçer. (A4)

İnsanların dış görünüşü ile yargılamadığını belirten bir katılımcı. Dış görünüşün günümüzde önemli bir hale geldiğini fakat bu durumun sosyal medya ile daha da ileri bir boyuta sürüklendiğini ifade etmiştir. Yeni dönemde kadınlar ya da erkekler vücutlarını ya da mükemmel olduklarını gösterebilmek amacıyla sosyal medyayı oldukça yoğun bir şekilde kullanmaktadırlar. Bir katılımcı herkesin fit olmak için ya da sağlıklı beslenmek için oldukça çaba sarfettiğini belirtmiştir. Dolayısı ile yeni dünya düzeninde sosyal medya da sağlıklı olmak ya da oldukça mutlu görünmek için çaba sarfeden bireyler, kendilerine dayatılan mutlu olma zorunluluğunun bir getirisi olarak spor yapmakta, ya da estetik operasyonlar geçirmektedir. Katılımcı bu durumu aşağıdaki gibi ifade etmiştir.

Önemsizdir bence. Ben insanları dış görünüşüyle yargılayan biri değilim. Dış görünüş yeni dünyada çok önemli olmaya başladı. Ben bunun sosyal medyayla ilgisi olduğunu düşünüyorum. Herkes fit, herkes mutlu ya da herkes görsellik peşinde vücudunu düzeltme peşinde. Kimsenin sağlık için sağlıklı beslenip ot yediğine inanmıyorum. İnsanların amacı güzel ve bakımlı görünmek. Etrafta ilgi odağı olmak çünkü. Ben bunun acizce bi şey olduğunu düşünüyorum. Kim nasıl olmak yaşamak isterse öyle yaşayabilmeli. Kimse kimseyi güzel ya da yakışıklı diye hayatına sokmamalı. Tabi ki herkesin beğendiği birileri ya da tarzlar var. Ama birileri sırf öyle değil diye yargılanmamalı. "Ayyy ne çirkin kadın..." Kime göre çirkin? İcini bilmediğimiz kimse için böyle konuşulmamalı bence. (K8)

İlk başta herkes herkesi görsel olarak bir beğenir ama ben ona bakmam bana hitap etmesi lazım. Kafa dengi olmalı. Ben işte 190 işte yakışıklı filan öyle bi şey yok benim aklımda. Bana hitap etsin. Şu dönemde de eski dönemde de her dönemde var görünüş; evet önemli. Ama ruh güzelliği daha önemli. Bizim dönemimizde öyle çok kaslı filan adamlar yoktu. Erkeklik gösterme, o öyle kas filan... Sağlık açısından yaptıklarını düşünmüyorum. Normal değil. İnsanlar görsel kaşına gözüne bakar. Ben hareket tavırları kibar diye eşimden etkilendim. Biz üniversite sınavından sonra, sınav çıkışı tanıştık. Davranışlarından filan beğendim ben onu. Giyinişiymiş filan tamam önemli ama ben kibar mı değil mi bana ona baktım. (A8)

Kadın ve erkek ilişkilerinde güzelliğin önemi büyüktür. Kadın ve erkek genellikle arkadaşlarını ya da hayatına girecek olan kadını ilk başta sadece dış görünüş olarak değerlendirmektedir. İzlenim olarak mutlu, sağlıklı, vücut hatları yerinde olan kadınlar erkekler için cezbedici olmuştur. Bu durum kadınlar için de geçerlidir. Katılımcılar arasında dış görünüşün önemine değinenler genellikle genç kadınlardır. Genç kadınlar dış görünüşün aslında bir çekim yasası gibi görmektedir. Annelerin bir kısmı ise karakterin ve kişiliğin aslında dış görünüşün de önünde olduğunu

söylemektedir. Genç kadınlarda kişiyi dışarıdan beğendikten sonra tanıma isteğinin daha fazla olduğu gözlemlenmiştir. Genç kadınlar, dış görünüşün ve kadın bedeninin güzel ve alımlı ya da şık olmasının erkeğin daha fazla dikkatini çekebileceğini belirtirken, vücutları ile ilgili kusurlardan dolayı karşı cins ile ilgili yaşadıkları sıkıntıları ya da özgüvensizlik yaşama durumlarına değinmişlerdir. Dolayısı ile günümüzde ve geçmişte her zaman “güzel kadın” olmanın ya da öyle görünmenin birçok kusuru ört pas ettiği söylenebilir.

3.3. YAŞLILIĞIN BEDENSEL BELİRTİLERİ

Yaşlılık yetişkinliğin bir getirisidir. Yaşlanma ile birlikte sosyo-ekonomik durumlar farklılaşabilir. Yaşlanma ile birlikte ruhsal ya da fiziksel farklılıklar da yaşanmaktadır. Psikolojik ve sosyal faktörler ele alındığında yakınların kaybedilmesi, emeklilik hayatı, çocukların evden ayrılması ile birlikte yaşlılığın bir çok problemi vardır. Bu durumda yaşlanmak fiziksel olarak sadece bir farklılaşma evresi değildir.

Genç bireylerin zaman içerisinde bedenlerinde ki farklılıklar psikolojik ya da sosyolojik anlamlarda kişileri etkilemektedir. Daha çok fizyolojik olarak ele alındığında 60 yaş ve üstü daha “yaşlı” kavramı içerisinde nitelendirilebilir. Yaşlanma ile birlikte yeni hayata ya da yeni bedene adapte olmak oldukça zor bir geçiş dönemidir. Dolayısı ile her genç bedenin fizyolojik bir değişimi olan “yaşlılık” kavramı araştırmada bedenin dönüşümü olarak ele alındığında önemli bir yer ifade etmektedir.

Yaşlı bireyler kendilerini genç hissedebilir. Ruhsal olarak genç hissetmek sıkça rastlanılan bir durumdur. Dolayısı ile genç bir bedene sahip kişinin kendisini yaşlı biri gibi hissetmesi de mümkündür. Yaşlılık kavramında yaşın önemi yadsınamaz fakat her 60 yaşını aşmış bireyin “emeklilik hayatı” yaşamadığını da göz önünde bulundurmak gerekmektedir.

Katılımcılara yöneltilen sorularda yaşlanma ile birlikte bedende ne gibi değişikliklerin olduğu ile ilgili konular bu başlık altında incelenmiştir.

Bedenin geçirdiği değişim ve dönüşümler üzerine yaşlılık ve hastalık konusuna da değinilmiştir. Yaşlılık ve hastalık ideal bir bedende olmaması gerektiği düşünülen unsurlardandır.

Katılımcılar yakınları, aile ve akrabaları arasında hasta, yaşlı, engelli olan yakınları ile ilgili yaşadıkları durumları, sıkıntıları ve kendileri böyle bir bedene sahip olsaydı nasıl hissederdiler sorularına cevap vermiştir. Bedenin görsellik dışında sağlıklı olmasının gerekli mutluluğu verdiğini de görüşmeler sonucunda gözlemlenmiştir.

Bazı katılımcılar yaşlılık belirtileri ile ilgili olarak aşağıdaki ifadeleri kullanarak, yaşlanma ile birlikte her geçen sene biraz daha güçsüz olduğuna değinen katılımcı çeşitli fiziksel aktivitelerinin de kısıtlandığına değinmiştir.

Kırışıklıklar başlar, sarkmalar başlar. Sağlık sıkıntıları tabii ki artıyor. Güçsüz oluyorsunuz siz gençlerin daha çabuk yaptığı şeyleri ben daha zor yapıyorum. Geçen sene farklıydım bu sene farklı. Yaşlanmak çok kısıtlamaz beni. Hiç kısıtlamaz. Hareketlerde kısıtlanma oluyo sadece romatizmal filan. Merdiven inip çıkmak. Hayat yoruyo, stres, sıkıntı yoruyo. O üstüste binince. Mesela bu sene elimde poşet taşıyamıyorum kaslarımda zayıflık hissediyorum. Artık taşımadığını, ağrılar var. (A3)

Sarkmalar buruşmalar lekeler gibi şeyler olabilir. (K3)

Genç bir bedenin insanı daha zinde tuttuğuna değinen bir katılımcı, yaşlandıkça bedende dış görünüşün ve sağlık problemlerinin oldukça farklılaştığına değinmiştir. Genç yaştaki bireylerin bedenlerinin kıymetini bilmemesi genç kişilerin hiç yaşlanmayacakmış gibi düşünmesine değinen katılımcı bedende yaşlılık üzerine fikirlerini aşağıdaki gibi ifade etmiştir.

Genç bir beden insanı daha farklı kılıyo. Daha farklı hareket ediyosun hayaller kuruyosun. Yaşlanınca biraz duruluyo insan bedenimde de kırışıklar sarkmalar oluştu. Gençken insan kendi bedeninin kıymetini pek bilmiyo. Yaşlandıkça daha farklı oluyosun ben hiç yaşlanmicam gibi düşündüm o dönemin sıkıntısı üzüntüsü varsa. Sanki hiç geçmicek gibi hissediyosun gençken yaşlanınca da hareketlerin filan kısıtlanıyo. Ben çok yürüyüş filan yapıyodum ama şimdi eklem sıkıntıları yaşıyorum yaş aldıkça bedensel faaliyetler kısıtlanıyo. (A2)

Yaşlanma durumunu henüz çok fazla düşünmediğini belirten bir katılımcı. Önemli olanın sağlıklı bir şekilde yaşlanmak olduğuna aşağıdaki ifadesinde değinmiştir.

Ben aslında henüz yaşlanmayı çok fazla düşünmedim ama yaşlanmak sağlık sıkıntılarını da beraberinde getiriyor bence. En güzel şey en güzel şekilde sağlıklı bi şekilde yaşlanmak bence eklem sıkıntıları filan zaten oluyordur ama bence spor yapmak dikkatli beslenmek o şekilde yaşlanmak önemli. (K6)

Yaşlanmakla birlikte özellikle bedenin dış görünümü hakkında belirgin tutumlara sahip olan katılımcılar, gençken yaşadıkları fiziksel sorunların yaşlandıkça daha da artacağına değinmişlerdir. Kırıksıklıklar,sarkmalar gibi durumlar yaşlandıkça kişinin baş çıkması gereken muhtemel sorunlardan biri olarak görülmektedir.

Yaşlanınca göbeğim mesela daha da sarkıcak. Şöyle bana bi arkadaşım “saçmalama neren var” falan demişti. İspanya ya gittik bikini giydim. Arkadaşım şaka mı yapıyosun hiçbi şı yok göbeğinde dedi. Yüzümde pek bi şe olcanı düşünmüyorum. Çünkü gergin bi cildim var annemin de öyle hiç kırışığı yoktur. Şu an bu yaşta bu bedende hiçbi şey de yapmıyorum valla. Şöyle söylüyim ben hani illa o zaman çok yıpranıcam diye ölüp bitmem tabi ki. Ama hayatım biraz düzene girsin kendimi spora adamak istiyorum ki ben protein tozu falan içiyorum. Ayakta tırmanış şeklinde yapılan bi spor var. Bisiklet gibi düşünün ama ayakta bisiklet sürüyosun ama yokuş çıktığını hissediyosun ve çok zor bi spor hani maksimum 40 dakika yapıyor ki ben 19 kiloyu da öyle verdim. (K2)

Bir katılımcı, yaşlı bireylere toplumda saygısız bir tutum sergilendiği ile ilgili görüşler belirtmiştir. Kendi yaşlılığı ile ilgili olarak yaşlılığın onu üzeceğini fakat bu durumun onu kısıtlamayacağını belirtmiştir.

Yaşlı biri olsam tabi insanlar biraz daha saygısız filan davranıyor. Görüyorum hep itekliyorlar yaşlıları dışarda. Benim bedenim de yaşlanacak herkes gibi ben üzülürdüm ama kısıtlamaz beni. Çok büyük bi sağlık sorunum yoksa yapmak istediğimi yapar yemek istediğimi yerim. (K5)

Bedende yaşlanmayla birlikte vücudun hareketlerinin kısıtlanması veya sağlık problemlerinin yaşanması kaçınılmaz bir durumdur. Dolayısı ile spor yapmak ya da sağlıklı beslenmeye çalışmak genç bir bedene sahipken ileriki yaşlarında sağlıklı olmayı düşünen kişilerin yaşam biçimidir.

Aşağıdaki ifadelerde katılımcılar, yaşlanmakla ilgili ne gibi kısıtlanmalara maruz kalacakları ile ilgili konulara değinmişlerdir. Vücudun bozulmaya başlaması ya da spor olanaklarının kısıtlanması,eklem sıkıntılarının yaşanması gibi durumlar katılımcıların ifadesiyle kişileri kısıtlayabilecek durumlardır.

Yaşlanınca vücut bozulmaya başlayacak. Gençken sapsağlam olan bünye artık daha çabuk bozulur olacak. Tabi ki yaşlılıkta kısıtlanacağım bir gerçek. Mesela spor yapma gibi bir çok olanaklar azalacaktır. Örnek olarak gençlikte beş tur koşabilirken yaşlılıkta belki de üç tur koşabilecek duruma gelinebilir. (A6)

Eklemsel sıkıntılar yaşıyorsunuz. Beş yıl önce üç artı bir evi yemeğim olsun her şeyim olsun cam pencere yapıyodum. Şimdi dizlerim filan kısıtladı yani. Toplumda da bi dışlama oluyo çok gözledim. Biriyle kavga ettim hatta bundan bir yıl önce. Kadıköy'e gidiyodum. Metrobüste kadın yanına oturtmuş çocuğunu çocukta beş altı yaşında madem oturtuyosun mübarek kadın kucağına oturt. Metroda Akbil basıyo zaten. Orda yaşlı amca var herkes uyku moduna geçmiş. Kalktım ben yer verdim. Kızım dedi Allah razı olsun işte böyle insanlar kalmadı dedi falan. Neyse indik metrodan adam asansöre binicek bi tane genç. Otuz otuzbeş yaşında filan. Önüne atladı. Dedi "benim acelem var". Adamı ittiriverdi. Ben çok üzülüm dedim "geri zekalı yaşlıya saygın yok mu" dedim. "Avukatı sen misin" dedi bana. Ben adamı aldım yukarı çıkardım yürüyen merdivenlerden. Sen dedim hiç yaşlanmıycak mısın? Anne baba terbiye vermemiş. Bi kadına saygısızın konuşmayı bilmiyosun. Senin gibilerin bu toplumda olmaması lazım dedim. (A5)

Fiziksel olarak ağrılar hastalıklar yaşanabilir bence. Bir takım hastalıklar olunca da insanı engelliyo bu durum tabi kısıtlar bence. Belki şu an çok rahat koşup daha rahat nefes alıyorum. Belki bi süre sonra daha eklem sıkıntısı falan çekicem bilemiyorum. (K7)

Şu an bilemiyorum ama tabi. Kırışmalar eklem ağrıları filan. İç organlarında ne biliyim sıkıntılar olabilir bu da insanı kısıtlar. Sürekli hastanelerde olmakta insanı kötü etkileyen bi şey bence. Ben bedenimdeki değişikliklerden korkmuyorum da. Biraz böyle yüzüm filan değişir mi acaba çok diye korkuyorum. Benim ananemin bile çok kırışığı filan yok oysa yani şimdi bilemiyorum ama. Sonuçta kaçınılmaz durum. (K9)

Genel olarak yaşlanma ile ilgili sıkıntılarının fiziksel görünüşten kaynaklanacağını düşünen bir katılımcı ise, yaşlandıkça sağlık sıkıntıları ile ilgili yaşayacağı olumsuzlukları veya sosyal olarak yaşayacağı dışlanma ile ilgili olarak, yaşlanmayla birlikte evdeki bireylerin evden ayrılması daha da "yalnızlaşma" durumunu beraberinde getireceğine vurgu yapmıştır. Kendisini başkasının evinde yük gibi hissedeceğini belirten bu katılımcı sözkonusu durumların zorlayıcı durumlar olduğuna değinmiştir.

Değişiklikler işte eklem sıkıntısı, hareketlerin yavaşlıyo. Eskiden saatlerce ayakta kal. Gençsin bi şey olmuyo. Yaşlanınca bir saat bekliyemiyosun bi yerde. Otobüste bile duramıyosun. Ellerin filan tutamıyo. Bi kere tutunamamıştım ben düşmüştüm otobüste. Dizim morarmıştı. Sonra yer verdi genç bi kız. O da yani yer vermektan değil çok çok yaşlı değilim ben de işte dediğim gibi. İnsanda sıkıntılar oluyo. Bazen dalgın oluyosun reflekslerin düşüyor. Eskiden bi şeyi hemen yapardım bitirirdim. Bu ev işi olsun filan şimdi gözümde büyüyor. Kısıtlamaz beni ben inatçıyımdır. Sağlığım el versin gene

dışarı çıkarım. Kendi işimi kendim yaparım ne demişler el el üstünde olur ev ev üstünde olmaz. Kimse istemem ki işime karışsın yardıma gelse bile insanın kendi düzeni başka. (A9)

Hareketlerin kısıtlanmasının yanı sıra yaşlanma ile birlikte düşüncelerin de değişmesi ve ruhsal olarak yaşanan farklılıklara değinen bir katılımcı, gençken daha hareketli olduğunu yaşlandıkça hareketlerinin daha kısıtlandığına değinmiştir. Akşam dışarı çıkmak ya da çeşitli sosyal etkinlikler yapmak konusunda da genç olduğu dönemlerde daha etkin olduğunu belirten sözkonusu katılımcı, yaşlanma ile birlikte çeşitli sosyal aktivitelerinin de kısıtlandığını şöyle belirtmiştir.

Hareketler kısıtlanıyo. Düşünceler değişiyö. Mesela yürüyüş yapmak istiyosun. Ay ben oraya gidemem diyosun oturuveriyosun arabayla gidiyosun. Gençken daha hareketli oluyosun. Yaşlanmak beni kısıtlamıyo. Doğal olarak kabul ediyorum ben onu. Yaşın getirdiği bir doğallık. Bir genç gibi olamıyorum o bakımda kısıtlıyo. Gece gezmeleri severdim ben. Akşam severdim yemekleri şeyleri aman gitmiyeveriyim diyosun oturuyosun. Yaşlandıkça hayata bakışın değişiyö. Gençken olumlu düşünüyosun, yaşlanınca daha olumsuz görüyosun hayatı. Şimdi ay o öyle olmasaydı neden öyle oldu neden genç kaldı. Kafaya takıyorum. Büyütüyorum. (A4)

Genç bir bedene sahipken yapılan spor ya da sağlıklı beslenmenin vücuttaki geri dönüşümleri daha çabuk olabilmektedir. Bu durumda bir katılımcı bu yaşlarda yaptığı diyet ya da spor ile daha çabuk kilo verebildiğini fakat ilerleyen yaşlarda bu durumun zorlaşacağına değinmiştir.

Bu dönemde daha rahat kilo veriyorum. Spor yaparsam sporun faydasını hemen görebiliyorum ama elli ya da kırk yaşından itibaren yaparsam onun etkisi daha az oluyo. Ben bunu zaten biliyorum. Şu anki hayallerimi belki otuz sene sonra yapamayabilirim. Sağlık el vermezse yaşlanınca kimisinin kalbi sorun oluyo kimisinin kolesterolü kimisinin şekeri sorun olabiliyo, kimisinin dizleri sakatlanıyor. Kemikler daha zayıfladığı için benim şu an öyle bi sıkıntım yok. Dizlerimde biraz sıkıntı var, o da spor yapmaktan. (K4)

Doğanın verdiği bir yaşlılık insan bi şey yapamıyor. Gençken her şeyi yapıyosun. Allah tarafından verilen bi yaşlılık var. Yaş alınca duruluyorsun yani. Bakış açın hayata karşı değişmiyo tabi. Ama yaşlılıkla tabiki şey yapıyosun. Mesela çok seyahat isterdim. Avrupa turlarına gitmek isterdim. (A7)

Şöyle söylüyüm, ben yapım gereği biraz tez canlıyım. Eğer bi şey olcaksa hemen olmalı. Her şeyde almam eğer ekonomik anlamda rahatsam ulaşabileceğim bi şeyse yanına bırakmam. Kesinlikle ne yapıp ne yapıp alırım. Takıntılı derecede hemen olsun modundayım ama asla ertelemem iyiliği de kötülüğü de hani kötülük düşüncem yoktur. Bi insana kötülük yapmam yani. Bana kötülük yapmışsa bile yine iyilik yapmak isterim ki kendisi onun farkına varsın. Yaşlanmak ama tabi ki ilerleyen zamanda işte ne biliyim yürümelerimiz azalabilir. Eğer bu düzenli olarak yürüme işlevini bi nevi spor hiçbi şey yapamıyosak yürümek lazım. Kısıtlayabilir merdiven çıkmamızı zorlayabilir ama onun dışında yer çekimi denilen bi şey var. (Gülüyor). Malesef onun bi çaresi bulunamadı belki uzay. (A1)

Bence beden gitgide yaşılanıyor. Öyle olunca da insan belki hayattan daha az zevk alıyordur bilmiyorum ama yaşlı olup sağlıklı olan çok sosyal olan insanlar da var ben öyle biri olmak isterim. Biraz düşünce bakımından kötümser bi insanım ben olumlu biri olmayı çok isterim. Yaşlandığında bile rengarenk olan ve hayatı özgürce ve mutlu bir şekilde yaşayan insanlar var sonuçta en fazla kaç sene yaşıyor ki bi insan 70 80 belki belki daha da az bi süreç o yüzden bedenime bakmak isterim. (K8)

Ben biraz çocuk ruhluym ama eşim de söyler yani. Beden de değişiklikler yapıyo tabi bütün eşyaları çektikten sonra bel fıtığı oldum. Genellikle eşyaları yer değiştirmeyi severim. İş yapmalarım kısıtlandı. Eklem ağrıları var sadece. Yaşlanmak beni kısıtlamıyo. Hipoglisami ile tanıştım. Yediklerime dikkat edersem sorun yok. (A8)

Yaşlanmakla birlikte çeşitli sorumlulukların artmasına değinen bir katılımcı. Sağlık sıkıntılarının artabileceği konusuna değinmiş ve evlilik ve çeşitli sorumluluklar hakkında aşağıdaki ifadeleri kullanmıştır.

Bence evlenip çoluk çocukları olduğundan, mesela annem büyük ihtimal arkadaşlarıyla daha çok görüşüyordu. Kendine özen gösteriyordu ama evlilikte sorumluluktuk. Gayet sağlıklı bizim aile. Belli bi yaşta elbet ki kırıyosun ama bi sıkıntı yok. Ananem tiroidten dolayı bi ilaç kullanıyo ama bizimkiler sağlıklı. Azim var bizim ailede. Hırs için birinin ayağını kaydırmam etmem ama kendim olarak. (K1)

Bir katılımcı yaşlanmanın bir süreç olduğunu ve bu durumun kendisini olumsuz etkilemeyeceğini belirtmiştir. Dolayısı ile sadece yaşlanma ile ilgili süreçle yaşanan sağlık sorunlarının kendisini olumsuz etkileyebileceğini ifade etmiştir.

Dediğim gibi yaşlanmak bir süreç. Bu değişiklikler beni olumsuz etkilemez çünkü yaşım gereği benim o süreci yaşamam gerekiyordur. Kısıtlama şu yönde olabilir, yaşlılığın getirdiği hastalıklar ve sorunlar beni kısıtlayabilir. Hasta olmak insanı sıkın

ve bağlayan bi şey. Çünkü yaşlandıkça daha çok sorunlar olabilir insan vücudunda çünkü. (K10)

Ruhsal olarak bi kere çöküyorsunuz. Daha güçsüz yorgun hissediyorsunuz. Ohoo... Gençken yorgunluk biliyordum ne bi şey. Hergün tek ayak üstünde. Şimdi her yerim ağrıyor. Kafama koyduğumu yaparım ama ben ne istiyosam onu giyiyorum. Yaş almak beni kısıtlayan bi şey değil. (A10)

Yaşlılık günümüzde oldukça çalışılan bir alan olmuştur. Yaşlanma ile birlikte geçirilen dönüşümler kişiyi sosyolojik olarak ve çevresel olarak olumlu ya da olumsuz etkilemektedir. Her bireyin genç bir bedene sahip olması kadar zaman içerisinde o bedenin "eskimesi" de doğal bir süreçtir. Bu süreç içerisinde emeklilik ya da yakın akraba veya aile bireylerinin kaybı yaşlı bireyleri olumsuz etkilemektedir.

Yaşlılığın bir getirisi olarak emekli olmak sosyal çevreyi bu durumun bir getirisi olarak azaltmaktadır. Dolayısı ile "yaşlanmak" yaşanan sorunları da beraberinde getirmektedir. yalnız kalma korkusu, hastalıklarla mücadele etmek gibi durumlar kişileri olumsuz etkilemektedir.

Bedenin bir makine olduğunu varsaymak bu durumda doğru bir kanıt olacaktır. Beden ruhun toplum içerisindeki elle tutulur yansımasıdır. Bu durumda bedenlerin yaşlanması da bir makinenin zaman içerisinde çalışarak eski gücünü kaybetmesi gibidir.

Katılımcıların içerisinde genç kadınlar ve anneleri söz konusu olduğundan, yaşlılık ile ilgili annelerin ifade ettiği düşünceler genç kadınlara göre oldukça farklılık göstermektedir. Toplum içerisinde yalnızlaşmak ya da dışlanmak, yaşanan korkular, sağlık sıkıntıları gibi konular hakkında sorular yöneltilen katılımcılar çoğu zaman yaşlılık olgusunu sadece görsel bir yaşlanma olarak algılamışlardır. Katılımcılar en çok zaman içerisinde bedende meydana gelecek bozulmalar, sarkmalar ile ilgili konularda kaygılarını belirtmektedirler.

3.4. KOZMETİK ÜRÜN KULLANIMI

Popüler kültürde oldukça yaygın olarak kullanılan kremler, makyaj malzemeleri gibi ürünler cildimize ve bedenimize fazlasıyla zarar vermektedir. Her bir ürünün kimyasal olmasının yanı sıra modern dönemde genç kadınların sürekli kozmetiğe

yönlendirildiğini bu hususta vurgulamak gerekmektedir. Özellikle sosyal medya ünlüleri tarafından yapılan reklamlar kadın kullanıcıları her zaman kozmetik tüketimine yönlendirmektedir.

Kadınların makyaj yapmak istemesi, makyaja teşvik edilmesi aslında kadın bedeninin “olması gereken” gibi görünmek zorunda olmasından kaynaklanmaktadır. Kadın olmak, kozmetik ürün kullanmak ağda yapmak, kokular sürmek, makyaj yapmak, her zaman temiz ve bakımlı olmak olarak görülmektedir. Bu durumda kadına dayatılan bu görev ve yeni kozmetikçilerin her özel güne yaptığı indirimler gibi unsurlar, kadınları tüketim alışkanlıkları bakımından oldukça hassas bir noktadan sömürüye açık hale getirmektedir.

Popüler kültürün kapitalizm tarafından ticari bir hale gelmesi bedeninin aslında kamusal bir alan olduğunun önemini yeniden hatırlatmaktadır. Bu durumda Frankfurt Okulu Teorisyenlerinin de belirttiği üzere ticari bir hale gelen beden günümüzde sermayeleşmiş bir unsurdur. Kadın bedenine yönelik olarak özellikle kozmetik ticaretinin bu denli kadına “zorunluluk” gibi hissettirilen bir unsur olması ticaretin kadına yüklenmiş bir boyutudur. Tüketim kültürünün en önemli hedeflerinden biri olan kadın bedeni moda, kozmetik, estetik unsurları ile günümüzde daha da harmanlanmıştır.

Bir katılımcı küçükken, ailesinin çocuklar için olan kozmetik ürünleri yurt dışından getirttiklerini belirtmiştir. Ablasının kozmetik fabrikasında çalışması dolayısıyla kozmetik ürün kullanımının ailesinin içerisinde önemli bir tüketim olduğunu belirten katılımcı, cildinin hava almasını engellediği için ileride yüzünde oluşabilecek kırışıklıklarla ilgili şimdiden dikkat ettiğini ifade etmiştir.

Far severim hepsini alırım daha yeni yaptım hatta severim. Küçük yaşımdan beri ailem ablam kozmetikçi benim yurt dışından da çocuklar için kozmetik ürünleri getirmiştir. Meraklıyım o konuda hepsini ruju mesela küçükken merak ederdim. Lisede rimelle kalemle başladım. Cildimde şu an bi değişiklik görmedim şu an erken olduğu için bundan bir süre sonra tabi ki de olur.Cildi kapatıyorum sonuçta hava almasını engelliyorum. Daha fazla kırışıklıklar olabilir morluklar ama genel olarak parlaklık seviyorum. Göz göz teması seviyorum. Göze dikkat ederim mesela. (K3)

Bir katılımcı, kızının kozmetik firmasında çalışmasından dolayı bu ürünleri sıkça kullandığını ve Türkiye’de olmayan ürünlere de rahatlıkla ulaşabildiğinin altını çizmiştir. Bunun yanısıra özel günlerde kozmetik ürünler kullandığını belirtmiştir.

Daha çok doğal ürünlerden yana olan katılımcı aşağıdaki ifadelerinde cildiyle fazla oynamaktan yana olmadığını belirtmiştir.

Kozmetik ürünler kullandım. Hala kullanıyorum. Şu an sadece nemlendirici kullanıyorum ama tabi ki yapmam gereken özel günlerde makyaj yapıyorum. Kızım benim kozmetikte ihracat müdürüydü. Üretimini ve her şeyini gayet iyi biliyorum. Cildim çok alerjik benim. Özel ürünler kullanıyorum. Daha ziyade bitkisel doğal ürünler tercih ediyorum. Cildimle de çok fazla oynamak istemiyorum. (A3)

Özel günlerde yapılan makyajın, günlük hayatta yapılmadığını bu durumda belirtmek gerekmektedir. Özel gecelerde ya da davetlerde yapılan ağır makyaj cildi tamamen kapatıp, kusurları örtmekle görevlidir. Bir katılımcı aşağıdaki ifadesinde bakımın önemli olduğunu bu hususta daha çok kremler kullandığını belirtmiştir. Kimyasal ürünlerin çok sağlıklı olmadığını belirtirken, aslında cildi doğal halinde bırakmak gerektiğinin altını çizmiştir.

Kullanıyorum. Genç bi kızken de çok kullandım. Fondoten filan gibi şeyler çok sevmem; ama özel bi günse kullanırım bence. Benim için önemli yüz bakımlı olucak kadın dediğin. Tabi ki bence elleri filan bakımlı olucak. Bakım bence çok önemli. Kozmetik çok kullandım ama çocuklarıma da çok sınırlı sayıda kullandırdım. Belli bi yaşa gelene kadar kullanacağı şey bellidir genç bi kızın. Sonra belki biraz daha kırışık kremleri filan kullanıyorsun zaten. Yaşlanırsun elbet kullanıcaksın da. Ben çok kullandım. Gene de kimyasal işte. Çok yüzle uğraşmamak lazım. En sağlıklı doğa haline bırakmak. Ama kusurlar herkesin var. Ünlü değiliz, yıldız değiliz biz. Öyle olunca da kullanıyorsun kapatmak için yüzündeki lekeyi sivilceyi. Çok çok kullanan filan bi insansan ama ister istemez insanın suratı yaşlanır bence. Ondan dolayı çok kullanmicaksın, ne olursa olsun her şeyi dozunda ayarlicaksın. (A2)

Çok fazla kozmetik ürünler kullandığını belirten bir katılımcı, makyaj ile ilgili hemen hemen bütün ürünleri cildinde denediğini belirtmiştir. Kullandığı ürünler ile ilgili kötü bir deneyim yaşamadığından bahseden sözkonusu katılımcı, makyajını silmeden de uyduğunu fakat cildinde hiç bir problem yaşamadığını belirtmiştir.

Deli gibi kullanıyorum. Fondoten, aydınlatıcı, rimel. Rimel çok alıyorum markalardan. Vücut spreyi çok kullanırım. Body Shop'tan bi tane Japon çiçeği kokusu. Hiç yan etki filan da yaşamadım. Mesela ben makyajımı silmeden yatarım. Allah'a şükür (kulağını çekip masaya vuruyor) Hiç bi şeyim yok. (K2)

Kullanıyorum ama aşırı kullanmam. Nemlendirici kullanıyorum bir tek. Kalem rimel filan kullanırım. Öyle aydınlatıcı, fondoten filan değil yani. Fotoğraf çektiysem çok sürdüğüm bi şey değil. Cildin nefes almasını engeller. Bir de ben makyaj silmeye üşenen tipim o makyaj saatlerce ben yatana kadar kalır annem hep kızar. Sil şu makyajını diye. Aşırı yapmıyorum o yüzden üşengeçim biraz. Çok kullanılırsa ilerleyen yaşlarda ciltte sıkıntılar olur. Kanseri bile yapar kimyasal ürün. Yani gene de zor kimbilir nasıl yapıyo. (K5)

Bir katılımcı ifadesinde medyanın kişileri çok etkilediğini belirtmiştir. Kendisinin kozmetik ürünler kullanmadığını belirtirken, yeni dünya düzeninde kadınların “güzel olana benzeme çabası” ile savrulduğunu ifade etmiştir. Bu hususta estetik ya da kozmetik ürünler açısından genç kadınların birbirine oldukça özendiğini belirtmek doğru olacaktır. Kadınların birbirinden görüp kullanmaya başladığı makyaj ürünleri ya da son dönemde yaygınlaşan estetik furyası bu duruma örnek olarak gösterilebilir.

Ben kullanmıyorum çok ama. Şimdi medya insanları çok etkiledi. Birini görüyorlar ben şunun gibi olmak istiyorum. Filan bi ara bi hasta gelmişti bize. Ben buna benzemek istiyorum yapabilirseniz size şukadar para vericem. Doktor da “ben” dedi “elimde değnek yok” dedi. “Ona yüzde beş bile benzeyemezsin” dedi. “Sen güzel bi kadınsın” dedi. Allah herkesi aynı yaratırdı o zaman. (A5)

Kozmetik ürünler kullanmayan kişilerin diğer kişilerce garip karşılandığını belirten bir katılımcı, kendisini bu konu ile ilgili olarak makyaj yapmak zorunda gibi hissettiğini şöyle belirtmiştir.

Kullanıyorum tabi. Oldukça fazla. Zaten şimdi kullanmamak da garip karşılanıyor. Makyaj yapmalı gibi herkes sanki. Bir de cildimde lekeler sivilceler filan var. E kapatmak için kullanıyorum. Makyaj hilesi güzel bi şey yüzündeki kusurları bilersen. (K6)

İşi gereği fazlasıyla kozmetik ürünler kullandığını belirten bir katılımcı, kullandığı ürünlerde yan etki görmediğini ve makyajını silmeden asla uyumadığını belirtmiştir. Bu nedenle makyajın cildine kötü bir etki yaratmadığını ifade etmiştir.

Her gün uygulamam hem iş gereği hem de çok sevdiğim için kullanıyorum. Fondoten, aydınlatıcı, kontür, ruj, allık ve rimel. En çok ruj ve rimel alıyorum önemli markalardan. Vücut peelingine bayılırım mesela. Özellikle Himalaya tuzlu olan pembe kutudan çok kullanırım. Victoria's Secret'tan alıp kullanıyorum. Hiç bir yan etki de yaşamadım.

Kesinlikle ben makyajımı silmeden yatmam, bu nedenle de makyaj cildimi bozmaz o nedenle. Allah'a şükür (kulağını çekip masaya vuruyor) Hiç bir sağlık sorunum yok. (A6)

İlk olarak lise yıllarında makyaj yapmaya başladığını belirten bir katılımcı ise şimdi bir çok ürünü kullandığını şöyle ifade etmiştir.

Evet. İlk makyaj yapmaya lise ortasında başladım. İlk rimel kullanmaya başladım. Kapatıcı filan. Şimdi her şeyi kullanıyorum. Allık, fondoten, aydınlatıcı, kapatıcı, kontür, ruj, pudra hepsini. Ben ama cildimin nefes almasını engellediği için, kapattığı için surati, nefes almasını engellediği için... Cilt nefes alamazsa aynı insan gibi eskir. Lekeler artabilir. Cilt kurur. (K4)

Rimel, kapatıcı, ruj kullanıyorum. Gençliğimden beri hafif makyaj yaparım çok fazla sevmem. Hiç bi zararını görmedim. Hiç yan etkisi filan da görmedim. Allık filan kullanıyorum. Nemlendirici bile sürmüyorum cildime. Bîtek rimel kalem hafif bi ruj. (A4).

Katılımcılar özellikle ciltlerini temizlemek için düzenli işlemler uyguladığını belirtmişlerdir. Aşağıdaki ifadesinde bir katılımcı makyaj yapmaya geç yaşta başladığını belirtirken, genetic faktörlerden dolayı kırışik problemlerinin olmadığını ifade etmiştir. Makyaj yapmaya iş hayatına girdikten sonra başladığını ifade eden bu katılımcı, kozmetik ürünleri kullanmaya başladıktan sonra cildinde oluşabilecek sıkıntıları da göze aldığını belirtmiştir.

Kullanıyorum. Yani günlük bakımımı mutlaka yapıyorum. Tonik, temizleme o işlemleri düzenli olarak yapıyorum. Kullanıyorum maske kısmında biraz özürüyüm. Şimdi bu şey diycem. Genetik olucak belki. Biz ona başladık. Benim ananem 90 yaşındaydı öldüğünde ama hiç kırışığı yoktu öldüğünde. O yüzden ben biraz geç başladım, Ama yirmide başlayan arkadaşlarımı da biliyorum. Normal nemlendirici kremlere otuzdan sonra başladım. Makyaja da memuriyete başladığımda başladım; yani yirmili yaşlar. Yani ama şöyle söyleyicem, kozmetik kısmından girmicem ilaç sektöründe bile bi hücreyi onarıken başka bi hücreyi yıkıyoruz. Bu doğanın içinde var. Bi şeyi yaparken bi şeyi bozuyo. O yüzden yine bir sevdiğim söz var: "Her seçim bir vazgeçiş". Yani şöyle söylüyim: kozmetiği seçtim zaman olabilecek yan etkilerini de kabullenmiş oldum. Ama düzenli uyguladığım bi şey var kozmetikte de öyle saç bakımlarında da. Öyle yani bi şampuanla yetinmem. Başka farklı ürünler her şampuanın içinde başka etken maddesinin var olduğunu varsayarak. Kozmetik ürünlerimi de üçer aylık ya da altı aylık süreyle değiştiriyorum. İşte önce bi marka sonra başka bi marka gibi. (A1)

Makyajla ciltteki kusurları örtmek için kullanılan fondotenin cilt için zararlı olduğunu belirten bir katılımcı günlük makyajında çok yoğun ürünler kullanmadığını ifade etmiştir.

Genelde maskara çok seviyorum. Maskara olmazsa olmaz ama her gün fondoten kullanılmasına karşıyım. Sevmiyorum günlük makyajda. Her kozmetik ürününde olduğu gibi atıyorum. Fondoten sürdün sürdün bi süre sonra sivilcen çıkıyo vesaire. Ama maskara kullanıyorum belki kirpiklerimde sıkıntı olabilir ileride belki. Cilt ölücektir tabaka tabaka sürüyorsunuz cildin nefes almıyo. Makyajımı silmeden uyduğumda olmuştur. Çocukken anne diydüm allık sürüyodu bu kadar sürme cildin kötü olucak diydüm. (K1)

Sıklıkla kozmetik ürünler kullandığını belirten bir katılımcı henüz genç olduğu için cildinde kozmetik ürünlerin zararlarını farketmediğini belirtirken, yıllar sonra göz çevresinde oluşabilecek sıkıntılara aşağıdaki ifadesinde değinmiştir.

Kullanıyorum ve kullandığım müddet boyunca hiç bir yan etkisini de görmedim. Aslında aydınlatıcı filan çok kullanıyorum. Şimdi yaşım genç ama belki sonraki yıllarda göz çevreme zarar verir. Sonra da daha pahalı ürünler alıcam heralde kırışıklık önleyici filan. Bilmiyorum. (K8)

Bir katılımcı kozmetik ürünleri çok fazla kullanmadığını ifade etmiştir. Nemlendirici ve ruj dışında birşey sürmediğini belirten katılımcı, cildi için çok bilmediği ürünlere yanaşmadığını ifade etmiştir.

Bir tek kremim var hassas ciltler için okadar. Nemlendirici başka da bi şey kullanmıyorum. Bir rujum falan vardır. Kozmetiğe çok bağlantılı değilim. Çok bilmediğim şeyleri de kullanmam. Makyaj yapmayı da sevmiyorum çok. (A8)

Bir katılımcı aşağıdaki ifadesinde yaşının genç olduğunu düşündüğünden çok fazla kozmetik ürünler kullanmadığını ifade etmiştir. Fakat su bazlı ürünleri kullandığını belirten bazı katılımcılar ise daha çok kokular ya da çeşitli cilt bakımı ürünleri kullandıklarını belirtmişlerdir.

Çok fazla makyaj yapmıyorum. Cildimin erken yaşta bozulmasını istemem çünkü. Fondoten filan kullanmam. Ruj rimel filan, belki kalem, bazen allık, bazen hiç makyaj yapmam. Ama severim böyle cilt bakımı ürünleri ya da kokular almayı filan. (K7)

Mesela ruju çok seviyorum. Güzel bi allık filan severim. Kalem de seviyorum. Eskiden çok makyaj yapmazdım. Şu anda da çok yapmam ama severim. Çok makyaj yapmadığımdan çok cildimde sıkıntı olmadı da sigaranın cildime zarar verdiğini biliyorum. (A7)

Bir katılımcı ifadesinde kozmetik ürünlere ve makyaja merakının olduğunu belirtmiştir. Dolayısıyla çok fazla makyaj ürünü kullandığını belirtirken, ciltle oynamanın zararlarına da değinmiştir. Kadınlar arası yaptıkları “gün” gezmelerinde herkesin oldukça bakımlı ve süslü olduğunu ifade etmiştir.

Çok severim kullanırım da. Meraklıyım makyaja ben gençken de öyleydim. Çok abartılı makyaj yapmam ama seviyorum. Cilde çok dediğim gibi oynamak iyi gelmez. Kendinle ne kadar uğraşırsan o kadar kötü olur. Allık sürerim ruj sürerim, göz farı, rimel, kalem filan öyle. Ben 20 yaşımdan beri makyaj yaparım. Günlerimiz oluyo bizim böyle kadınlarla. O zaman da çok süslenir herkes. Benim komşularım da çok süslüler, çok iyilerdir. Bizim oralarda insanlar insanları sever, değer verir. Antalya’da da öyleydi. Herkesin bi acelesi yoktu eskiden hayatta. Bi şeyin içinde sürükleniyoruz şimdi bence. Bizim arkadaşlarda sever makyaj filan yapar benim cildimde hiç etkisi olmadı. Hani böyle çok sahne makyajı yapan insan da farklıdır elbet ki. Onlar da sürekli estetik işte yapıyor o yüzden. Ekran ya da sahnede olmak zor bi şey. (A9)

Kimyasal olan her şeyin cilde zarar verdiğini belirten bir katılımcı görüşmede kozmetik ürünler kullandığında kendini daha iyi hissettiğini, daha bakımlı ve daha temiz hissettiğini belirtmiştir.

Kullanıyorum. Kimyasal olduğu için tabi ki de zararları var. Ama onları kullandığımda kendimi daha iyi hissediyorum. Benim için temiz ve bakımlı olmak önemli. Tırnak saç cilt bakımı temiz olmak önemli. Şimdi yeni trend zaten kusursuz cilt güzel bir cilde sahip olmak pürüzsüz olmak filan. Kadın olmak temiz olmayı gerektirir. Erkek için de geçerli. İnsan vücuduna kendine bakmalı. (K10)

Allık ruj ve göz kalemi çok kullanıyorum. Yıllardır kullanıyorum ama kaliteli şeyler alıyorum. Fondoten filan çok kullanmam. Çok abartılı şeyler kullanmıyorum. Ama makyaj severim. (A10)

Bi kaç senedir kullanıyorum. Şu an gene çok değil. Ama özel günlerde fondoten sürerim. Kapatıcı kullanırım, ruj rimel, göz kalemi filan kullanıyorum. Şu ana kadar bi zararı olmadı. Ama hassas bi cildim var. Ben bakıyorum ürünlere, gidip danışıyorum. Alerji yapmicak şeyleri alıyorum. (K9)

Kadın olmak kusursuz bir cilde sahip olmak olarak görülmektedir. Kadın kendisine bakmalı ve kendisine dayatılanın yerine getirmek zorunda olarak değerlendirilmektedir. Dolayısıyla tüketimin baş unsuru olan kadın bedeni gerek kozmetik gerek estetik operasyonlarla "ideal" olana en yakın olmak zorunda kalmaktadır. Beden toplumsal bir alandır ve kadın bedeni de en önemli tüketicilerden biri olarak nitelendirilebilir.

Günümüzdeki kadın bedenine yönelik değer yargıları oldukça farklılık göstermektedir. Kadın bedeni üzerinden kurulan farklı bir baskı türü de kadının nasıl olması gerektiğiyle ilgilidir. Bu araştırmada estetik, kozmetik, obezite, spor, anti-aging ürün kullanımı gibi birçok konuya değinilmiştir. Kadınların üzerindeki hegemonya eskiden cinsel baskılar ile sınırlandırılırken günümüzde kadına yönelik baskı daha farklı alanlara yönelmiştir. Bu alanlardan biri de kadının güzel olması gereğinin getirileridir. Kadın bedeni çerçevesinde kadının belli hatlara sahip olması ideal bir kilosunun olması ya da ideal vücut ölçülerinin belirlenmesi genellikle erkek egemen bakış açısının dayattığı bir durumdur. Kadınların da yapılan bu araştırmada verdiği cevaplar doğrultusunda ideal olan kadına yönelik ne kadar "öyle olmak" gerektiği ile ilgili zorunluluk hissettikleri açık ve nettir. Bu durumda denilebilir ki kozmetik ürün kullanmak kadın olmanın bir getirisi olarak dayatılmıştır. Günümüzde erkek ya da kadın olarak çok fazla tüketimi sağlanan bu ürünler sosyal medyanın da bu durumu desteklemesiyle büyük bir sermayenin tüketim çılgınlığı ile birleşmiş halidir.

3.5. ANTI-AGING: YAŞLANMAYA KARŞI SAVAŞ VERDİĞİNİ İDDİA EDEN SÖYLEM VE ÜRÜNLER

Beden sosyolojisi ele alındığında bedeni son dönemlerde en çok etkileyen unsurlardan biri de yaşlanmaya karşı kullanılan kremlerdir. Öyle ki genç kadınların hemen hemen çoğunun yaşlanmak ile ilgili kaygıları vardır. Dolayısıyla bu konunun alt başlıklarından biri de anti-aging ürün kullanımı olmalıdır. Anti-aging ürünler yaşlanma karşıtı ya da yaşlanmaya karşı savaş açan kozmetik ya da doğal ürünleri içermektedir.

Bu hususta, katılımcılara yöneltilen sorular ile katılımcıların, yaşlanma ile ilgili kaygılar yaşayıp yaşamadığını ve "yaşlanmamak" için cilde, bedene uygulanan çeşitli kremleri kullanıp kullanmadıkları irdelenmiştir.

Şu an daha yaşıma genç olduğundan hani hep şey yaparız ya. Daha gencim bi şey olmaz. Ama 26'yım 30'dan sonra kullanırım. Ben şeye inanıyorum: bi şey olmadan önceden önlemek için kullanırım. Mesela yaşlandığında ya teyze senin burda ne işin var diyen insanlar var, bu kafada insanlar var. o da kötü bi şey. Hepimiz yaşlanıcaz. Belirli yaşta da kullanılır. Ama önceden önlemek daha önemli estetikte sağlığı etkilemiyorsa. Mesela sağlığında etkilemiyorsa yüzünde bi yara olur burnunda bi kemik olur, o zaman bunları anlayışla karşılarım. Gereksiz yani genç yaşta küçük yaşta. Şimdi artık şey oldu artık bi büyütme, gençlerde artık bi kendini beğenmeme var. Buram kötü, şuram kötü. Yeni nesil kendiyi barışık değil. En basit örneği ilkokulda bile makyaj yapan var. (K3)

Anti-aging ürünlerinin erken yaşta kullanılmasının doğru olmadığını düşünen bir katılımcı, kendisinin sadece nemlendirici ürünler ve kırışık kremleri kullandığını ifade etmiş vetir.

Yaşlı kimselere toplumda saygı duyulmadığını ve herkesin hiç yaşlanmayacakmış gibi yaşadığını belirterekten katılımcı, toplumdaki dışlayıcı tavrı hiç sevmediğini belirtmiş vurgulamış ve kimsenin kimseye saygı göstermediğinin altını çizmiştir.

Anti-aging kullanılır. Ama çok daha erken yaşlarda münasip görmüyorum. Ne gerek var 15-16 yaşında çok makyaja anti-aging ürünlerine falan. Kırışık kremleri filan nemlendiriciler kullanıyorum. Boyun bölgeleri lekeler elde filan cilt lekeleri için kullanıyorum şu an. Yaşlanınca insana saygı duymuyor kimse nedense sanki kimse yaşlanmicakmış gibi filan davranıyor. Teyze çekil şurdan gibi saçma bir tavır var. Genel tavır bu. Hiç sevmiyorum. Ben gençken hiç bir zaman yaşlılara saygısızlık etmezdim. Bizim zamanımız çok değişti. Şimdi kimse kimseye saygı falan göstermiyor. Ama ben genç biri olsaydım belki daha fazla hayalci olurum. Yaşlanınca iyice böyle vazgeçiyosun inandıklarından. Umutların tükeniyor gibi düşünebiliriz. Anti-aging ürünler kullanılmasına karşı değilim ama belli bi yaştan sonra kullanılmalı. 25-26 yaşından sonra başlanabilir. Estetiğe ama karşıyım. Genç yaşlarda erken diye düşünüyorum. Çok büyük bi sıkıntı yoksa, kişinin sosyal hayatını çok etkilemiyorsa estetik çok gerekli değil. İnsan kendini biraz kabullenmeli. (A2)

Bir katılımcı, 30 yaşından sonra anti-aging kremler kullanmaya başlayacağını ifade etmiştir. Ciltte oluşacak olan kırışıklıkların ortaya çıkmadan engellenmesi gerektiğini belirtmiştir. Kremlerin çok işlevinin olmasının yanı sıra kullanımda işe yarayıp yaramadığını bilmediğini fakat çok pahalı ürünlerin de olduğunu ifade etmiştir.

Yaşlılığın toplumda dışlanılmaya yol açmayacağını belirten bir katılımcı ise, her yaşın başka bir güzelliği olduğunu belirtmiştir.

Ben anti-aging kremler kullanmıyorum henüz. Ama 30 yaşından sonra filan bi başlıcam. Bende kırışıklık olmadan önlemi alınmalı diye düşünüyorum. Çok genç yaşta kullanmanın cildi bozabileceğini düşünüyorum. 15-16 yaşında birisi zaten böyle şeyler kullanmamalı. Fakat belli bir yaştan sonra kullanılmasında sakınca görmüyorum. Çok işe yarıyor mu bilemem ama çok iyi ve çok pahalı ürünler var. Yaşlanmanın toplumda dışlanılmaya yol açacağını da düşünmüyorum. Her yaşın bir güzelliği var. (K6)

Hiç krem kullanmadığını belirten bir katılımcı ise, cildinin ihtiyacı olmadığı için krem kullanmadığını fakat ilerleyen yaşlarda anti-aging ürünler kullanabileceğini belirtmiştir. Estetik operasyonlara meraklı olduğunu belirten katılımcı annesinin makyaj yapmasına bile müdahalede bulunduğunu ve uzun bir süre sadece annesinin verdiği göz kalemi dışında cildine hiç birşey sürmediğini ifade etmiştir.

Hiç krem kullanmam. Cildim yağlı zaten daha fazla yağa ihtiyacım yok. Gerek yok şu an ama ileride neden olmasın. Genç kişiler de kullansın benim estetiğe nasıl merakım varsa onlar da kullanabilir ama çok genç yaşta değil çok gençse onu ergenliğine veriyorum ben. Mesela benim annem lisede üniversitede filan göz kalemi kullanmama izin vermedi. Üniversiteye kadar ben sadece annemin verdiği mavi göz kalemini kullandım. "Sadece bunu sür" dedi. Ve ben yurttan kaldım. Mesela istesem deli gibi makyaj yapardım. Arkadaşlarım bana şey dedi seni dedi hep mavi göz kalemiyle hatırlıyorum. Yaşlanmakta dışlanmaya sebep olmaz bence. Ama ben çok kötü beslenen bi insanım. O yüzden beni kötü etkileyebilir. Hastalık çıkabilir vücudumda. Genç bir bedene sahip olmak -ki her istediğimi yapamıyorum şu anda da- kilo yüzünden her istediğimi yiyemiyorum. Eskiden deli gibi ekmek filan yerdim hiç kilo almazdım. Annem dedi ki sana nazar değdi. Metabolizma yaşım falan baya yüksek çıktı. Çalışmıyor ve ben biçok ilaç kullanmaya kalkıştım. Hani bu zayıflama ilacı falan denedim. Ek gıda gibi bi şeydi. Sonra vazgeçtim. Bir gün içersen akşama zayıflamış olacağımı düşündüğüm için o tarz. Sonra bıraktım. İster istemez sadece sıvı içiyordum su içsem gene kilo verdim. 15-16 yaşında değil ama 25 üstünde estetik yaptırılabilir. Ben kaşımı 19 yaşında aldurdum mesela. (K2)

Özellikle otuz yaşından sonra ciltteki kusurların engellenmesi gerektiğini belirten bir katılımcı, anti-aging ürünlerinin zamanı geldiğinde kullanılmasının bir sakıncası olmadığını aksi takdirde zararlı olabileceğini ifade etmiştir.

Katılımcı, genç olduğu için bu durumun kendisine dinç hissettirdiğini belirtmiştir. Aynı zamanda genç yaşta estetik operasyonların yapılmaması gerektiğini ve 15-16

yaşındaki genç kişilerin kendiyile barışık olarak hayata adapte olabilmesi için estetik ve kozmetik kaygısı taşımamaları gerektiğini ifade etmiştir.

Kullanılabilir. Otuz yaşına gelirsün bazı kırışıklıkları engellemek için kullanırsın. Ben şu an kullanmıyorum. Genç yaşta da kimse kullanmamalı bence. Zararlı çünkü. Genç olmak şu an daha dinç ve iyi hissettiriyor; insan daha umutlu filan oluyo. Yaşlandığımda belki bezmiş olurum her şeyden. Ya da daha alingan olurum bilemiyorum. Genç yaşta krem de estetikte çok saçma. İnsan küçükken kendiyile daha barışık olmayı öğrenmeli bence. Sonra büyüyorsun daha da kusur buluyosun. Herkes çirkinleşiyor. Estetiğin de bi zamanı olmalı. 15-16 yaşında estetik nedir. Ailelerinin izin vermesi de kötü bi şey. Kaza geçirirsin o tamam. Yüzünde yanık olur. Ya da burnun gerçekten çok kötüdür. İlla ki yaşamını etkiliyordur. O zaman belki ama hiç bi şeyi yokken ay burnum şöyle deyip gerek yok. (K5)

Bir katılımcı hiç yaşlanma karşıtı ürünler kullanmadığını fakat denemek istediğini ifade etmiştir. Arkadaşının bu tarz ürünleri kullandığına değinen katılımcının arkadaşındaki olumlu etkiden dolayı bu ürünleri denemek istediği gözlemlenmiştir.

Hiç kullanmadım ama şu aşamada bi deneyim mi acaba diyorum. Sarkmalar falan toparlar diye düşünüyorum; ama inanmıyorum. Bi arkadaşım var o çok faydasını gördü mesela. Ben de merak ediyorum. Şu an kullanmıyorum ama kardeşim çinden göndermişti deniyordum. Ben kabul ediyorum doğanın bi kanunu bu yani. Gençken daha güzel daha iyi hissederdim. Yaşlanmak çok da aşırı etkilemedi beni. Gençler de her şeye özenir oldu anti-aging filan hiç gerek yok yani. 17 yaşında kız gelmiş anti-aging ürün almaya çalışıyo ordaki görevli diyo ki 35'ten sonra filan kullanabilirsiniz. Kızım dedim yaşın 17. Ne yaşlanması? Cildin daha gelişmemiş. Yeni nesilde insanlar bi bedenine sarıyor. Ben de hiç olmadı. Kızlar ama öyle yani beğenemiyolar. (A5)

Doğallıktan yana olduğunu belirten katılımcılar bu ürünleri kullanmanın belirli bir yaş gerektirdiğine inanmaktadırlar. Dolayısı ile genç katılımcılar erken yaşta bu ürünlerin kullanılmasının yanlış olduğunu vurgulamışlardır.

Henüz anti-aging kremler kullanmaya başlamadığını belirten bir katılımcı ise, belli bir yaştan sonra kullanmaya pozitif yaklaştığını belirtmektedir. miştir.

Bu katılımcı, yaşlanmayla birlikte toplumdaki dışlanmanın yaşanmaması gerektiğini belirten katılımcı, genç yaşta ki anti-aging ürün kullanımının daha erken yaşlandıracağını, dolayısıyla erken yaşta kullanılmaya başlanmaması gerektiğini ifade etmiştir.

Ben doğallıktan yanayım. Çok gülümsemekten hoşlanırım ki bu da kırışıklık yapar. Ama bence sorun değil. Anti-aging en yazla yaşım çok ilerler ise kullanmayı düşüneneğim bir yöntem olur. Şu anlık böyle bir durumum yok. Asla yaşlandı diye bir insan toplumdan dışlanamaz, dışlanmamalıdır. 45 yaşında hiç öyle bir gereksinimim yok açıkçası. Genç bir bedenin en önemli artısı her daim hareket edebilmenizdedir. Yaşlanınca dahi hareket halinde olmanız özgüven açısından da olumlu olur. Geçer içinse anti-aging ürünlerinin kullanılması onları daha erken yaşlandırır, bu sebeple de kullanmamaları onların iyiliği açısından önem teşkil eder. Estetik ancak kişide estetik bir sorun var ise yapılmalıdır. Örneğin burunda bir kemik filan varsa yapılmalıdır. Yoksa olmamalıdır ki doğallık bozulmasın. (A6)

Anti-aging krem kullanımında çokça rastlanılan ifadelerden biri 30 yaşından sonra kullanmanın yararlı olduğudur. Dolayısıyla kremler cilt için uygulanırken genç yaşta uygulanan kremlerin ileride daha büyük sorunlar yaşatacağı düşünülmektedir.

Bu katılımcı aşağıdaki ifadesinde genç bir bedene sahip olmanın kendisine kattığı olumlu şeyleri ifade etmiştir. Genç yaşta estetik yaptırılmasına karşı olan katılımcı, ergenlik döneminde kişinin kendisiyle barışık olması gerektiğini belirtmiştir.

Şu an kullanmıyorum ama başlamayı düşünüyorum. Bir iki sene sonra. 25 yaşından sonra filan kullanılabilir. Oluşacak kırışıkları engellemek için önceden kullanılıyor zaten. Genç bir beden bi kere hayal gücü daha sınırlanmamış oluyo çünkü 40 50 yaşında insanlar birçok şeyi yaşamış oldukları için her şeye daha temkinli yaklaşıyo. Yani genç bi insan kadar hayal gücü yüksek olmuyo canlı bi insan olsa bile. Hayal gücünde birsürü şeyi de özgürleştiriyor. Genç insanlar kullanmamalı anti-aging. Çünkü o yaşlanma karşıtı demek. Onların yaşlanmasına çok var. Genç yaşta estetikte çocuğum olsa yaptırmazdım. Neden? Çünkü kendisiyle ergenlik zamanında barışık olması gerekiyor. 3-5 sené önce ben böyle düşünmüyodum. Ergenlik zamanında insan daha fazla sorunlar yaşadığı için, kendini beğenmediği için, insan kendini kız da erkekte öyle daha vücut ve yüz hatları oturmadığı için, kendini beğenmemeye başlamak bi kompleksler oluştuğu için psikolojik rahatsızlıklar da oluyo. Ergenlik depresyonu da oluyo bundan dolayı da daha çok estetik yaptırmak istiyolar. Gereksizce bi şey isteyebilir ve daha sonra pişman olabilir bunu yaptırdıktan sonra. Kişi tam olarak kendini tanıdıktan sonra 23-24 yaşından sonra yaptırabilir ama. (K4)

Anti-aging ürünlerin yararına inanmadığını belirten katılımcılar, aşağıdaki ifadeleri kullanmışlardır.

Bir katılımcı, kendi kızının kozmetik firmasında çalışmasından dolayı ürünlerle ilgili bilgisinin olduğunu ifade etmiş ve yaşlanmanın toplumda dışlanmaya sebebiyet vermediğini ve gençken yaptığı her şeyi şimdi de yaptığını belirtmiştir.

Anti-aging ürünler tamamen safsata diyorum. Bu işi birazcık bilen biri olarak söylüyorum. Anti-aging ürünler bana ters. Toplumda dışlanma sağlamaz beni beğenmeyen benimle de olmasın zaten. Dışlanmaya sebep olmamalı yaşlanmak. Gençken yaptığım her şeyi şimdi de yapıyorum. Genç kişilerin de estetiğe yönelmesinde de onların zavallı olduğunu düşünüyorum. Anti-aging kozmetik kimyadır. Kimya yapaydır ve zararlıdır. Ben çocuğumu estetsiyene götürmek yerine bir pedagoğa ya da bir psikiyatriste götürmeyi isterim. Beden sağlığı için önemli ruhunuz sağlıklı değilse bedeniniz sağlıklı olamaz ki. Dönüyoruz dolaşıyoruz ruh güzelliği. Ruhunuz güzelse sağlıklıysa bedeniniz de güzeldir sağlıklıdır. (A3)

İnanmıyorum ben anti-aging ürünlere. Hepsi safsata. Kullanmıyorum ben tenime zarar verir. Kimyasal diye istemem. Genç bir bedene sahip olsam -tabi 50 yaşında insan 20 yaşındaki gibi olmuyo. 20 yaşında daha cesaretli atak oluyosun. Yavaşlıkta bi korkaklık geliyor hayata karşı. Gençler de anti-aging kullanmamalı hiç kullanmamalı. Onlara ben karşıyım. Doğal ürün olabilir. Doğal yiyecek doğal içecekler derken. Evde kahve telvisiyle bi şi yaptım peeling yaptım. Cildimi çok kızarttı. Hassas cildim var ondan sonra da hiçbi şi denemedim. Gençlerin ağzı burnu hepsi birbirine benziyo yeni nesil için sevmiyorum ben. İlk başta o burunlar dudaklar güzel gibi geliyor sonra onlar bozuluyor. Herbiri bi yana gidiyo. Gençken yapılo ama çok yapay duruyo. Yaptır iyice sarkıyo. Tekrar tekrar derken Liz Taylor 80 yaşında yüzüne bakılmıyor. (A4)

Bir katılımcı, yaşlanmanın kaçınılmaz bir durum olduğunu belirtmiştir. Aşağıdaki ifadesinde henüz anti-aging kremler kullanmadığını belirtse de iyi ürünleri denemek isteyebileceğini de ifade etmiştir. Yanı sıra genç kişilerin bu tip kremleri erken yaşta kullanmalarının farklı sonuçlar doğurabileceğine de değinmiştir.

Hiç kullanmadım ama iyi bi krem bulsam sürerim yani. Yaşlanmayı da önliyeceğine inanmıyorum. Ne kadar krem sürsen de yaşlanmak yaşlanmadır. Genç insanlar da bence kullanmamalılar. Gereksiz ciltlerinde bir sürü sorun yaşar. Şimdi hiç kullanmamak lazım. Genç olsam voleybol oynardım şimdi. Yüzmeyi severdim. Daha hareketliydim ozamanlar. Estetik ameliyatlara da karşıyım genç yaşta zor ben çocuğum yaptırısın istemem. Vücutunda güzellik varsa bozmak istemem. (A7)

Bir katılımcı ise aşağıdaki ifadesinde kendi kızının sadece nemlendirici ürünler ve makyaj temizleme ürünleri kullandığını belirtmiştir. Dolayısıyla katılımcı, 30-35

yaşından önce yaşlanma karşıtı ürünlerin kullanımının yersiz olduğunu düşünmektedir.

Bu katılımcı yaşlılığın kendisini kısıtlamayacağını çevresi tarafından çok sevilen bir insan olduğunu ifade etmiş ve insanlar hakkında kötü niyetli düşünmediğini ifade etmiştir. Gençken de başka kişilere özenmediğini belirtmiştir.

Bir katılımcı kendi kızının geçirdiği estetik operasyonla ilgili olarak, genç kadının 21 yaşında olduğunu ve ne yapması gerektiğini bilen biri olduğunu belirtmiştir.

Kızım günlük stabil nemlendirici ve makyaj temizleyici dışında bişiy kullanmıyor. Anti-aging için bildiğim kadarıyla piyasada otuzdan sonrası otuz beşten sonrası hatta kırklardan sonra kullanılabilir. Yaşlanmak kendim için yani toplumsal olarak kendim eğer bu röportajı veriyorsam dışlanmamı sağlamaz. Genç yaşta da kendini iyi hissediyorsa on beş on altı yaş belki erken estetik için neden erken zaten on sekiz yaşına kadar kemik oluşumu kızlarda devam ediyö. O yüzden o yaşlara kadar yapmış olduğu estetik bence sonrasında pişmanlığa sebep olabilir diye düşünüyörüm. Kızım oldu sağlık sorunları vardı olmuşken hafif bi dokunuşta yaptık. 21 yaşında normal. Ne istediğini bilen kararlı çok ta taze Cuma günü üç haftamız olucak on şubatı yaptırdı.
(A1)

Anti-aging ürünler kullanmadığını belirten bir katılımcı, bu tip ürünlerin en az 25 yaşından sonra kullanılması gerektiğini belirtmiştir. Bir kişide en etkileyici unsurun gözler olduğunu belirten katılımcı, su bazlı nemlendiriciler kullandığını belirtmiştir.

Genç yaşta yapılan estetik müdahalelerin yersiz olduğunu ifade eden katılımcı, 15-16 yaşındaki genç kadınların henüz gelişme çağında olduğu için bu tip operasyonları uygulatmaması gerektiğini ifade etmiştir.

Genç bir bedene sahip olduğu için kendisini daha dinç ve dinamik hissettiğini fakat yaşlanınca huzurlu sakin bir evde, deniz kenarında yaşamak istediğini belirtmiştir. Yaşlanmak ile birlikte toplumda bir dışlanmanın olabileceğini ama bununla birlikte kendisine yardımcı olabilecek insanların da çevrede var olduğunu ifade etmiştir. Katılımcı yaşlanmanın kendisi için hem kısıtlayan hem de kısıtlamayan bir durum olduğundan bahsetmiştir.

Hayır kullanmıyorum. En az 25'ten sonra başlanmalı. En çok göz çevresi kremi kullanılabilir. Aynaya baktığında direk gördüğün gözler. Karşıdaki de direk gözlerine bakıyo göze çarpıcak olan şimdi kırışıklıktır. Normal nemlendirici kullanıyorum su bazlı. Yaşlanmak dışlanmayı hem sağlar hem sağlamaz. Sen yaşlısın nefes aldığına

dua et yaaa. Ya da neden bu saatte dışardasın diyosun yani de bastonla yürüsem insanlar bana yardımcı olurdu herhalde. Genç bir bedene sahip olduğumdan daha dinç dinamik hissediyorum. Şunu yapabilirim bunu yapabilirim. Annelerde bi yıpranmışlık var. Yaşlanınca ev ve iş hayatından sıkılırım ben de insanım derim. Deniz kenarında sessiz sakin bi evim olsun isterim. Genç kızlar da 15-16 yaşındaki kız daha bi geçiş dönemindesin. Ne estetik ne anti-aging bence gelişimini tamamlamadığı için kozmetik için de uygun değil. Sağlık problemi olursa bi kulağı olup bi kulağı olmayan var. Onda yaptırısın. Ama dudağı düzgündür daha büyük dudağım olsun dese yaptırmasını istemem. Benim çocuğum olsa doğru olmadığını anlatmaya çalışırım. 19-20'den sonra yaptırabilir. (K1)

Bir katılımcı, yaşlılığın kaçınılmaz bir durum olduğunu ifade etmiştir. Yaşlanmanın toplumda bir dışlanmaya sebebiyet vermeyeceğini belirtirken, insanların yaşlı bireylere daha saygısızca davrandığını belirtmiştir.

Erken yaşta yapılan estetik operasyonların sağlık sıkıntısı olmadığı müddetçe yapılmaması gerektiğini belirtmiş ve kendisi için de anti-aging ürünlerin henüz erken olduğunu ifade etmiştir.

Anti-aging için henüz erken bence. Yaşlılık insanı çok dışlanmalık bir duruma itmez. Hepimiz yaşlanıcaz çünkü. Kaçınılmaz bi durum bu ama insanlar saygısız filan olabiliyor küstahça davranabiliyor yaşlılara karşı. Genç olunca insan daha farklı bakıyo dünyaya. Bence yaşlanmak biraz umutsuzluk getiriyo. Genç yaşta çok rahatsız ya da hastalıklı bir durum yoksa bence yapılmaması gerek estetik bozulan bi şey belki ben de 27-28 olduğum zaman yaptırırım burnumu bilmiyorum. (K7)

Anti-aging kremleri günümüzde yaygın bir biçimde kullanılan kremlerdir. Bu kremlerin yaşlanmayı engelleyebilen ya da erken yaşlanmayı önleyebilen kremler olduğunu söylemek mümkündür. Dolayısıyla kadın bedeni üzerindeki bir diğer baskı da kadının "nasıl olması" gerektiği ile ilgilidir. Kadın her zaman genç ve bakımlı olmak zorunda görülmektedir. Kadın bedenini kapitalizm içerisinde bir nevi sermaye olarak görülüp, kabul edilmesi de bu yüzdendir. Kadın kendisine bakmalı ve bu uğurda para harcamalıdır. Güzellik kremleri, makyaj ürünleri, spor aktiviteleri, estetik müdahalelerle güzelliğini ömür boyu kalıcı olarak bedeninde barındırmalıdır.

Yaşlanmanın kadın bedeni açısından kabul edilemez bir durum olduğu kanısı doğru bir tespit değildir. Fakat kadınlar günümüzde güzellikleri için birçok acıyı ve maddi kaybı göz önünde bulundurabilmektedirler. Anti-aging ürünlerin yaşlanmayı

geciktirmesi birçok kadın için vazgeçilemez bir etki niteliğindedir. Bu tip ürünler oldukça pahalı ve cilt açısından zararlı da olabilmektedir.

Bu araştırmada, katılımcıların bu tip ürünleri yaygın olarak kullanmadığını belirtmek gerekmektedir. Fakat birçok katılımcı henüz yaşlarının erken olması sebebiyle bu ürünleri kullanmaktan çekinmektedir. Annelerin bir kısmı bu ürünleri denemek istediklerini belirtirken bir kısmı da bu tip ürünlerin aslında sermaye piyasasında bir tezgah olduğunu düşünmektedirler.

4. BÖLÜM

BEDENE MÜDAHALELER

Beden, değinildiğinde bedene müdahaleler olarak estetik müdahaleler konusuna da değinmek gerekmektedir. Çünkü estetik bedenimizi kalıcı olarak değıştirebildiğimiz belli başlı operasyonları kapsamaktadır. Kadınlar ve erkekler dış görünüşün günümüzde daha da önemli hale gelmesiyle birlikte yüzlerine ya da vücutlarına yapılacak olan estetik operasyonlara yönelmiştir. Kalıcı operasyonlar ya da süresi kısıtlı olan uygulamalar günümüzde çokça uygulanmaktadır. Altı ayda bir yinelenen, enjekte edilen ürünler ya da cilt güzelliği için birçok alanda estetik operasyonlardan faydalanılmaktadır.

Katılımcılar bedene müdahale olarak estetik müdahalelereğe bakışları açısından farklılıklar göstermiştir. Bir çok katılımcının estetiğe sıcak bakmasının yanı sıra estetiği yapay bulan katılımcıların da aslında estetik müdahalelerden yana olduğu söylenebilir. Birçok katılımcının aslında estetik yaptırmak istedikleri ve bazı katılımcıların birkaç operasyon geçirdiğini söylemek mümkündür. Katılımcıların tamamı küçük yaşta yapılan estetik müdahalelere karşıyken, belli bir yaş üzerinde estetiğe sıcak bakmaktadır. Dövme yaptırmak, pearcing kullanmak, kozmetik ürünler kullanmak gibi konularda katılımcıların bir çoğunun aslında dövme yaptırmak istediği fakat dini inançlarından dolayı yaptırmaktan da vazgeçtiği gözlemlenmiştir. Kozmetik ürünleri oldukça kullanan katılımcılarda özellikle genç kadınların kozmetik ürünlere düşkün olduğu söylenebilir.

Araştırmada katılımcılar bedensel kusurların düzeltilmesiyle ilgili olarak estetik ameliyatlara sıcak baktıklarını belirtmişlerdir. Bir çok katılımcının estetik müdahalelere sıcak bakmasının yanı sıra bu müdahaleleri yapay bulan katılımcıların bile aslında müdahaleleri olumlu bulduğu söylenebilir. Katılımcıların aslında estetik ameliyat yaptırmak istedikleri ve hatta bazı katılımcıların birkaç operasyon geçirdiğini söylemek mümkündür. Katılımcıların tamamı küçük yaşta yapılan estetik müdahalelere karşıyken, belli bir yaş üzerinde estetiğe sıcak bakmaktadır.

Bedenin hallerine değinildiğinde modanın 6nemini vurgulamak gerekmektedir. Moda ile bedenlerimizi yeniden tasarlarız. Giydiğimiz kıyafetler bizim dışarıdan kim olduğumuzu belli eden unsurlardandır. Katılımcılar moda ile ilgili olarak fikirlerini beyan etmişlerdir. Moda zaman içerisinde d6n6ř6m g6steren bir unsurdur. Zaman ile birlikte moda trendleri de değişmektedir.

4.1. ESTETİK AMELİYATLAR VE ESTETİK AMELİYATLARA DÜŞKÜNLÜK

Katılımcılara y6neltilen sorularla estetiğin zararları, faydaları ya da bağımlılık yaratıp yaratmayacağı konusunda bilgiler toplanmıştır.

Genç kadınlarda, estetik operasyon geçirme istekleri annelerine g6re daha fazladır. Buradan anlaşılacağı gibi de genç bedenlerin kendilerine g6re daha yaşlı bedenlere sahip annelerine karşı beden tutumları farklılık g6stermektedir.

Aşağıda doğal y6nden yaşlanmayı kabul eden katılımcıların d6ř6nceleri belirtilmiştir.

Ben doğal şekilde yaşlanmayı kabul ediyorum. Ben de hiç estetik yok mesela. Her şeyi kabul ediyorum. 20-30 sene 6nce ama cildim daha gergindi. şu an tabi ki artık yaşlandığım için kırışmalar başladı, sarkmalar başladı. Bence ama her yaş yaşında g6zeldir. Estetiğe karşı değilim. Ben iki buçuk yıl evvel 156 kiloydum. T6p mide ameliyatı oldum. O tabiki 85 kilo filan verdim. Sarkmalarım oluştu onlara bir m6dahale gerekiyor ama keyfe mesela çok rahatsız değilim. Mesela kardeşim y6z6ne dolgu yaptırımış. Beğendim mi mesela hayır hiç beğenmedim. Doğal durmuyo bence ben olsam gerdirtirdim. Eğer birg6n çok keyfim yerinde olursa yaptırıtacağım olay da o. Estetik bence bağımlılık hiç yaratmaz. İnsanlarda b6yle bağımlılık var: sigara, alkol, kumar bağımlısı gibi o da kişilikle ilgili. Kişilik oturmamışsa ruh tamamen doyurulmamışsa. O zaman başlıyo bedeni yani o kılıfla uğraşmaya. Halbuki bunun zaten geçici olduğunu bilir gerek kalmaz. (A3)

Katılımcılar arasında yaşlanmayı kabul etmek her yaşı getirisiyle kabul etmekten geçmektedir. Bunun yanı sıra yaş olarak daha genç olan kadınlarda yaşlanmayla ilgili bir korku olduğu s6ylenebilmektedir. Annelerin ise yaşlanmayı olumlu y6nden karşılamalarının yanı sıra ellerindeki imkanlar yeterli miktarda olsa kırışıklıklarından ya da çeşitli cilt sarkmalarından kurtulmak için estetiğe sıcak baktıkları g6zlemlenmiştir.

Yaşlanmayı kabul ediyorum her yaşın bir güzelliği olmalı bence yıllar da yaşa göre. Böyle kırışıklıklara filan takıntılı değilimdir.Çünkü bana şey olarak gelir yaşanmışlık olarak gelir ama şu an şöyle düşünüyorum. İlerde kesin bi bi şeyi olur ama ama estetiğe karşı değilim hatta yaptırmak istiyorum. Şu an da da yaptırmak istiyorum. Çok fazla kilo verdiğim için vücudumda deformasyonlar oldu. Karşı da değilim. Yaptırana da karşı değilim. Ama burnuma çok takıyımdır burnumda gülünce şurası şöyle oluyor ya (eliyle gösteriyor). Bağımlılık konusunda kişinin nefesine bağlı o da karaktere bağlı kendiyile barışık değildir bi şekilde. Ben yok yaptırmam yeniden yeniden o acıya tekrar katlanmam. (K3)

Ben şu an yaptırsam sarkmalarımı filan bi toplattırmak isterdim. Bunun yanı sıra belki yüzümde kırışıklar var düşünürüm yani bunu bazen. Kendimi şımartmayı seviyorum. Aynada başka bi yüz daha değişik yüz görmek değişik olur kırışıkların yok mesela ne güzel. Yaptırırsam da belki eskiyor estetik gene yaptırım. Bağımlılık yaratmaz ama ben düzelmesini istediğim müddetçe o bölgeye yaptırım insanlar delirdi. Kızım da yüzüne takmıştı. Yanaklıym diye ama biz hep yanaklıyız insanlar öyle özel yanak yaptırıyo yani baya takılmıştı bu konuya. İstemedim sakın dedim yaptırma böyle saçma bi şey. (A2)

Estetik operasyonlar ile herkesin birbirine benzediğini düşünen bir katılımcı ise aşağıdaki ifadeleri kullanmıştır.

Estetikte yaptırıyosun yani sanki böyle bi şeyden bi makinadan çıkmış herkes. Basma kalıp yüzler. Birbiriyle akraba olmayan üç dört kız görsen hepsi yanyana ikiz gibi. Ben yaşlanmayı kabul ediyorum. Televizyonda görüyorum hepsi birbirine benziyo. Ben yaptırsam da yaptırmam tekrar tekrar. Toplumda bence estetik bağımlılığı güzellik deliliğinden daha güzel olayım şu sanatçıya benziyim. Yaptırıyosun bozuluyo bidaha bidaha sonra yanak gidiyo gözler kayboluyo. Hiç yapılmaması gereken bişiy bence ama belki ünlüler vesaire yaptırıyo. Yaşlanmayı ben de sevmiyorum ama o hani bi bahane değil. Kaşlarımda beyaz çıkmış sinir oluyorum ama estetik başka bi şey. (A5).

Her şeyin en güzelidir zaten doğal yaşlanmak. Dolayısı ile de doğal yaşlanmayı tercih ederim. Burnumdaki kemiği aldirmaktan başka estetik ameliyat yaptırmayı düşünmüyorum. Bazı kadınlar için evet takıntı nedenidir. Bir kere yaptırınca tekrar yaptırmak istiyorlar. O nedenle evet bağımlılık yapar. Benim için çok bağımlılık yaratacağını düşünmüyorum sadece burun kemiğim fazla bu gözüme takılıyor bunu değiştirirsem daha iyi hissedicem gibi. (A6)

Estetik operasyonlardan yana olmadığını belirten bir katılımcı estetik yaptırsa dahi tekrardan yaptırmayacağını belirtmiştir. Yüzündeki bazı kusurların bir kısmına

estetik yaptırmak istediğini belirtirken, estetik operasyonların bağımlılık yaratabileceğini ifade etmiştir.

Estetikten yana değilim. Doğal olarak yaşlanmak istiyorum ben. Böyle mutluyum yani kendimi böyle kabul ettim. Şu an yaptırsam da hiç bi yerime yaptırmam daha önce sağlıkla ilgili filan bi bel fıtığı ameliyatı olmuşum. Yağlarımı da almışlardı doktorlar ama hususi istememiştim bunu yani. Ben aklımdan bile geçirmiyorum estetiği. Yaptırsam mesela bi kereye mahsus. Yeniden de yaptırmam. Bence bağımlılık yaratıyor ama gördüğüm kişilerde bakıyorum. Bikaç sene sonra bozuluyor Deforme oluyo cilt hadi ondan sonra bi daha hadi ondan sonra bi daha darken çok çirkin bi görüntü oluyo. Göz altlarımı yaptırırım ama bi sıkıntı olduğu için yaptırırım ama kazalarda ciltte milte bi şi olsa o zaman yaptırmak isterim. (A4)

Ben yaşlanmaktan korkmuyorum. Estetiğe karşıyım ben. İlla ki yaptırsam yüzümdeki kırışıkları yaptırmak isterdim. O kırışık mesela düzeldiyse sonra yeniden kırışıklık meydana gelirse birdaha yaptırırdım. İsterdim yani ama öyle çok estetiğe karşıyım sevmiyorum. Herkes birbirine benziyo gibi oluyo o zaman çok sevmiyorum. Bağımlılık yapcağını da sanmıyorum. (A7)

Estetik operasyon henüz geçirmemiş kişilerinde zaman içerisinde yüz ya da vücuttaki çeşitli deformasyonlar sebebiyle estetik müdahalelere sıcak baktıkları gözlemlenmiştir. Estetiğin yapay bir "haz" olduğu konusuna değinen bir katılımcı vücuda dışarıdan yabancı bir şeyin enjekte edilmesinin çeşitli sakıncaları olabileceğini aşağıdaki gibi ifade etmiştir.

Ben kabul ediyorum. Vücuduma sahte bi şey dışardan almak istemem ama çok böyle bir kaza unsuru bi şeyler olursa. Çok rahatsız eden görüntü kaybı olabilir ama yaşlandım diye oramı buramı gerdiriyim, silikon taktriyim demem. İnsanlarda bağımlılık yapar. O eski durumunu yine arar. O burnu yaptıracak sonra beğenmicek. Ben estetik yaptırsam ben de yaratmaz. Ben dediğim gibi zorunda kalsaydım belki yaptırırdım. (A8)

Bazı katılımcılar kişilerin bedenlerinden memnun olmaması halinde estetik yaptırabileceklerini, estetik operasyonların kişide özgüven yaratabileceğini belirtmişlerdir.

Bence bir insan bedeninde memnun olmadığı, onun hayatını olumsuz etkileyecek bir durum varsa, özgüven eksikliği ya da mutsuzluğa sebep oluyorsa estetik yaptırmalı. Yaşlanmamak için estetik yaptırmak bana mantıklı gelmiyor. Çünkü yaşlanmak

yaşımızın gerektirdiği bir süreçtir ve bence her insan o süreci yaşamalı diye düşünüyorum. Estetik ameliyatlara bence bağımlılık yaratmaz. Ben de burun estetiği operasyonu geçirdim. Hem sağlık hem de görünüş açısından problemlerim vardı. Beni olumsuz yönde etkiliyordu. Açıkcası bu ameliyattan sonra başka bir estetik ihtiyacı duymadım. (K10)

Bir insan nasıl mutlu olmak istiyorsa öyle yaşamalı bence. Ben göğsümü küçülttüm mesela. Burnumu yaptırdım. Şimdi de karnımdaki yağlarımı aldırma istiyorum, bir beden daha büyük giyiniyorum olduğumdan. Bence estetik güzel bir olgu. Eğer imkanın varsa ya da hayatında sana sıkıntılar yaratıyorsa bir görüntün. Rahatsız olduğun birşeyi değiştirebilirsin. Kilo da biraz estetik gibi. Verirsin kilonu sonra beden değişir, sen değişirsin. Sonra dersin ki burnumu da yaptırıyım. Bağımlılık da yaratır bence. İnsan yaptırınca daha da yaptırıyo bence çok aşırısı çok ta çirkin oluyor. Ben olduğum her operasyondan çok memnun kaldım ama hatta dedim ki kendime keşke daha önce olsaydım. Burnumu 47 yaşında yaptırdım keşke 30 iken yaptırıyaydım dedim. Yüz ile ilgili fazla operasyona karşıyım fakat bir sarkma filan varsa vücutta ya da göğsün büyüktür sırtın belin ağrıyordur o zaman yaptırırsın. (A10)

Estetik operasyon geçirmemiş olan bir katılımcı ileriki yıllarda estetik operasyon geçirmek istediğini şu şekilde belirtmiştir.

Evet önümüzdeki 5 yılda göz kapaklarımı düştüğü için onu yaptırmak isterim. Şu an beni en çok rahatsız eden durum o. Onun dışında zaten cilt analizlerinde cilt yaşım gayet güzel gözüküyor. Estetik bağımlılık yaratabilir ki etrafımızdaki insanlarda var ama ben o acıyı kaldırabiliyorsam ikinciye de yaptırabilirim ben de ama bağımlılık olmaz. Ama toplumsal olarak bakıldığında böyle bi sona doğru gidiş var maalesef yani. Bakın hep aynı şimdi baktığımda ne kadar farklı tınız var (bizi göstererek). Ama çevrede baktığımızda en çok eleştirdiğim benim genç kızlarda evet çanta tutuşları. Hani bir erkek olsam ben hani öyle sıradan insanlara bakmam yani yüzüne baktığımda onun ifadesini görebilmeliyim. Odaklandığını görebilmeliyim. Diğer türlü bir sürü robot gibi dolaşan genç kızlar öyle söylüyüm. (A1)

Yaşlanmayı kabul etmeyen ve estetik müdahalelerden yana olan katılımcılar ise çoğunluktadır. Dolayısı ile estetik operasyonlar geçiren ya da geçirme fikrine sıcak bakan katılımcılar aşağıdaki gibi ifadeler kullanmıştır. Estetik operasyon geçiren ya da geçirmek konusunda eğilimi olanların çoğu genç kızlardır. Annelerin de bir kısmı estetik müdahalelere sıcak bakmış ya da çeşitli operasyonlar geçirmiştir. Bu katılımcılara aşağıdaki örnekler verilebilir.

Asla yaşlanmayı kabul etmiyorum. Yani ben estetik kesinlikle yaptırırım. Sürekli de yaptırmaya başlarım yüzümü yaptırdım sonra baktım dudaklarımı da şişirtiyim. Kaşıma kontör yaptırıyım dedim mesela kuaföre neresine yaptırıcaksın ki dedi. Sonra saçlarımı boyamak istiyorum mesela bu doğal rengi. (K2)

Yaşlanmaktan çok korkuyorum. Hiç istemiyorum aslında. Annem falan izin vermez ama belki ilerde kırışıklıklara falan sarkmalara, estetik yaptırırım. Ben seviyorum estetiği. Çok maymun gibi olmadığı sürece. Çünkü sonra herkes herkese benziyo. Bi kere yaptırsam da bozulunca belki gene yaptırırım bilemiyorum. Çok bağımlılık yaratmaz belki ama yeni dönemde kusur arama var. Herkes aynada bi kendini beğenmiyo ya spor ya estetik ya şuram böyle olsun bi ünlüye özeniyo. Bence bağımlılık sağlar da ben de olmaz. (K5)

Estetik müdahalelere yönelik bağımlılıklar, yapılan estetik operasyonun deforme olması ile yapılan müdahaleyi yenileme arzusuna girilmesiyle başlamıştır. Yıpranan estetik katılımcılarda “düzeltirme” amacıyla yeniden ve yeniden yapılabileceği için estetik müdahalelere bağımlılık algısı yaratmıştır.

Ben yaşlanmak istemiyorum açıkçası bence bağımlılıkta yaratır. Çünkü bi yerin bozuluyo yeniden yeniden yaptırmak istiyosun. Ben de burnumu yaptırıcım mesela dişlerimi filan. İlerde göğüslerimi küçülttürmek istiyorum. Ben yaptırsam yeniden de yaptırırım. Şimdi herkes estetik harikası insan ünlülere filan özeniyor haliyle. (K6)

Hayır etmiyorum. Kadın ve erkek te her zaman kendine bakmalı. Derecesi var ama mesela estetiğin aşırısı... Mesela eee şey oluyo... Komplens, ego, aşağılık komplensinden daha da fazla estetik isteniyor. Ama doğalına bırakırsam ben bi 20 sene sonra yüzüm tabi kırışır. Olmak istediğim ama suratımda çok kırışık istemem. İnsanlar o yaşta çok kırışıyor. Göz altları, kaz ayakları, gıdık, yanak sarkmaları, çizgiler, bıyık kısmında bunlar olmasın diye estetik yaptırırım. Bakımlı olmayı hayal ediyorum. Estetiğe karşı değilim. Şu an yaptırsam dudağımı yaptırırım. Yüzümde orantıya bakıldığında dudaklarım hiç dikkat çekmiyo. Dikkat çekmesini de istemiyorum aslında da şöyle yüzümün orantısı düzgün olursa kendimi daha iyi hissedicem. Biraz büyütsem dudağımı biraz orantılanacak. Burnumdan memnunum ama kaşlarımı filan. (K4)

Henüz yaşı genç olan katılımcılar, bugün estetik müdahalelerden yana olmadıklarını ya da yaşlanmayı kabul edebileceklerini belirtirken, ileriki yaşlarda bu fikirlerinin değişebileceğini belirtmişlerdir.

Açıkçası çok kabul ediyorum diyemem. Şu an gencim ama belki 30 olduğumda müdahalelere başlarım. Kendi bedeninde insanın bi hükmü var. Heralde ay şuram böyle olsun derim heralde. Bilemiyorum. Yaptırsam da gene yaptırıram ama belli bi yaşa gelince. Bağımlılık yarattığını düşünüyorum çünkü. (K7)

Hiç edemiyorum yaşlanmayı kabul. Şuan 21 yaşımdayım ama yine de edemiyorum.20 sene sonrasını hiç hayal edemiyorum. O zaman büyük ihtimal biraz daha çirkin olucaz diye düşünüyorum doğal olarak. Estetik bilmiyorum ama kendime bakmak isterim. Spor olsun yediğim yemekler olsun. Şu an için estetik düşünmüyorum ama ileride bilmiyorum. Göz kapaklarım filan düşerse onu yaptırıram heralde. Bağımlılık olarak bende zannetmiyorum. Ama insanlarda eğer herkese bi süreden sorna herkes birbirine benziyor ya hani. Öyle olmayı kabul ediceklerse yapabilirler. Kendin olmaktan çıkıyosun zaten öyle olunca. Burnumdan sağlık için bi ameliyat yaptırdım doktorla görüştüm hiç bişi konuşmadı doktor ama bilemiyorum ama ucuna dokunmadığı kesin. Ben yıllar sonra da yapabilmek istesem her şeyi yaparım biraz inatçıyım galiba. Göz çevresindeki kırışıklar ama aynaya bakınca belli olur. Sağlık sıkıntım olacağını düşünmüyorum ama. Ben genel olarak tuz olsun yağ olsun dikkat ediyorum. Ben kendime iyi baktığımı düşünüyorum. Mesela şöyle bence birincisi yemek yediğim şeyler çok önemli bence burda yurttta düzensizim ama akşamları hiç ekmek yemiyorum. Akşam ağır şeyler yememeye özen gösteriyorum. Fast food sevmiyorum hamburger filan. (K1)

Estetik operasyonların dozajında olması durumunda kabul edilebilir görüldüğüne de değinmek gerekmektedir. İnsan bedeninin kusurları en kusursuz ve en mükemmel haline gelene denk değiştirilebilen bir organizma olarak görülmektedir.

Ben estetik yaptıran insanları çok aşırıya kaçmadığı müddetçe beğeniyorum zaten. Bence estetik insanı güzelleştiren bir olgu. Kusurlarınız varsa ve bundan memnun değilseniz neden yaptırmayasınız ki. Yaşlanmak güzel ama yaşlanırken daha dinç ve sağlıklı güzel görünmek daha güzel bence. İnsan bedenini istediği gibi değiştirebilir. Kusursuz mükemmel olmak herkesin istediği bi şey. (K8)

Yaşlanmayı şu an kabul etmiyorum. Daha gencim ama şimdiden korkuyorum kremler filan alsam mı diyorum. Onlar da kimyasal daha kötü yapıcak cildimi sonra o yüzden şu an kullanmıyorum bi şey ha bir tek nemlendiriciler filan. Estetik burnuma yaptırabilirim dişlerimi yaptırdım ben güzel bi gülüşüm olsun istedim. Şimdi dudaklarımı yaptırıcam. Beş altı sene sonra belki burnumu yaptırıram. Yaptırdıkça yaptırısam gelebilir. O konuda kendime güvenmiyorum. Estetikte insanı bağımlı hale getirebilir zamanla. Herkes birbirine benzemesin. Yoksa küçük kusurlara karşı değilim yaptırıcam ben de. (K9)

Yaşlanıcaz doğanın kanunu bu. Benim çok büyük problemlerim yok. Bununla ilgili yaşlanıcaksam yaşlanırım. Çok sorun değil yani. Estetiğe de karşı değilim. Yaptırılabilir. İnsan aynada başka bi yüz görmek istiyor bazen. Mesela göz çevrem filan kırışınca ben de dedim yaptırıyım filan. Gittim bi iki doktora. Konuştuk. Sonra bi korktum ya daha kötü olursa diye. Yaptırdıkça daha da bozulcak belki. Bir de ciltle çok uğraşmicaksın kanserojen her şey. Doğa her şeyin zamanını iyi biliyor. Bir kez yaptırsam beğenirsem gene yaptırırım. Bağımlılık yaratmaz bence ama bi çok ünlü filan heralde bi estetiğe bağımlı hale geldi bence. Gençlerde de çok var bence. Burnumu yaptırıyım. Bi kız gördüm geçen burnunu yaptırmış. Sonra baktım yazık her yeri bantlı yaralı, kaza geçirmiş gibi her yeri şiş. Burnunun ucunu da kaldırmışlar. Konuşamıyo kız yemek yiyemiyo. Her yeri sargıda insan aynaya bakamaz. (A9)

Estetik operasyonlar günümüzde insanların hayatlarında oldukça önemli bir yer tutmaktadır. Katılımcıların da çoğunluğu estetik operasyonlardan yana küçük müdahaleler yaptırabileceklerini belirtmektedir.

Dış görünüşün oldukça önemli olduğunun altını bu hususta çizmek gerekmektedir. Daha önceki gibi kadın ve erkek ilişkilerinde dış görünüşün önemine de değinildiğinde özellikle genç kadınların dış görünüşe önem verdiği görülmektedir. Karşı cinste ya da kadın cinsi içerisinde güzel bakımlı ya da dinç, sağlıklı olmak kişinin hayatında olumlu yönde gelişmeler sağlayabilmektedir

Estetik müdahalelere karşı olmak ise yaşlanmanın ve ciltteki ya da vücuttaki çeşitli kusurların olduğu gibi kabullenilmesinden kaynaklanmaktadır. Kendisini olduğu gibi kabul eden katılımcılar estetik müdahalelerin gereksiz olduğunu düşünmektedirler.

4.2. MODA İKONU OLARAK TASARLANAN BEDENLER

Beden sosyolojisi söz konusu olduğunda moda da değinmek gerekmektedir. Moda insan bedenini değiştiren ve dönüştüren bir oluşumdur. Bireyler toplumun getirisi olarak zaman içerisinde giyim konusunda değişiklikler göstermiştir. 80'lerden ya da 90'lardan günümüze gelen moda akımları bugün daha farklı şekillerde bedeni biçimlendirmektedir. Kısacası modayla kişinin bağlantısı olsun ya da olmasın kişiler gündelik hayatlarında, iş yaşamlarında mutlaka modayla içiçe olmuştur. Bu hususta bedeni örten bir unsur olarak düşünüldüğünde modanın giyimin,kuşamın,kullanılan takıların çevremize verdiğimiz birer mesaj olduğunu söyleyebiliriz.

Gayet tabi modayı takip ederim. Meslek lisesi moda mezunuyum ben. Kendime yakışanı giyerim. Kişi kendine yakışanı giyicek. Kusurlarınız varsa ona göre giyinirsiniz. Tesettürlüyüm ama modayı da takip ederim. (A3)

Moda klasik bir tanımlama olarak kişinin kendisine yakışandır. Katılımcılar arasında moda konusu ile ilgili genellikle bu cümle kalıbı sık sık tekrar etmiştir.

Moda hep şey derler herkesin kendine yakıştırdığıdır. İşte herkesin proporsiyonuna göre giyindiği vücudunda kendine göre kusur gördüğü, mesela basenlerin daha büyüktür onu kapatmak için kimi ona göre giyinir mesela. Budur yani. Renk uyumuna takıntılıyım. Renkler işte böyle çok bariz şeyleri sevmem. Mango, Zara gibi şeylerden çok alırım hepsinden bi şey alırım değişiyor. Hiç farketmiyor. Birilerini süzmem ama bazı benim arkadaşlarım da var cafede oturup sadece milleti izler. Ama bakıyorum şurdan mesela bi kadını geçsin. Ooo üstü ne kadar güzelmiş derim. Gördüğüm bi şey varsa. Hep şöyle bi şey vardır kadınlar erkekler için. Giyinir mesela ya da kadınlar kadınlar için giyinir. Bence ben hani aynaya baktığımda kendimi iyi hissetmeliyim yani dışarıda insanlara karşı kadın erkek kim olursa olsun. Hoş görünmek olarak düşündüm yani ben. Modayı şu trendmiş gibi takip etmem yoksa oturup ta internetten bakıyım demem. Tanıdığım insanlara sordum ama çok beğendiğim bi şey varsa çanta filan. (K3)

Moda benim üstüme yakışacak olan şey. Ben ne giyerim çok abartılı giymem. İşe giderken takım falan giyerdim. Şimdi neyle rahat ediyosam. Spor ayakkabı, pantolon bi gömlek. Çanta ayakkabıya dikkat ederim. Parfüme alerjim var. İnsanların ne giydiğine çok bakmam da ben ortama ayak uydurmaya çalışırım. Gidip kimseye de sormam nereden aldınız şunu filan. Saçımı kestirmeye gittim. Dediler kim boyadı saçınızı filan dediler. Ben kendim boyuyorum dedim. Hadi canım nasıl dediler boyuyosun. Ben kendim yaparım her şeyimi. Takı da sevmedim. Bilezik, alyans falan ancak takıyorum. (A5)

Moda bana yakışan bi şey bence özellikle siyah rengini çok severim. O insan benim dışardan dikkatimi çekerse bakarım. Erkek bakımlı temiz parlak olacak o insan güzel giyimli bakımlı bi kadınsa zaten bi bakarım ancak öyle dikkatimi çeker. Arkadaşlarımda beğendiğim bi şey olursa sorarım mesela. (A10)

Modayı da klasik bi laftır ama kendime yakışanı giyerim. Daha çok spor giyerim. Bi yere gidersem ortamına uygun. İnsanların ne giydiğine filan da hiç bakmam. Çok nadir böyle absurd giyinen biri varsa ortamında değilse ay şu da giyilir mi derim. Hiç kimseye filan gidip de sormam. Nerden aldın filan. (A8)

Moda katılımcılar arasında “kişinin kendisine yakışan” olarak ifade edilmektedir. Kişinin kendisine yakışan şey modadır. Kişisel zevkler kullanılan takılar, parfümler, kozmetik ürünler veya vücudumuzda taşıdığımız ya da taşımaktan zevk aldığımız her şey modanın kendisidir. Katılımcılar moda ile ilgili düşüncelerini aktarırken, etraflarındaki kişilerin giydikleri ile ilgili olarak ne düşüneceğini de umursamaktadırlar. Kişilerin çevresi ya da ailesi kıyafetleri ya da seçimleri hakkında baskıcı bir unsur olabilmektedir.

Ben moda değil de kendime yakışanı giyerim. Eğer ben yakıştırıyorsam güzel. Benim annem mesela şey der hep. Ve hep annemin zevkine uygun olmak zorundayım. Hep annem beğendiyse ben de beğenmek zorundayım. Mesela geçen gün bi mont aldım. Demediğini bırakmadı. Dedi ki hiç güzel değil. Anne dedim ben beğeniyorum. Bana göre güzel. Sana göre değil. Senin zevkinde olmak zorunda değilim ama yok. Dört kardeşiz 3 kız 1 erkek ablam var evli. Annem giyim üzerinden çok şey yapıyor ablama da aynısını yapardı. Ablamada hani şey mesela o seçer alırız. Zevki güzel kötü değil annemin ama ablam hepsini giyerdi annemin aldıklarının. Önceden maşa filan yoktu annem ablamın saçlarını sarardı gecedden on beş yıl önce falan hep bakardı makyajını o yapardı. Halbu ki annem de inanılmaz bir hacıdır yani hacı. Beş vakit namaz kılar oruç tutar sürekli camidedir. Öyle biri ama güzelliğe de çok önem verir. Mesela ben yurt dışına çıktım yurt dışına gitmeden beni tartıyo. Geldim bi daha tartıyo. Kilo almış mıyım diye öyle bi takıntısı var. Kilo kesinlikle sevmiyor ve kesinlikle kilolu olduğum zaman üzerimde baskı kurar. Ben genelde dikkat ederim kim ne giymiş koku parfümlere çok dikkat ederim. Hiç utangaç biri değilimdir. Direkt sorarım yani. Çok beğendiğim bi şey varsa direkt sorarım. (K2)

Ediyorum. Çok severim modayı. Böyle sosyal medya da kullanırım ben. Öğrendim yeni nesile yetişiyorum. Her şeye bakıyorum. Güzel bi şeyleri takip ediyorum. Tesettürlü olsam da gene çok güzel şeyler giyiyorum. Moda insanın kendine yakışanı zaten kendin neysen onu biliceksin ona göre giyiniceksin. Kusurları herkesin var örtmeyi bilmek önemli. İnsanlara da bakarım ne giyiyorlar filan diye ama ortamına göre. Çok güzel lüks bi mekanda salaş bi insan görsem ayıplarım. Belki insanlar beni de ayıplar. Kokulara da bayılırım. Kadınların kokularını gidip parfümünüz nerden acaba filan diye sormuşluğum olur. Çanta da sordum seviyorum. (A2)

Evet, sürekli takip ediyorum. Mağazalardan ya da sosyal medyadan ya da indirimler vesaireler genellikle belli başlı mağza ve markaları kontrol ediyorum. (K10)

Katılımcılar çoğunlukla rahat şeyler giydiklerini ve sırf moda olduğu için birşeyler satın almadıklarını belirtmişlerdir. Moda katılımcıların ifadesiyle içinde rahat oldukları

kıyafetleri de barındırmaktadır. Bunun yanı sıra katılımcılar belli başlı mağazaları sık sık ziyaret ettiklerini ve sevdiği giysileri kullanmayı tercih ettiklerini belirtmişlerdir.

Ederim ama çok da değil. Sadece beğendiğim mağzalara bakarım. Tarzını sevdiğim şeylere bakarım. İçinde nasıl rahatsam öyle elbise severim mesela. Daha rahat hissediyorum. Kot falan pek giymem. Çanta falan severim. İnsanlara da çok bakmam çok beğenirsem birinin tarzını ne güzelmiş çantası ayakkabısı derim o kadar. Gidip sormam ama nerden aldınız diye. Çekinirim çünkü. (K5).

Moda insana yakışan şey neyse odur. Kilolu biriysen ona göre giyinirsin. Zayıfsan ona göre giyinirsin filan. Ben seviyorum modayı takip ediyor muyum? Kısmen ediyorum. Aslında çok aman aman bi şey yaptığım yok ama saç trendleri filan boya falan makyaj bi şey bakıyorum tabi. İnsan kendi fiziğini tanımalı ona göre giyinmeli bence. (K6).

Moda en sevdiğim şey. Trendleri takip ederim. Sürekli Instagram'dan filan da çantalar ayakkabılara bakıyorum. Bazı çok pahalı markalara da yeni neler gelmiş diye internette filan bakarım. Alıcağımdan değil de desenlere çizgilere ne tarz şeyler yapmışlar onlara benzer daha ucuz markalarda neler var diye karşılaştırıyorum kafamda. Mesela not alırım, Versace bunu yapmış, Gucci de şu var. Fotoğraflarını çekerim sonra onlara benzer daha uygun markalarda falan elbiseler bulurum. Lise mezuniyetimde İzmir'e gitmiştim Büyük AVM'ler orda diye. Mesela çok beğendiğim bir markanın elbisesini orda çok benzerini bi mağzada bulmuştum. Zara filandı galiba markası bazen de diktiririm. Kadıköy'de bir terzim var. Ne beğendiysen fotoğrafını gösteririm. Mesela kumaşını kendim alırım 15-20 liraya diker sağolsun çok severim o tarzımı. Bi tane de çantacım var. Kendim gidip tasarlıyorum, o çantayı yaptırıyorum. (K9).

Tabi ederim ama. Rahat şeyler giyerim kilom da var tabi. Millet ne giymiş ne etmiş hiçte bakmam hele takı filan hiç bakmam. Tabi ama bu ne güzel elbise giymiş filan dediğim de oluyo. Genede moda benim için çok önemli değil. Ben sevdiğim bi şeyi alırım giyerim. İnsanlar çok takip ediyor belki genç yaşlı ama ben o kadar çok alakalı değilim modayla. Eskiden özel elbiseler filan diktirtirdim ama gençken de böyle tarzımız vardı o zamanlar bu kadar hazır elbise yoktu etrafta biz de ölçülerimize göre böyle kendimize özel bi şeyler diktirirdik. (A4).

Modayı takip etmeye çalışırım. Çok böyle takıldığım bi konu değil ama bazen bakıyorum. Mağza gezmeyi çok sevmiyorum. Alıcağım bi şey yoksa pek girmek istemiyorum. Bazen bi şey almıcaksan da bi giriyosun bir sürü para harcıyorsun çünkü. Çok öyle alışveriş sevmem. Kilo veririm mesela ya da alırım. Kıyafetim olmuyosa bakarım. Onun dışında artık işte magazinde filan öyle bakarım arada ne giymişler ne

etmişler diye. Marka filan takıntım yoktur. Gençken çok severdim ama. Annem özel kumaşlar alır bana elbiseler dikerdi. (A9).

Modayı takip eden bir katılımcı, moda endüstrisi içinde sadece belirgin markaları takip ettiğini belirtmiştir. Bu katılımcı genellikle üstüne yakışan şeyleri aldığını ifade ederken, insanların ne giydikleri hususunda çevresine çok fazla dikkat etmediğini sadece çok beğendiği bir kadına ya da adama dikkatlice baktığını belirtmiştir.

Özellikle sosyal medyada ve belli başlı sevdiğim markalar var. Takip ediyorum. Alışverişte de üstüme yakıştırdığım şeyleri alırım çok sevdiğim renkler var. Siyahı severim, mor severim mesela. Genelde ayakkabı çanta alıyorum. Çok seviyorum ayakkabı almayı. İnsanlara çok dikkat etmem ortamda uyumsuz bir tarz varsa en fazla öyle bi bakar geçerim. Ama kadın ya da erkek çok beğendiğim bi kişi giyimli bakımlı biri olursa ne güzel kadın derim bakarım yani. (K7).

Modayı takip ederim. İnsanların ne giydiğine bakarım. Mesela takı, güzel bir sabun, güzel bir koku. Hayranlıkla bakarım. Sanki tablo izler gibi. İnsanlara sordum hep sorarım. Şunu nerden aldınız diye. Moda kişinin yakışanıdır ama. Ben kendimi giyimimde ne rahat hissettirirse bana onu giymeye çalışıyorum. (A7).

Modayı takip ederim ama kendimde uygulamam. Genelde devlet memuriyeti zihniyeti klasik giyinmeyi seven biriyim. Bence moda her zaman ki duyduğumuz sözler kişinin kendisine yakışanıdır aslında. Yani yakışıyorsa yapılısın yakışmıyorsa Ama günümüzde etrafımızı gözlediğimizde maalesef bu etkiler yok. Moda diye bi şeyi illa alıp giymem. Etraftaki insanlara da bakarım. Hafızam da çok iyidir. Şöyle bi şey var: kadın kadının kurdudur. Yani hiç bi zaman ne biliyim yani karşı cinsten bize bi zarar gelmez. Çalışma hayatında da bu böyledir hep çekememezlik dışarıdan da öyle gördüğümüzde: off işte Ayşe ya da Fatma ismi neyse ne kadar güzel giyinmiş [deriz]. Eleştirmem ama güzel şeyleri de takdir ederim. Hoşuma gider. Beğendiğim birine parfüm de sordum. Kokulara karşı ayrı bi hassasiyetim var. Ama yüzde 80 de koku konusunda bana sorarlar. (A1).

Modayı takip etmeyen bir katılımcı ise her sene değişen moda akımlarına uyum sağlayabilmenin bütçeye oldukça zarar verdiğine aşağıdaki ifadesinde şöyle değinmiştir.

Modayı takip etmem. Çünkü her sene akımlara dayalı değişkenlik gösteriyor, bu da çok yorucu ve pahalı olabiliyor. Fakat birbirine uyumlu kıyafetler girmeye de özen

gösteririm. Gözüme çarpan tarzlara tabii ki bakmayı severim ama herkesi de incelemekten hoşlanmam. (A6).

Modayı takip etmediğini söyleyen bir diğer katılımcı ise eskiden kiloları ile ilgili sıkıntılar yaşadığı için modayla iç içe olmadığını düşündüğünü vurgulamıştır. Kilo verdikten sonra da moda ile ilgili akımları çok fazla takip etmeyen bu katılımcı rahat hissedebildiği şeyleri almayı sevdiğini belirtmiş ve modayı kendisinin içinde rahat olduğu kıyafetlerle belirlediğini ifade etmiştir.

Modayı takip etmiyorum. Eskiden kilomdan olduğunu zannediyordum ama kilo verdikten sonra da ben kilo verdiğim dönemde anladım ki ben modayı sevmiyomuşum. Benim için rahat giyinmek önemliymiş meğerse. İnsanın kendine yakışanı moda. Ben rahat hissettiğim şeyler giydiğimde iyiyim. Şık korseli elbiselerden değil ama çok payetli parıl parıl şeylerden hoşlanmam. Daha tarz, daha modern Allahtan moda bu ara. Sadelikten yana olduğum için çizgilerle kendini belli etmeye çalışıyorum. Renkleri severim. Kilomdan dolayı değil ama siyah severim. Zayıfladığımda da siyah sevdiğimi farkettim. Eşyalarda vişne çürüğü severim. Siyah çok seviyorum ama giyside. Akşam mesela romantik bi yemek aklıma geldi. Sahil kenarı olsun böyle mesela uçuş uçuş elbiselerle. En özendiğim şey sevgilimle bir yaz tatili ya da yazın bahar da olur hava güzelken deniz kenarında balık lokantasındayız. Rakı olucak öyle bi ortam kalabalık bi ortamda şık giyinen sade şık gömleği düzgün temiz pak parfüm kokucak etraf. Restoranda olsam mesela bi kadını beğensem orda bi şeyini gidip sormam nerden aldınız diye bazı insanlar ne tepki verebileceğini bilemiyebiliyo yabancı insanlara ama saçını vücudunu kıyafeyini beğenmiş olurum o kadının beğenirsem. Özgüven olmazsa ben inanmıyorum bi kadının dikkat çekebileceğini istediği kadar güzel olsun. O gün mutlu bi gün geçirmemişse hiç bi şekilde o enerjiyi yansıtmıyorsa dikkat çekmez. Ben insanları genelde incelerim gözüm kaçır genelde evet. (K4).

Çok takip etmiyorum. Ben o markayı kullanmam şu markayı kullanmam gibi durumlarımda yok ama tabiki de herkesin olduğu gibi biraz daha iyi şeyler almaya çalışıyorum. Mesela Mavi'yi seviyorum hep almıyorum ama almaya çalışıyorum. Moda çok anladığım bi şey değil. Bi şey moda diye de alıp giymem. Ben bana elbise ve eteğin yakıştığını düşünüyorum. Arkadaşlarımda etek yakışıyor dedikçe daha da seviyorum. Ergenken 60 kilo filan oldum şu an 57-58 kiloyumdur. İlk önce mesela romantik böyle mum ışığında bir ortam hayal ediyorum. Loş bi yer olsun. Arkadaşlarımla gitmiş oliyim mesela sessiz bir ortam olduğunu hayal ediyorum. İnsanların daha üst başlarına özen gösterdiğini düşünüyorum şu an. Ben saça dikkat ediyorum. İnsanlara da çok fazla bakmam. Ayakkabıya bakarım. Ama çok yakınım, samimi olduğum kişilere sorarım. Tanımadığım kimseye sormam. İnsanları genelde hareketleriyle anlamaya çalışırım.

Dikkatimi görünüş değil de tavırlar çekiyor. Yeni tanıştığım insanlarla da nasıl konuşuyo sana nasıl hitap ediyö onlara bakıyorum. Kaba insanlara katlanamıyorum. Kadına çok kibardır. Ama karşı taraftaki insanlara da hiç olmadık yerlerde öfke patlaması yaşıyosa dayanamıyorum. Sadece bana değil de etraftaki insanlara davranışlarına bakıyorum. (K1).

Ben çok takip etmiyorum açıkçası. Kendi beğendiğim şeyleri giyiyorum. Elbise severim mesela herkesin de tarsi farklı. Bazen tabi çok saçma sapan tarzlar görüyorum. Üzülüyorum onlar adına. Ama o da ruhunu öyle yansıtıyor demek ki diyorum. Çok önemli değil moda. Zaten artık herkes sade. (K8).

Moda geçmişten bugüne bedeni saran bir unsur olmuştur. Giyinmek, takılar takmak aslında bedenle çevreye verilen birer işarettir. Moda ile ilgili görüşmelerde katılımcıların çoğu moda ile ilgilendiklerini belirtmişlerdir. Dolayısı ile genç ya da yaşlı herkes giyinmek zorunda olduğu için moda hayatın içinde yer almaktadır. Sosyal çevrede giyim önemli bir husustur. Kişilerin giyimleri ekonomik ya da çevresel olarak incelendiğinde toplumda ne gibi bir ekonomiye sahip oldukları ya da nasıl bir çevrede yaşadıkları hakkında bilgi sunmaktadır. Moda kişinin takibinde olmasada uyduğu bir akımdır. Çünkü sosyal çevreye çıkabilmek için giyinmek gerekmektedir.

4.3. BEDENDEKİ İZLER (PEARCİNG VE DÖVME)

Beden toplumsal etkileşimi etkileyen bir alandır. Bedenin varlığı maddeseldir. Ruhü ve kimliği dışarı vuran görsel yansıma ise bedendir. Toplumsal etkileşim alanı olan bedenler sayesinde toplumun önüne çıkar ve var oluruz. Bu durumda beden ile ilgili dövme ve pearcıng kullanımına da değinmek gerekmektedir. Çünkü dövme kültürel bir araçtır. İnsanın kendini ifade ettiği alanlardan biri de bedendir.

Yok ama her yaz yaptırmayı düşünüp vazgeçiyorum. Anlamli cümleler severim dövmede renkli asla sevmem istemem. El bileğime yaptırmak istiyodum. Ayak bileğime de köpeğim var benim onun resmini istiyorum. Hayatımda anlamli olan bi söz istedim daha bulamadım (gülüyor) hayat felsefesi gibi oraya baktıkça bu beni yönlendirmeli olarak düşünen bi insanım köpeğimde çok severim resmen aşığım. İki senedir benimle birlikte. (Telefonundan köpeğinin resmini gösteriyor). Ama vazgeçtim dini açıdan Müslümanım. Abdest açısından engelleyici olduğunu düşünüyorum. Bu konuda şeylerle de konuştum. Hani ne denir ona dini şeyin başı bakanlık değil de hani

Diyanet İşleri. Onla da görüştüm. Ama yasak değil bunu biliyorum ama. Peygamber efendimiz şefaatçi olarak önüme gelmesin demiş. İster istemez psikolojik olarak bi şey oluyor. Mekru olarak görüldüğü için. Benim bu arada babamda da dövme vardır bi tane; ablamda da dövme vardır. Ama ailem o konuda şey de değildir. Yapma filan ama ben kişisel olarak... Annem yapmasan iyi olur der. Ama bana bıraktılar. Bu arada babam da askerdir benim. Kendi isteğimle vazgeçtim. (K3).

Dövme yaptırmayı düşünen katılımcılar, bu konuyla ilgili araştırmalar yaptıklarını belirtmişlerdir. Fiyatı ya da ciltte kalıcı olması sebebiyle yaptırmaya çekindiklerinden dövme yaptırma fikrini sonraya bırakmışlardır.

Yok ama bir ara yaptırmayı istiyordum. Belki ileride yaptırırım. Dövme bence çok şık bir detay. İnsan rengi solar mı filan onu düşünüyö ama yaptırıcım. Bi kaç kez birileriyle görüştüm ama güvenilir bi yer bulmak istiyorum. Çok pahalı bir de yaptırınca da iyisi olsun istiyorum. (K6).

Yok ama yaptırmak istiyordum. Annem delirdi sonra olmaz filan dedi. Rengi soluyo. Belki ileride pişman olursun. Ömür boyu nasıl taşıycaksın dedi öyle bi vazgeçirdi. Küçük bi şi istiyorum ama belki sonra yaptırırım. Bana dövme çekici ilginç geliyo. Kullanan insanlar, ünlülere filan bakıyorum böyle asi bir tavır oluyo seviyorum. (K5).

Evet yaptırmayı çok isterim dövmeyi. Fakat bugüne kadar yaptırmadım hiç. Ama hep te istedim yaptırmayı. En sevdiğim bir yazıyı ya da şekli yaptırmak hep taşımak anlamında güzel bir şey bence. Pearing konusunda ise yaptırmayı düşünmem asla. Hiç sevmem çünkü. Kızım filan isterse yaptırmasına da karşı çıkmıyorum şahsen. (A6).

Henüz yok ama belki ileride yaptırabilirim. Hevesim geçmezse tabi insan ömür boyu aynı şeyi vücudunda taşır mı bilemiyorum. Bu bir tutkudur belki ama ben çok düz fikirli bir tip değilim; sürekli değişir düşüncem. Şimdi yaptırsam belki on sene sonra beğenmem. O yüzden bilemiyorum. Yaptıran insanları da beğenirim. (K7).

Ayy biraz şeyle alakasız olacak ama pearcing olayı bana çok itici geliyor. Şu kaşlarını filan bikez şurda görmüştüm. (Dudak üstünü ve burnunu gösteriyor). Kızıma da demiştim annecim on tane kulağına yapabilirsin dövme yaptırabilirsin seni rahatsız etmeyecekse canın yanmicaksa. Ama pearcing nedense bana itici geliyor. Şimdi önümüzdeki zaman diliminde kaşlarıma dövme yaptırmayı düşünüyorum. Yaş ilerledikçe kıl tekniği diye birşey araştırıyorum. Onu nasipse yakın zamanda yaptırmayı düşünüyorum. (A1).

Yok ama dövme çok istiyorum. Bi kadın var bi oyuncu. Kolunun şu iç kısmında var dövmesi onu çok beğeniyorum. Omuzda dövme çok seviyorum. Belki bilirsiniz Gülcan Aslan diye bi oyuncu hatta şeklinin tam ne olduğunu çözemedim ama çok güzel. Yüzde seksen istiyorum yaptırmak. Risklerini de düşünüyorum. İltihap kapma ihtimali var. İş hayatında belki sıkıntı olabilir. İngilizce öğretmenliği okuyorum. Ama sonrasında hayatımda ne olabilir bilmiyorum. Az çok hayatları hakkında fikir alırım. Ama dövmesi olan insan belki rock müzik seviyordur. (K1).

Yaptırmayı düşünüyorum. Bir çok konuda zararlı filan diyen var da ben seviyorum. Bağımlılık yaratabilir diye korkuyorum. Bi yere yaptırırsam bi yerlere daha yaptırmayı düşünebilirim. O zaman öyle öyle darken baya olabilir bilemiyorum. Piercing de severim güzel bi şey. Yakışana aşırısını sevmiyorum. Yüzünün her yerini deldirmek filan değil de ne biliyim kaş çene filan olabilir. (K8).

Yok ama yaptırmak istedim. Bazı simgelerin baktım dinde de iyi anlamları yokmuş. Aslında bedende bazı simgeleri taşımakta iyi bi şey değilmiş. Şu an vazgeçtim ama koluma filan yaptırmayı düşünüyorum. (K9).

Bir katılımcı dövme yaptırmayı istediğini fakat korktuğu için yaptıramadığını aşağıdaki gibi belirtmiştir. Kendi kızının dövme yaptırmak konusunda özgür olduğunu ifade etmiş ve dövmenin daha zarif duranlarını beğendiğini ifade etmiştir.

Dövme yaptırmayı isterim ama korkuyorum. Koluma kızıyla kendi ismini yazdırmak istiyordum. Kızım da yaptırmak isterse yaptırabilir. Kendi bileceği bi iş. Öyle şeylere karşı da değilim. Seviyorum çok büyük ve leke gibi durmadığı müddetçe. (A10).

Dövme yaptırmamanın dini boyutlarına değinen katılımcılar, dövme yaptırmak konusunda tedirgin olduklarını belirtmişlerdir. Çünkü dövme yaptırmamanın dini açıdan sıkıntıları olabileceğini düşünmektedirler.

Dövme filan değil ama güzel bi koku, güzel bi makyaj, güzel bi saç bakımı. Bu tarz şeylere dikkat ederim isterim. Kullananlar da özgür ne yakışiyosa yaptırınsınlar. Hızma filan ben saygı duyarım. Ben kimseyi yargılamam. Bakımı filan zor sadece o da çok zor değil de yani. Cilt için zararlı olabilir. (A7).

Hiç öyle bi düşüncem olmadı. Ben hayatımda hiç sigara içmedim alkol almadım. Dini yönümde ağır basar ama estetik yönünde estetik biraz daha ağır bastı galiba. Ailemden dolayı değil ama ben istesem şu an da da sigara içerdim alkol içerdim ailemin zerre haberi olmazdı ki yurt dışına da gittim baya bi süre kaldım. Alkol biraz daha dini yönden içmem. Müslüman olduğumdan dolayı tabi bir çok şey var dini

açıdan. Ama bir yandan kısmak lazım. Tadını da merak etmiyorum yani o yüzden.
(K2).

Bir katılımcı dövmesi olan kişilere karşı bir önyargıya sahip olmadığını fakat dini açıdan münasip bulmadığını aşağıdaki ifadeyle belirtmiştir.

Hiç düşünmedim. Yaptırmayı ama yaptıran bi kişiye karşı da ön yargılı yaklaşmayı istemem. Ben dini açıdan bize Resulum demiş ki dövmesi olana mahşer günü şefaah etmeyeceğim. Şunu biliyorum ama bu da demek ki yasak ki şefaah etmeyecek Resulum. Dövme mekruh mu bilmiyorum ama bi sormam lazım. Kızlarıma da şunu söylüyorum. Bence bu sınav dünyası geçici. Beden zaten kalıcak bu dünyada ahiretimi böyle bi şey için harcamak istemem mesela. (A3).

Yok. Dövme istiyorum ama yaptırmıcam. Ayak bileğime zarif durur diye istemiştim ama motifini filan hiç bilmiyorum. Araştırdım isteseydim. Ama dini yönden vazgeçtim. Ananeme filan sordum günah filan diye düşünüyorum. Abdestle ilgili sıkıntılar olur diye. Eskiden dövme reddedilmiş ama yeni zamanda çok yaygınlaşınca bi şey din adamları da yumuşayabiliyor bazı konularda o yüzden bi güvenemedim. Öyle inandırıldım ailecek o yüzden yaptırmıyorum. Birinde görüp beğendiğim bi dövme yok ama çok incelemem. (K4).

Yok. Hiç yaptırmayı düşünmedim çocuklarıma da hiç tasvip etmiyorum. Neden? Çünkü benim annem hacı bi kadındı. Ben de namaz kılarım oruç tutarım. Dini yönden abdest konusunda sıkıntılı olabileceğini düşünüyorum. Benim hiç öyle heveslerim olmadı zaten de. İnsanın bedeni doğal haliyle güzel çok ta oynamamak gerekiyor. Sonra rengi filan açılıyo insan pişman olur ya da onu sildirmekte sıkıntı. Ben sevmiyorum zaten belki başkasında görsem yakışmış derim de çocuklarım yaptırsın falan istemem. Gözüm de alışık değil. (A4).

Hiç öyle bi düşüncem olmadı. Dini yönden de çok münasip görmedim o yüzden düşünmedim. Yaptıranada yargılamam olabilir. Herkesin hayat tarzı kendine özel. Çocuklarıma da yaptırmalarını istemem çünkü acılı bi işlem ne gerek var. (A2).

Dövme yaptıranın zararları konusunda da çeşitli fikirler sunan katılımcılar, dövme kullanmanın sağlıksız olduğunu düşünmektedirler. Özellikle aşağıdaki iki anne katılımcı dövme konusunda çocukları için endişe ettiklerini ifade etmişlerdir.

Sağlıksız buluyorum korkuyorum. Çünkü bir de ben sıkılabirim ben ondan. O yüzden çok sağlıklı da bulmuyorum. Fakat benim dövme yaptıran filan insanlarla ilgili de hiç

bir ön yargım yok. Çocuğum yaptırısın da istemem. Yarın öbürgün belki cilt kanseri olucaksın bilemezsin ki. (A8).

Dövme olayına karşıyım. Hiç gerek yok yani ne gerek var canını acıtıcaksın filan. Ben kıl oluyorum kızım yaptırmak istiyodu. Evde mutlaka kavga çıkar yani. Hiç sevmediğim bişey hem kesene de zarar. Ben dini şeylere pek inanmam ama bence gerek yok. Cildine yazık soluyo filan. Bu kalıcı makyajlar filan da öyle ben hiç düşünmedim yaptırmayı lüzumsuz. Yaptırmasın yani kızıyorum. Dövmesi filan olan insanı kendimce eleştiriyorum. Önyargı oluşuyo ama hayata bakışıyla ilgili. O kişiye bakıyosun bu böyle birisindir filan. (A5).

Yok. Yaptırmayı da hiç düşünmedim. Gereksiz. Yani yarın öbürgün bi işe girersin sana sıkıntı çıkarır. Ömür boyu taşıycaksın düşünmen lazım. Önermiyorum bi dönem istemişti. Kızım ama yani çok razı değildim. Gene de hayat kendi hayatı istiyosa taşıyacaksa pişman olmam diyosa olabilir. Sonra silinmesi de zor. (A9).

Bir katılımcı dövme yaptıрма fikrinin bir heves olduğunu ve bu hevesin geçici birşey olduğunu aşağıdaki ifadede belirtmiştir.

Dövmem filan yok ikisinide hiç bir zaman yaptırmayı düşünmedim. Çünkü o konudaki heveslerin ve isteklerin geçici olduğunu düşünüyorum. Yaptırsam da bir süre sonra sıkılırım gibime geliyo kimileri için çok tutku yakışan insanlar da var ama ben sevmiyorum. (K10).

Dövme konusunda katılımcıların büyük bir kısmı dini açıdan dövmenin sakıncalı veya abdest almakla ilgili sıkıntılara neden olacağını belirtmişlerdir.

Dövme günümüzde insan vücuduna bir sanat eseri gibi işlenmektedir. Dövme yaptırmak ya da kullanmak kişinin siyasi ya da sosyolojik yönden konumunu algılayabilmeyi sağlamaktadır. Dövme kullanan kişilerin bedenini kullanarak dışarıya verdiği mesaj bu şekilde algılanabilmektedir. Çünkü dövme kullanmak, kişinin politik duruşunu, hayat tarzını, dinlediği müziği ya da giyim tarzını bir şekilde topluma ifade edebilme şeklidir.

Beden toplumda var olabilmeyi sağlayan organizmadır. Dolayısıyla bedende taşıdığımız her şey çevreye verilen birer mesajdır. Toplum içerisinde var olmak, sosyal çevreye karışabilmek için herkesin bir bedene ihtiyacı vardır. İnsanın bedensel varlığı her canlıda olduğu gibi iletişimin kusursuz araçlarından biridir.

5. BÖLÜM

KADIN BEDENİNE YÖNELİK BASKILAR

5.1. EVLİLİK ÖNCESİ CİNSELLİK

İslam ve cinsellik konusunda sadece Kur'an'a ve İslami uygulamanın temelini oluşturduğu geleneksel olarak kabu edilmiş literatüre dayalı yorumlar dahi, kadın cinselliğinin kurgulanması konusunda çelişkili sonuçlara varmaktadır. (Karacan, 2003, s.17). Orgazm hem kadınlara hem de erkeklere özgü bir hazdır. İslam cinsellik konusunda kadına da erkeğe de hiçbir suçluluk yüklemeyiz. Ama doyum ve hazzın "meşru" olabilmesi için sadece İslami evlilik, yani nikah çerçevesi içerisinde gerçekleşmelidir. Diğer yanda özellikle cinsellik için kadınlar ve erkekler karşıt olarak görülür. Erkeklerin rasyonel olduklarını ve kendilerini kontrol edebildiklerini düşünülür. Kadınlarsa duygusaldır ve kendilerini kontrol etmede yetersizdir. Diğer birçok kültürel sistemde olduğu gibi İslam'da da toplumsal cinsiyetlerin farklı kurgulanışı kadınların ve erkeklerin sözde "temel" biyolojik, psikolojik ve sosyal-cinsel farklılıkları olduğuna dayanmaktadır (Karacan, 2003, ss. 17-18).

Bazı evlilikler nikahtan sonra cinsel ilişkiyle tamamlandığında gelinin bekaretinin suni olduğu bir sır değildir. İlgili becerilere sahip jinekologları memnun edecek sayıda genç kadın, evlilik öncesi deneyimlerin izlerini silmek için düğünlerinin arifesinde küçük bir operasyona başvurmaktadır. Bekarete özgü iffetle ve ataerkil masumiyetle ilgili geleneksel merasimlere katılmaya başlamadan önce genç kadın sihirli bir dönüşümü gerçekleştirecek bir doktor bulmak zorundadır. Demek ki bekaret erkekler arasında bir problemdir. Kadınlar ise bu alanda sessiz kalan araçtır. (Fatima, 2003, s.99)

Dolayısıyla İslam'da bekaret oldukça önemli bir konudur. Ülkemizde bekaret zarı ile ilgili yaşanan "namus cinayetleri" kadın bedeni üzerindeki iktidarın kendisidir.

Erkek hegemonyasına sahip ülkelerde kadın bedenine yönelik bu tutum aslında büyük bir şiddettir. Kadın bedenini namus çerçevesi içerisinde sınırlandırıp bekaret zarı olgusuyla kadın namusunu yargılamak oldukça yaygın bir durumdur.

Bu bölümde anneler ve genç kadınların evlilik öncesi cinsellik yaşamakla ilgili tutumlarına da yer verilmiştir. Anneler ve genç kadınların çoğunluğu evlilik öncesi cinsel ilişki yaşamamanın toplum açısından doğru bir durum olmadığını

Bence evlilik öncesi cinsellik olumsuz bir durum yaratır. Kadında erkekte yaşamamalı aslında dini açıdan da zinaya girer. İnsanların hayatında birileri olabilir ama her şey usulünce olmalı. (A3)

Bence hayır. Yani şöyle bence yaşamamalı. Hem şöyle söylüyüm erkekte yaşamamalı. Yaşayan kadınlara da farklı gözle bakılıyor. Çünkü Türkiye’de yaşıyoruz. Dini açıdan da öyle de şey demiyorum yani illa yaşayan arkadaşlarım da var saygı duyarım. Ateist arkadaşlarım da var. Ön yargım olmadı. Ben evlenmeden olmaz diye düşünüyorum. Çünkü Türkiye’de yaşıyorum ve farklı bir yerde de yaşasam istemem. Yasal olarak bir şey olmadan neden olsun ki. (K2)

Dediğim gibi uygun bulmuyorum. Eskiden o kadınlara “a bu kadın böyleymiş” derlerdi. Şimdi uluorta kadın daha bir özgürleşti. Ama yarın filan evlenirken adam sorun çıkarır. Kimleydin kimlerleydin der. Yani Türk erkeği kıskançtır kadını da öyle sahiplenir. Karısı sonuçta belki başka adamda akli kaldı der erkek her beraber olduğunda kadınla aklına diğerleri gelir. Olmaz evleniceksin öyle. (A2)

Bir katılımcı ifadesinde erkeklerin rahatça kadınları “kandırabileceğini” ifade etmiştir. Kadının evlilik öncesi cinsel ilişki yaşamamasının gerektiğini belirten bu katılımcı bu sözkonusu durumu kadının aklının bir başkasında kalabileceğinden dolayı sıkıntılar yaratabileceğini iddia etmiştir.

Evlilik olmadan gebelik durumunda sıkıntı büyük olur. Bu benim görüşüm tabii ki. Ama böyle düşünen de yaşayan kadınlara farklı gözle bakma hakkına da sahip olamaz asla. Çünkü Türkiye’de yaşıyoruz. Hem evlilikle olan çocuklar var hem de evlilik dışı olanlar. Ben evlenmeden olmaz diye düşünüyorum. Çünkü Türkiye’de yaşıyorum ve farklı bir yerde de yaşasam istemem. Yasal olarak bir güvence olmadan olmamalı diye düşünüyorum. (A6)

Evlilik öncesi cinsellik yaşamak hususunda kadınların çok fazla özgür olmadığını ifade eden katılımcılarda özellikle annelerin bu konuyla ilgili olarak olumsuz tavır sergilediği gözlemlenmiştir. Genç kızların büyük bir kısmı evlilik öncesi cinsel yaşama sıcak bakmaktadır.

Bir katılımcı kadınların bu konuyla ilgili olarak toplumda daha dışlayıcı bir tavırla karşılaşacağına değinmiştir.

Ona karşıyım o olmamalı. Bir genç kız evlenceği insanla ilk yaşamalı. Yoksa kadının kafası önekinde takılır. Kadının da önceki daha iyiydi filan diye aklına gelebilirdi. İki kişiyken o üç dört kişi olur o yürümez. Ben kimseyi dışlamam da hata olarak bakarım. Cahillik yapmış hata yapmış gençliğinde diye düşünürüm. Erkekler dışlanmaz da işte kadına bi daha damgalanıyo. Kadının yapması daha acı daha kötü. Önceden bekaret bir simgeydi de şimdi artık biraz değışti. Beraber yaşamak filan var ama karşıyım ben olmamalı. Eski dönemde vardı da saklanıyordu. Şimdi insanlar özgürce söylüyor. Normal bi apartmanda oturabiliyorlar. Evlenmek şart. Hiç evlenmediyse de bi kadın düşünmediyse de o ona kalmış. Evlenmek istemiyosa cinselliği de denememeli. Evlilik şart. (A4)

Bizim toplumumuzda kadının cinsel ilişki yaşaması örf ve adetlerimize uygun değil. Bizim toplumumuz bunu kabul etmiyor erkek yaşıyor da kadın yaşayamıyor. Yaşıyorlar ama bakirelik önemli şimdi de erkeklerin çoğu bence buna önem veriyor. Kadının da buna hakkı var belki yaşamaya ama bu böyle değil. (A7)

Türk toplumunda erkeklerin daha sahiplenici olduğunu düşünen bir katılımcı, ayrıldığı halde eşlerini kıskanan ya da öldüren erkeklerin evlilik öncesi cinsellik yaşayan bir kadını kabullenemeyeceğini aşağıdaki ifadesinde şu şekilde anlatmıştır.

Tabi ki evlenmeden yaşarsa ileride sıkıntı olabilir. Bizim Türk toplumunda erkekler sahiplenici. O yüzden bu kadar çok kadın cinayeti oluyor. Sahiplenme duygusundan ayrıldığı halde vazgeçmiyor. Vazgeçemediği için de böyle oluyo. Bence bedenlerinin değil de kadının bütünüyle onlara ait olduğunu düşünüyorlar. Bundan bir ay önce adam kadını başka birine bakıyorken öldürmüştü karısını. Gerekçe şu ifadede başka birine bakıyordu. Evliliğinden önce cinselliğini yaşamış bi insan her vakit karşısına çıkar. Ya da eşinin karşısına çıkar. Eşinin bunu sıkıntı yapıcağını düşünüyorum. Sahiplendiği için vazgeçemez. Huzurunu da kaçıır. Genelde erkekleri öyle yetiştiriyorlar. Ama ayıp kavramını kadın daha çok yaşıyor. Açık giyilmesi bile kadının tahrik edici olduğunu düşünüyö. Genel kabul görmüş kurallarımız var. Örflerimiz var ama yaşıyosa yaşamak istiyosa bu onun tercihi da ama kızımın da yaşamasını istemem. Dediğim gibi bir erkek arkadaşınızdan ayrılıyorsunuz adam peşinizi bırakmıyor erkek arkadaşınız ve yıllarınızı vermediğiniz biri düşünün illa ki başınıza gelmiştir. (A1)

Bence kendi tercihi herkesin ama yargılamam ama doğru bulmuyorum. Kesinlikle yaşamak istemem ben pişmanlık hissederim. Özel bi şey olduğunu düşünüyorum yuva

kurmak kavramı nikahtan sonra oluyo ama bi şekilde söz veriyosun hayatımı artık senle devam ettirmek istiyorum diyosun ama ordaki niyetin beraber yaşıycaz. Bunun da bi garantisi yok ama dediğim gibi yargılamak kimseye düşmez. Bi arkadaşım yaşasa kişisel hayatım derim. Namus kesinlikle bacak arasında yaşanan bi şey değildir. Kötü şeyler başına gelen insanlarda var yargılamam kendi hayatı derim. Hayatımda bendeki yeri önemli o kişinin. Kendini kullandığını da kişiye bağlı olarak düşünürüm. Yargılamıyorum asla kişisel bi tercih kardeşim vardır o farklı ablam farklıdır mesela. Eskiye nazaran daha fazla yaşanıyor. Eskiden üniversite için bile olsa genç kız başka yerde yaşayamıyordu kız da olsa artık bi kız kendi de yaşayabilir. Bu kötü bişiy değil tabiki de. Daha özgürüm ben anneme göre eskiden neden okuyor diye düşünüyodu o insanlar. Çünkü nolcak başına bi şey gelir. (K1)

Dediğim gibi evlenmek daha mantıklı bu durumda. Kadının aklında eski sevgilisi kalır. Evlendiği adam belki bunu sıkıntı eder ama yani bu devirde belki çok sıkıntı etmez. Yine de yaşar yaşamaz o kadına kalmış bi şey o zaman erkeğin de yaşamaması lazım ama artık herkesin bunu özgürce yaşadığını düşünüyorum. (A9)

Erkek için de kadın için de bence çok doğru değil fakat tabi Türkiye'de yaşıyoruz. Yetiştirilme tarzımız önemli. Ben kadın öyle yapamaz falan gibi düşünmüyorum. Pişman olmicacağı bi şeyse yaşayabilir. Benim kızım da pişman olmicaksa üzülmicekse yaşasın ben yaşamam. (A10)

Bizim toplumumuzda evlilik öncesi cinsel ilişki yaşamak doğru değildir. Ve bu bana görede doğru değildir. Böyle bir durumu yaşayanlar varsa eğer toplumdaki insanlar tarafından farklı algılanabilirler. Çünkü bizim toplulumuzda böyle bir şey yok. (K10).

Evlilik öncesi cinsellik yaşamak kadın ya da erkek bireyler içerisinde günümüzde yaygın görülmektedir. Kadın ve erkeğin daha eşit olduğu bu dönemde kadın bedeni üzerindeki baskılar geçmiş yıllara göre daha azdır. Günümüzde çalışan, kendi ekonomik özgürlüğünü kazanan kadınlar, iş ve özel hayatlarında kendi seçimlerini kendileri yapmaktadır. Bu hususta cinsellik yaşamak bir erkeğin yaşamasında ne kadar doğal karşılanıyorsa günümüzde de bir kadın için de o kadar doğal karşılanabilmektedir. Aşağıdaki görüşmelerde özellikle genç kızların evlilik öncesi cinsellik yaşayan ya da yaşamış olan kadınlarla ilgili yaklaşımları belirtilmektedir. Annelere oranla genç kızların evlilik öncesi yaşanan cinselliğe daha olumlu baktığı söylenebilmektedir.

Yaşayabilir kişiye bağlı tamamen kişinin kendisiyle alakalı. Açıkçası ben tasvip etmem tasvip etmem demiyim de istemem cinsellik özel bi yaşantıdır ve özel bi insanla

yaşanmalıdır. Ya şöyle zaten ben bi insanla evleniceksem onu her koşulda sevmişim hayatıma bi şekilde koymuşum öyle bi insala yaşamak isterim onun dışında ama hani takıldığım bi erkek arkadaşımı, flörttü bi şeydi ama yaşayana da saygı duyarım. kendi bedeni yani önyargı yapmam ona karşı. Aaa sen neden böyle yaptın diye. Toplumda bi baskı var. Bu benim kendi kişisel isteğim ama insanlar kişisel istekleri olarak değil de aile baskısı ile yaşamıyo olmamalı. Kesinlikle önyargı da olmamalı. Bazı insanlar bekarken beraber yaşarlar yaşayabilirler. Beni alakadar etmez. O kendi tercihi. Ama aile olarak hayır yaşayamazsın. Ama ben arkadaşım la erkek arkadaşıyla da yaşasa görüşmeye devam ederim. Eğer ki aa sen neden böyle bi şey yapmıyosun böyle bi baskı olursa istemem benim yaşantım onu enterese etmiyosa onun yaşantısı beni enterese etmiyosa, beni etkileyen bi durum yoksa görüşmeye devam ederim. Evlenmeyi de düşünmüyorum ama o özel kişi olmalı benim için. Yani evlenmeden olsa ama pişmanlık yaşamam yani evet. (K3)

Yaşayabilir bence. Artık devir değişti sonuçta erkek bunu çok özgürce yaşayabiliyorsa kadın da yaşayabilmeli. Türk erkeklerinde genellikle şey var. Erkek yapar ama kadın yaparsa o kadın şudur budur. Kadını bu şekilde yargılamak en sinir olduğum şey. Eee sen bu cinselliği yaşıyosun da yaşadığın kişi de kadın değil mi. Çoğunluk için söylüyorum. Yaşamadım ben ama yaşasaydım pişman da olmazdım. Kişinin özel hayatı cinsellik Avrupa'da çok küçük yaşlarda yaşanan bi şey. İllaki 15 yaşında yaşamamak gerekir ama aklın ermeye başladığında 20-25 olduğunda da yaşanır. Ben bunu anormal karşılamıyorum. (K5)

Ben yaşamadım ama yaşayan birini de yargılamam açıkçası. İnsanların beraber olabilmek için illa ki aralarında bir nikah olması gerektiğini düşünmüyorum. Benim yaşamak istememe sebebim sadece üzümler müyüm korkusu. Yoksa birini seviyorsan güveniyorsan yaşayabilirsin. O kişi hayatından çıkıp gitse de yaşamışlıkta güzel bi şey heba olmaya gerek yok ama belki ilk kez bunu yaşadığın bir insana daha farklı bağlanırsın onu bilemiyorum. Ben böyle bi şeye karşı değilim olabilir. (K6).

Yaşanabilir. Bence çok farklı bi dönemde yaşıyoruz. Geçmişte yaşanmayabilirdi. Annelerimizin döneminde biriyle konuşmak bile belki sıkıntı yaratırdı ama şimdi öyle değil. Aslında daha moderniz bu iyi bi şey değil de yine de daha rahat yaşayabiliyoruz bi çok şeyi kendi tercihi herkesin sonuçta. Benim arkadaşım gelse normal karşılarım. İlla ki evlilik gerektiren bi şey değil bence. (K4)

Bu dönemde insanların evlenmeden her şeyi yaşadığını düşünüyorum. Her şeyi paylaşıp her şeyi beraber yapan iki insan evlenmeden cinsellikte yaşayabilir. Bunun çok saçma bir durum olduğunu düşünmüyorum. İki insanın cinsel birlikteliği için nikah şart değil bence. Kadınlar biraz bu konuda güven istiyor sadece. (K8)

Bir katılımcı evlilik öncesi cinsellik hakkında kızının böyle bir şey yaşamasını istemediğini belirtmiş, erkek bireylerin bu durumu kendi çıkarları için kullanabileceğini aşağıdaki ifadesinde olduğu gibi eklemiştir.

Evlilik öncesi kimse kimseye karışmak olmaz ama benim yaşadığım dönemde farklıydı ben kızımın yaşamasını istemem. Neden istemem ziyan olmasından korkardım. Çünkü ondan ona ondan ona erkekler kullanmaya çalışacak bunu filan. Yoksa bi problem değil bu durum. Bir kadın her alanda özgür olabilir ama dediğim gibi herşeyin bir sınırı vardır. Erkek için de geçerli. Kadın için biraz evlenmeden olmaz durumu var toplumumuzda böyle. Bizim dönemimizde adamı geri gönderirler baba evine şimdi öyle değil. (A8)

Kadın ya da erkek ilişkilerinde cinsellik yaşamak için evliliğin şart olmadığını belirten bir katılımcı ise kendisi bunu yaşamak istemediğini belirtse de ileriki yaşlarda belki cinsel deneyimini evli olmasa da deneyebileceğini belirtmiştir.

Evlendiğin kadınla ya da erkek için de geçerli. İki insan birbiriyle yaşasın bunu ilk belki öyle daha güzel olur. Evlenmek şart değil de bu yaşta cinselliği çok düşünmüyorum. Belki 30 olduğumda bunu evli olmadan da yaşarım bilemiyorum. (K9)

Kadınlar artık daha özgür. Yaşamak isteyen yaşar. Ben yaşamak istemem ama. Ataerkil bi toplum ister istemez kadın için önemli bi şey bekaret filan bence. Erkekler de yaşamamalı bence. Sevmiyorum ben insanların böyle birbirini sömürmesini. (K7)

Kadınların daha özgür olduğu ve kendi ekonomik özgürlüklerinin yanı sıra kendi seçimlerini de rahatça yapabildiği yeni dönemde kadın ve erkek ilişkileri içerisinde beden sosyolojisi söz konusu iken cinselliğe de değinmek gerekmektedir. Cinsel yaşam günümüzde yaş ortalaması olarak çok küçük yaşlarda deneyimlenmektedir. Kadın ya da erkeğin bunu yaşamak için evliliğin şart olmadığını düşüncesi oldukça yaygındır. Bunun yanı sıra bu konudaki tutumlarını belirtirken annelerin kızlarına oranla bu konuda daha tutucu bir tavır sergilediği gözlemlenmiştir. Anneler kızlarının evlilik dışı böyle bir şey yaşamasının kızlarının psikolojik ya da toplumsal olarak sıkıntılar yaşayabileceğini belirtmiştir. Toplumumuzda bekaret fikrinin önemli olduğunu düşünürsek genç kızların bekaretini evlenmeden kaybetmemeleri konusunda annelerin daha sıkı bir tutum sergilediği gözlemlenmiştir.

Dolayısıyla genç kızlar yaşadıkları dönemin getirisi olarak cinsel yaşamın daha genç yaşlarda olabileceğini günümüzde bekaret kavramının artık o kadar önemli olmadığını belirtmişlerdir

5.2. TOPLUMSAL BASKI VE KADIN BEDENİ

Eşler arasındaki kavga, kıskançlıktan dolayı işlenen cinayetler ya da kadın bedenine yönelik tecavüz gibi bir çok haberle günümüzde karşı karşıya kalmaktayız. Kadın bedeni toplumumuzda oldukça fazla istismara maruz kalmaktadır. Bu durumda kadın bedenine yönelik baskılara değinmek gerekmektedir.

Toplumumuzda anneler ve kızları kadın bedenine yönelik baskılarla ilgili aşağıdaki ifadeleri kullanmıştır. Bazı katılımcılar kendi başlarından geçen hikayelere de değinmiştir.

Dediğim gibi bir baskı kursa da önemli olan şey ruh. Ruhunuz güzelse size herkes sever. Kadın bedeni baskılara çok maruz kalıyor ama ne yazık ki. Korkutuluyoruz. (A3)

Bir katılımcı da kadın bedeni üzerindeki baskılardan bahsederken geçmişinde çok kilolu olduğu için kendisine karşı toplumsal bir takım önyargıların olduğunu belirtmiştir.

Kendi bedenim olarak herkesin bana karşı tavırları değışti de. Tabiki de şu an bi cafeye gittiğimde o zamana göre tavırlar değışmiştir. Ama ben hiç umursamazdım barıştım kendimle de. Kadın bedeninde ama çok baskı var. Doğal olarak insanlar taciz olaylarından dolayı insanlar daha bol giyinmeye çalışıyorlar. Makyaj olarak daha sade. Diğer yönden Türk halkında genelde kadında kalça şöyle olsun bacakları böyle olsun diye bi baskı da var. Ama mesela işe girerken bu çok kilolu bu nasıl kendini kaldıracak da işe koşturacak tarzında bi şey olur yani ön yargı. (K3)

Bir katılımcı toplumun yanı sıra kendi annesinin, giyimine ya da dışarı çıkma saatlerine baskıcı bir tavır sergilediğini belirtmiştir. Katılımcı toplumun aynasının "kendi annesi" olduğunu ifade etmiştir.

Baskı kurar. Annem. Annem de bir toplum benim dışımda herkes bende bir toplum. Annem benim için toplumu simgeliyor. Annem karışır herşeye. Babam hiç karışmaz. Ben mesela ablama hiçbi şey anlatamam. Annem gene daha açık görüşlüdür ben mesela erkek arkadaşım olsa söylerim. Fikir verir. Ablam ama fena. Bi şey görür kim vardı, işte o yanındaki kimdi, kaçta geldiniz. Kız kardeşim de öyle. Benim ailede açıkçası annem haricinde pek anlayışlı kimse de yok. Ben gece hep okula geldiğim için hep dua ederim. Duaların gücüne de inanırım. Dua ederek çıkarım sokağa. O yüzden pek bi şey de yaşamadım. (K2)

Kuruyor tabi kurmaz mı. Hele ki kadınsan iş daha zor oluyo. Ben çok geç saatlerde dışarda olan biri değilim. Kızlarımı da istemem geç saatlerde dışarda olsunlar insan korkuyo. Cinayet tecavüz binibin para. Ama bakıyosun adam cezasını da almıyor. Kızı adam atmış bilmem kaçınıcı kattan beli kırılmış kızın gene tecavüz etmiş. Haramdır eşine helal insan. Ne o öyle kendini kullandırmıcaksın erkek kadın da evlenicek önce.y Yeni dünya düzeninde kızlar da adamlar da bi değışti. Ben uygun bulmam bunu. (A2)

Baskı sağlar tabi ki sağlar. Günümüzde televizyonu açıyorum nereye baksam kadın cinayeti taciz tecavüz. Artık 13-14 yaşındaki kız çocukları 45-50 yaşındaki adamlara satılıyor. Sırf bekareti bozulmasını diye 13 yaşındaki kıza defalarca kez tecavüz edip ondan sonra serbest kalan adamları okudum geçen. Kız defalarca ameliyat geçirmiş oturabilmek için. Böyle iğrenç yaratıkların olduğu bir toplumda kadın olmak kız çocuğu olmak nasıl zor olmasın ki. (K5)

Toplumda kadın bedenine yönelik şiddet günümüzde gözler önünde yaşanmaktadır. Kadınların taciz edilebilen ya da rahatça dövülebilen varlıklar olduğunu düşünmek. Erkek egemen bir toplum içerisinde kadına verilmeyen değerin en önemli kanıtıdır.

Sağlar tabi. Kadına taciz tecavüz girila gidiyo. Ben kızım için korkarım yeni dönemde insanlar geç saatlere kadar dışarda ama yani o adamın ona taciz etmesini hak sağlamaz. İnsanlar güvenir değil pislik olmuş. Bebeğe tecavüz ediyor adamlarKadın üzerinde hep bi baskı. Ataerkil toplum işte. Kadın şunu yapmasın bunu yapmasın. Kadınlar da cinsiyetçi. Kadın kadına yaparsa erkekler de dedikoduyu sever. Erkekler de beter. (A5)

Tabi ki baskı kuruyor. Kadın olmak işe girerken bile zor. Kız bi öğrencisin yurtta kalıyosun. Yurtta bile tacize uğramış insanlar var. Hem de ülkenin iyi üniversitelerinde ya da küçük kızların kaldığı öğrenci yurtlarında bir sürü vaka var. Çocuklara istismar zaten inanılmaz boyutta. Kız başına akşam 9-10 sokakta yürürken on kez arkana bakıyosun. Biber gazı taşıyosun filan işler zor. Kadın olmak dünyanın her yerinde zor. Erkek millet oldukça kendine söz geçiremeyen iğrenç bir cins. Kızı çatıdan atmıştı bir adam, üniversite öğrencisini. Kızın beli kırılmıştı. O halde bile tecavüz etmişti. (K6)

Bir katılımcı kadın bedenine yönelik baskıların sadece taciz, tecavüzle sınırlı olmadığını, kadının giyiminden kuşama kadar bir çok alanda baskı gördüğünü belirtmiştir.

Baskı tabi ki kurulur hem de çok yoğun olarak kurulur. Toplumsal baskı açısından kadına giyim kuşama ile ilgili baya can sıkıcı boyutta baskılar uygulanıyor ne yazık ki. Buna etek boyundan tutun da dekolte giyen kadınlara olan rahatsız edici bakışlara

kadar gidiyor ülkemizde. Kadın böylece ötekileştirince kendi içine kapanacağı için çok olumsuz etkileneceği bir gerçektir. Kesinlikle evlilik öncesi cinsellik erkeklerde normal görünürken kadınlarda zina şeklinde yorumlanır. Sonuç itibarıyla cinsellik kadın ve erkek arasındaki tensel temasla olur. Yani tek kişinin suçudur şeklinde asla yorumlanamaz ama ne yazık ki bütün suç kadına yüklenir. Bu da en fena toplum baskısıdır ülkemizde. (A6)

Toplum bi baskı kurar evet. Erkekler daha baskın olduğu için kadın daha çekimser kalmalı gibi görülüyor toplumda. Eee kadınların her alanda ikinci planda kalmasını istiyorlar. Gece vakti dışarı çıkmasın, mini etek giymesin. Bunun anası babası yok mu diyorlar. Bu kızı uyanan biri yoksa o zaman bu kız tek başına diyorlar. ...Gecenin bi saati bi yerdeysen adamın biri seni taciz etme lüksünü kendinde görüyor. İş alanında filan bilemiyorum ama taciz anlamında kadınlar çok kötü şeylere maruz kalabiliyo. Kadının güzel olması işe alımda sıkıntı yaratmaz ama bu da erkeklerden ötürü. Kadın olsa ama işe alan kişi güzelsin diye seni işe almayabilir. Çünkü kadın özellikle türk kadınları kadınlara daha çok baskı yaratıyor. O da ataerkil toplum olduğumuzdan. Yine ben böyle yaşıyosam o da öyle yaşasın diyo kadın. Bu kıskançlıktan (K4)

Toplumda kadına yönelik psikolojik bir baskının varlığından söz eden bir katılımcı, ülkemizde güzel bir kadın olmanın zorlukları ile ilgili okuduğu bir haberde güzel kadınların ne gibi tacizlere maruz kaldığına aşağıdaki ifadesinde değinmiştir.

Sağlar yani en azından psikolojik bi baskı sağlar. Bi haberdirdi belki belki de bi magazin haberiymi hiç hatırlamıyorum Ama ülkemizde özellikle güzel kadın olmak çok zor. Ne biliyim... Adam elle taciz edemezse dille yahut gözle. Kendim için de gece dışarı çıkmakta tehdit hissetmiyorum ama kızım için hissederim. Burda da hep söylüyorum. Hani bi kaç olay yaşanmıştı. Medyayı da günlük olarak bütün gazeteleri takip ettiğim için mesela kızıma söylediğim bi şey var. Üniversite bahçesinde her şeyi giyebilirsin. Grupla dışarıya çıkarken de her şeyi giyebilirsin ama tek başına çıkarken lütfen annecim mini etek giyme. Rızam yok. Yani işte rahatsız edilinceğinden ne biliyim yani akşamın saat on birinde bi tane yabancı uyruklu bi adam bi kızı yani öyle böyle değil hem tecavüz hem yüksekten attı. (A1)

Bence baskı sağlıyor. Çünkü en basit bi reklam görsek mesela şampuan reklamı şu olsun bu olsun. Artık insan zihnine işlenen 34 beden ideal kadın bedeni. Kadınlarda daha çok oluyo herkes 34 beden olmak istiyor. Birincisi medya çok etkili gördüklerimiz hep bakıyosun oyuncu şarkıcı. Ama hepsi de manken mesela çünkü o da onun için savaşıyo. Bi Adele var heralde. Neden kilo veremiyor yüzü çok güzel diyoruz. İlla ki bu da medyanın etkisi yani. Bi kadın başarılıysa müdür olur CEO olur. şey diye bakan var

kadın mı. Sanki salak bi varlık ya kadın. Evli neden bu kadar iş hayatında başarılı. Bekarsa evde kalmış. Ne yapsan kötüsün. (K1)

Tabi ki sağlar. Hele ki günümüzde mesela mini etek giyiyorsan ve saat gece 23.00'da dışardaysan otobüs şoförü sana tecavüz etme hakkını kendinde bulabiliyor. Böyle saçma sapan bir zihniyette görmedim. Bi kadın istediği saatte evine dönebilir. İşine gidebilir. Sevgilisine gidebilir. Bir kadın istediği gibi sevişebilir ya da evlenebilir ya da evlenmemeyi tercih edebilir. Bu kimsenin birileri hakkında saçma sapan düşünceye sahip olmasına sebebiyet vermez. (K8)

Kadın üzerinde tabi ki baskı sağlıyor. İsteddiği saatte istediği an bir kadın bi yerde olamıyo. Genç nesil haklı olarak bu durumu kırmaya çalışıyo. Kadın üzerinde baskı eskiden de vardı. Mini etek giyer bakarlar. Şort giyersin tekmelerler. Parkta tek başına oturamazsın. Bu on yıl yirmi yıl sonra da böyle olacak. Eskiden kadınlar dışarı çıkmazlardı benim dönemimde. Şimdi biraz daha özgürlük ve zincirlerini kırdılar haklı olarak. Fakat teşhir etmek için kendini çıkarları da kızıyorum. Bile bile o. Kıyafetsel olarak veya davranışsal olarak kılık kıyafetlerinden hala baskı var. Aşmaya çalışırken özgürlükte teşhircilik değildir bana göre. Ben de denize gidiyim bikiniyle giderim filan. Ama şu an buraya bi kadın mayoyla giremez. (A8)

Kadın bedenine yönelik taciz, tecavüz gibi vakaların arttığı bu son dönemde bir kadının istediği saatte istediği yerde, istediği gibi giyinmiş şekilde olabilmesi için erkeklerden izin almasının şart olmadığına değinmek gerekmektedir. Ne yazık ki günümüzdeki ataerkil sistem kadınların fazlasıyla yenmeye çalıştığı bir durum olsa da kadına yönelik baskılar oldukça fazladır. Kadının yalnız yaşamasından, mini etek giymesinden ya da sesli bir şekilde kahkaha atmasından farklı anlamlar çıkarabilen erkek bireylerin varlığı yetiştikleri toplumun birer getirisidir.

Bence özellikle kadın bedeni üzerinde toplum çok değişik bir tutuma sahip. Gece o vakitte o kızın orda ne işi varmış. Ne işi varsa var bu tecavüz edilmesini taciz edilmesini mi gerektirir. Bu ülkede kadınsan nedense hep suçlusun. Birçok baskıya maruz kalıyor kadın. Şiddete tacize işe giriceksen güzelsen patronun asılır mesela. Kadınsan hep susucaksın sanki onun gibi saçma durumlar. Cinsel ilişki de bence yaşanmaması lazım ama yaşıyorsa da bi kadının kendi tercihidir. Damgalamak gerekmez, kimseyi ilgilendirmez diye düşünüyorum. (A9)

Çok kilolu bir insana etrafındaki herkes kilo vermesini söylüyordur. Buda bir baskıdır bana göre. Ya da kilolu olduğu için istediği kıyafetleri alamıyordur. Bunun yanı sıra tabi ki kadına yönelik bi baskı var kadınsan tek yaşamamalısn. Tek yaşıyosan kesin bu kız kötü bi kızdır filan bunun biraz azaldığını düşünüyorum bu dönemde yine de

evinize biri geliyor bi adam tesisatçı diyelim tacizde bulunabiliyor. Neden öğrencisin, belli yalnızsın sen o evde. (K10)

Kişiye göre değişir. Benim üzerimde kurmaz ama başkasını bilemem. Kadın bedeni üzerinde bir baskı var tabi. Cinayet vesaire ben maruz kalmadım. Ama şaşırıyorum görünce haberlerde filan. Şok oluyorum. Erkekliğin üstünlüğünü çünkü kabullenmiş kadınlar çünkü anneler oğullarını öyle yetiştiriyor. Ne olursa olsun anne çok önemli. Hep sen lidersin sen böylesin dersen sonuçlar böyle olur. (A10)

Bazı katılımcılar günümüzde kadın bedenine yönelik baskıların daha da arttığına değinmişler ve daha eski yıllarda böyle bir durum ile karşı karşıya gelmediklerini belirtmişlerdir.

Hayır bence kısıtlamaz. Baskı sağladığına inanmıyorum. Toplum değişiyor medyadan değişiyö. İktidar da sağlamaz bence kadının üzerinde toplum. Bizim dönemimizde öyle şeyler yoktu ya kapalı biri üniversiteye giremiyodu filan. Herkes istediği yere şimdiye kadar girdi. Ben en lüks yerlere askeri yerlere de gittim. Benim ailem kapalıydı. Benim etrafımdaki insan da baskı görmedi. Beni babam denize sokmadı ama. Eşimde istemezdi öyle mayoyla girmemi filan. Babam çok açık falan giyinmemi istemezdi. Ben onu baskı olarak görmedim. Kabul ettim. Öyle etrafta bikinili insanlardan pek hoşlanmıyorum. Ataerkil bi toplumda medya beni son dönem korkutuyo. Kadın bedeni üzerinde şimdi bi baskı var eskiden bu böyle değildi. Herşey daha çoğaldı. Tesettürlü bi aileye çok baskı yapıo şimdi çocuğuna kızına. Modern aileyse kızı tacize uğrayabilir. Ruhen hasta insanlar sapık bunlar kadını taciz eden filan. Bunun aileyle düşünce tarzıyla ilgisi yok. İnanırmısın bu önceden böyle değildi toplum gittikçe daha geriye gidiyor sanki. Daha yobazlaşıyoruz.. Birine baktı diye kimse kimseyi bıçaklamazdı ben şimdi duyuyorum televizyonlarda bunları. Kadınlar şimdi çok özgür eskiden böyle değildi.Gece on iki de dışarlarda gezilmezdi eskiden. Bu erkekleri kıskanç bi duruma getirdi. (A4)

Ben zannetmiyorum baskı kurucağını da. Kadın olduğum için hiç sıkıntı yaşamadım ben. Ben çok maruz kalmadım. Bence bu dönemde daha fazla maruz kalıyor kadın baskıya eskiden bu kadar yoktu bence. (A7)

Kadın bedenine yönelik baskılar günümüzde oldukça artış göstermektedir. Bu hususta katılımcılar kadın olmanın verdiği zorlukları ve yaşadıkları sıkıntıları anlatmışlardır. İş yaşamında ya da gün içerisinde güzel bir kadın olmak, bakımlı bir kadın olmak taciz edilmeye sebebiyet vermemelidir. Ne yazık ki ataerkil toplumlarda

kadın bedeninin bir kamu malı gibi görülmesi. Hatta kız çocuklarının da aileleri tarafından satılması günümüzde de görülen bir olaydır.

Birçok katılımcı özellikle sosyal platformlarda ve medyada gördükleri bu tür haberlerin eskiye oranla günümüzde daha fazla gündeme geldiğine değinmişlerdir.

Kadın bedenine yönelik bu istismar medya da ya da sosyal mecralarda kadını oldukça ikincilleştiren bir tavırla sergilenmektedir. Böylece kadın bedenine saygı gösterilmeyen bir toplumda medyanın da kadına saygı göstermemesi de mümkün hale gelmektedir.

5.3. DAYATILAN BİR GÜZELLİK ALGISI OLARAK “İNCE” BEDENLER

Kadınların bedenlerin nasıl muhteşem olması gerektiği konusunda da çeşitli perspektiflere sahiptir. Bu nedenle kadınların ideal olana ulaşabilmek adına sağlıklı beslenmesi, spor yapması ve bu gibi konulara oldukça fazla paralar harcaması kaçınılmaz bir durumdur. Sağlıklı beslenmek günümüz dünyasında kentleşmenin en büyük getirilerinden biri olan masa başında çalışmanın bir sonucu olabilmektedir. Bununla birlikte ev hanımlarının ya da genç kızların da spor yapıp daha dengeli beslenmeye çalıştığını göz ardı etmemek gerekmektedir. Çünkü moda ve kadın bedeninin olması gereken gibi şekillenmesi hususunda büyük giyim firmaları da belli ölçülerdeki kadınlara daha fazla hitap etmektedir. İyi bir markadan iyi bir kıyafet alabilmek, ya da daha genç işi giyinebilmek için, genç kızlara yönelik mağazalardan alışveriş yapabilmek için belli bir beden aralığına sahip olmak gerekmektedir. Günümüz dünyasında kadın bedeninin ne denli baskılara maruz kaldığını görmek çok zor değildir. Bu baskılardan biri de zayıf ve bakımlı kadın olmaktan geçmektedir. Genç kadınların geçirdiği mide küçültme ameliyatları, ölümcül diyetler veya yapılan yorucu sporların temeli buna dayanmaktadır. Bu şekilde düşünüldüğünde kadının ideal olana kavuşmak adına ne denli bir çaba sarfettiğinin altını çizmek gerekmektedir. Güzel ve alımlı kadın olmanın alt katmanı güzel ince bir bedene sahip olmaktan geçmektedir.

Beden konusu söz konusu olduğunda yeni dönemin “hatalık” olaran nitelendirilen “obezite” konusuna da değinmek gerekir. Günümüzde obezite bir çok insanın hayati problemi haline gelmiştir. Yanı sıra sağlıksız ve dengesiz beslenme ya da çeşitli sağlık sorunları ile çok fazla kilo alan kişiler, operasyon geçirerek çeşitli yöntemlerle “ideal kilolarına” dönmeye çalışmaktadır.

Obezite söz konusu olduğunda kişinin vücudundaki bu “aşırı kilolu olma” hali kişiyi olumsuz etkilemektedir. Bununla birlikte sağlıksız diyetler dengesiz beslenmeler ya da dikkatsiz yapılan spor sonucunda kişiler çeşitli sağlık sorunları yaşamaktadır.

Aşağıda annelere ve kızlarına sorulan “Obezite ile ilgili ne düşünüyorsunuz ve toplumda, obez bir kişiyle ideal boy, kilo ölçüsüne sahip bireyle kişinin beden algısı farklılık gösterir mi?” sorularının cevapları yer almaktadır. Bu cevaplar kişilerin söylediği gibi aktarılmıştır.

Bir katılımcı aşağıdaki ifadesinde obezite ile ilgili olarak bu sağlık probleminin çocuk yaşta başladığını ve engellenebilir bir durum olduğunu ifade etmiştir. Obezite ile ilgili olarak diğer kişilerin obez kişilere bir önyargı ile yaklaştığını ve kişilerin dış görünüşe oldukça fazla önem verdiğini belirtmiştir. Kişilerin sahip olduğu kiloya göre toplumda daha farklı bir saygınlık kazandığını ifade etmiştir.

Kötü bişey yani. Engellenebilir bi şey. Ama bu çocuk yaşta başlayan bi şey buna da inanıyorum. Ben dışlanmadım ama dışlananları da var. Dediğim gibi önyargı oluşması da var. Dış görünüşe önem verildiği için 50 kilo bi insana farklı davranılır 100 kiloya farklı davranılır. (K3)

Bence çok tehlikeli ama insanlar artık bu sağlık sıkıntısının farkında o yüzden bence gayet engellenebilir bir durum. Mücadele etmek şart. (K5)

Obeziteyi bir hastalık olarak görenbelirten bir katılımcılar obez kişilere toplumda farklı bir gözle bakıldığını ve bunun aşağılayıcı bir durum olduğunu belirtmişlerdir.

Ben bir rahatsızlık olarak görüyorum. Üzülüyorum. Toplumda o insanlara kötü gözle bakıyo insanlar. İki kişilik yer kaplıyosun abla falan minibüste denir mi yani. İnsanlar diyo hiç umrunda değil. Bi hastalığı mı var sıkıntısı mı var hiç. Ne kötü insanlar var. Kilo verilir alınır. N'oluyo yani. Çoğunun cildi yüzü çok güzel mesela. Ama hani geçen otobüste işte koltuğa oturdu oha falan diyo insanlar. Yapmayın dedim o onun elinde olan bi şey değil kadın üzüldü ağladı orda yani. O bi hastalık elinde olan bi şey değil tiroid sıkıntısı vardır filan. İlaçlar yan etki yapmıştır filan. İnsanlar bunu anlamak istemiyor. Kiloluysa insanlar çok yer kaplıyo diye... Ya git evinde otur, kıpırdayamıyosun filan... Çok ağır şekilde davranıyolar. Ben olsam o insanlara hakaret eder. Kadınla konuşmayı bilmeyen toplum dışarda olmasın. (A5)

Bir an önce bence çözümü bulunmalı. Ben bile şu an o kadar kilolu olmamama rağmen kendimden rahatsızım. Ki benim bi arkadaşım var, hem tiroidle savaşıyor hem

hormonal bi sıkıntısı var o kilo da veremiyo zaten. Öyle olduğu için zorluklar yaşadı. Kişinin beden algısı insandan insana değişir. Karşıdaki insanın karakterine bağlı biraz. Görünüşe önem veriyosa farklıdır. (K2)

Genetik bence bi hastalık olarak kabul ediyorum. Üzülüyorum. Annelerden kaynaklanıyo. Hazır gıda. Ben çok yemedim ama bendeki genetikti. Ben hep sebze yedim. Et yemeği yedim. Kilolu bi insan farklı düşünür her şeyi hayatı daha değişik yaşamak zorunda kalır. Zayıf biri daha farklı yaşar. Kısıtlıyo kilo insanı. (A4)

Obezitenin bir rahatsızlık olduğunu düşünüyorum. Hatta dediğim gibi günümüzde şu an kanserden de tehlikeli bir rahatsızlık olduğunu düşünüyorum. Bunu yaşamış biri olarak bilinçli kişilerden biriyim ve malesef şu an ki bilgisayar bağımlılığı, beslenme bozuklukları, fast-foodlar. Bu tamamen gençlerin bilinçsizliği, gençlerin dikbaşlılığı ve yeni nesil annelerin kolaya kaçmaları sağlıksız bir nesil yetiştiriyor. 156 küsür kiloyla ameliyata gıydım. 50 kiloydum evlendiğimde. Hamilelikler doğumlar. Ben Uludağ'da bir kaza geçirdim belimi kırdım. Kırık olduğunu da anlayamadılar. Hamileliğim çok ağır geçti. Sezeryanım çok ağır geçti. Çok kilo aldım, toparlanamadım. Hareket kısıtlılığım oldu kimse belime bakmadı. İlaçlarla çok kilo aldım. Bir dönem verdim yine bi 30 küsür kilo filan verdim. Boşanma evresinde çok kilo aldım. Beyfendi beni bıraksın. Onun antipatisi kilolu kadındı. Psikolojim o yöndeydi heralde ki çok kilo aldım boşandıktan üç gün sonra ameliyat oldum. Bu yıl Hacca gitmek istedim o yüzden o kiloyu vermek istedim. Beşinci yılım kura bekliyorum. (A3)

Obezite bence vücudu hırpalayan bi şeydir ben 105 kiloydum 88'e indim. Kendi bildiğim gibi bir diyet uyguladım. Obez bi insanla ideal kilosuna sahip insan bence birbirinden farklı tutumlara maruz kalıyor. Bence sağlıksız yani insan kilolu olmak istemez. Hastalık bence. Ben öyle düşünüyorum. (A7)

Bir katılımcı aşağıdaki ifadesinde masa başında çalışmanın ve hazır gıda tüketmenin obeziteyi tetiklediğini ve bu durumun bilinçsizlikten kaynaklandığını ifade etmiştir.

İşte dengesiz beslenme günümüzdeki sıkıcı masabaşı işler hazır gıda. Yeni nesil annelerin çocuklarının önüne koyduğu kötü gıdalar bunlar hep bilinçsizlikten kaynaklanıyor. Hiç gerek yok oysaki. Biz anneler de hep çocuk aç aman tıktır yemeği diye düşünürdük eskiden bunun yanlış olduğunu çok sonra anladım ben aç kalarak ölmez ya o kadar gerek yok zorlamaya. Obez insan da sağlık sorunları falan yaşayıp obez olabiliyor. Genetikte oluyo kimisinde ama engellenebilir. İnsanlar mide ameliyatı filan oluyo boşuna değil göze alıyo her şeyi. Toplumda bi bakıyolar. Ay ne iğrenç iki kişilik yer kaplıyo. Yazık diyolar kimse bana yazık diyemez ben istemem öyle

aşağılanan gözlerle bakılsın bana. O yüzden o kadına da adama da farklı davranılıyor sen şişkosun yeme daha ne yiceksin yiyeceğini yemişsin zaten filan. Çok ayıp bunlar insanlar bi süzüyor filan hiç sevmem bana da yaparlardı. Herkes sıfır beden olmak zorunda değil kendini sağlıklı hisset ideal kilona gel yeter. Kiminin vücudu boyu 80 kiloyu kaldırır kiminin ki 55 kiloyu kaldırmaz. Ona göre bakıcaksın kendine hatta bence. Bi doktora danışıcaksın yeni dünya böyle spor filan insanlar boşuna dikkat etmiyor. Yaşlanma açısından da psikoloji açısından da yediğimiz şeyler önemli spor şart. (A2)

Obezite bi hastalık bence ben öyle olmak istemem. Kimse istemez o insanlara kimse saygı da duymuyor. Ben çok kilolu olsam dışardan bakışlardan filan rahatsız olurum ki onlar da oluyordur kimse zaten o kadar kilolu olmak istemez. O bir hastalık bence belki ilaç kullandı belki kaza geçirdi belki hormonları ile ilgili sıkıntıları var kimseye düşmez yargılamam. Bi insan kilolu olur zayıf olur. Yüzünde bi yara izi olur herkesin o insanlara böyle bakması filan çok rahatsız edici. Ben mesela engelli birine bile çok dikkatli bakmam ki rahatsız olmasın kendini kusurlu hissetmesin diye. (K9).

Bence obezite bir hastalık kimse öyle olmak istemez tabi ki 50 kilo bi kızla 100 kilo bi kıza aynı şekilde davranılmıyo toplumda. Kimse seni kafanla bedenle ruhunla ağırlamıyo. Eskiden de hep böyleydi ama bu sosyal medya filan herkes şimdi mükemmel yaşıyo herkes sağlıklı fit olmak zorunda herkes kendine bakmalı. Kiloluysan dışlanıyosun filan gibi. (A10)

Obezite bi hastalık bence ben özellikle genç insanlarda görünce çok kilolu filan çok üzülüyorum. İnsanlar hasta olabilir ilaç kullanabilir. Ameliyat geçirmiştir kaza geçirmiştir çok kilo almıştır. Kimsenin dalga falan geçmemesi lazım. Tabi ki zayıf bi insana daha saygılı davranıyor belki insanlar kiloluysan farklı bi gözle bakılıyosun. (A9)

Obez insanların çeşitli sıkıntılar çektiğine değinen katılımcılar, toplu taşıma veya işe alınma gibi süreçlerde bu kişilerin olumsuz olarak etkilendiğinin altını çizmişlerdir.

Katılımcılar insanların obez kişilere diğer kişilere oranla farklı tutumlar sergilediklerini ve obez kişilere saygı duyulmadığını, belirtmişlerdir.

Bence obezite zor bir süreç ve çok kilolu insanlar bence toplumda çok sıkıntılar çekiyor. Ben mesela görüyorum ve üzülüyorum. Otobüse binsen herkes sanki sana bakıyor. Herkeste bir yargılama filan var. O kişilerin diğer kişilere oranla tabi ki de ideal beden algısı farklıdır. O der ki ben 50 kilo olmak isterim mesela. Daha rahat hissederim. Özgürce giyinirim filan falan. (K6)

Obez kişilerin diğer kişilere oranla beden algılarının farklılık göstereceğine inanan katılımcılar, ideak boy ve kiloya sahip kişilerin sıkıntılarının obez kişilere oranla daha farklı olduğunu düşünmektedirler.

Burada da ne yazık ki demek lazım çünkü farklılık gösterir. Kimse işinde aşırı kilo sahibi birini çalıştırmak istemez. Onun yerine ideal kilo ve kondisyondaki birini çalıştırmak ister. Kilolu olan insan hem sağlıksız olma olasılığı daha fazladır. Bir de toplumdaki kişilerin de seçimleri çok değişken. Kimine göre kilolu olmak sorun değilken, kimine göre kilo bir takıntı bile olabilmekte. Ben kilonun sağlıksız olduğunu düşünüyorum herkes kendi idealinde olsun. Herkes sağlıklı beslensin zor olabilir ama alışılır. (A6)

Obezite olmaması gereken bir durum. Bence obez biriyle zayıf birine insanlar aynı davranmıyor. Adamları geçtim kadınlarda da yaşta önemli değil ama 60 yaşındaki bi kadın bile aynı davranmıyor. Çünkü görsellik ön yargıya sebep oluyo. Şöyle hem iyi hem kötü ön yargı. Eğer güzel gözüküyorsan. Eğer zayıf gözüküyorsan ki zayıf gözükün illa güzel gözükün anlamında değil de. Eğer zayıfsan kendine bakıyosun demek oluyo. Çünkü toplumumuzda şişman olmamak zor bi şey. Yediklerimiz market ürünleri vesaire. Bi insan fit olabiliyorsa daha çok dikkate alınıyo. (K4)

Sağlık önemli. Benim ablam da öyle. 100 küsür kiloda şu an. Sağlığı için diyet yapıcak. Toplumda 150 kilo bir kadınla 50 kilo bi kadına aynı davranmıyorlar. Hor görüyorlar. Yok şuna bak yok buna bak. (A8)

Obezite zor bi durum. Ben hem çok uzun bi kız değilim hem de kiloluyum. O dönemler zor oluyo insanlar size bi garip bakıyor filan. Tabi ki 60 kilo insane bakıldığı gibi bakılmıyo 150 kilo bi insane bu ne ya böyle ayı gibi filan. Bu kadın mı filan çok terbiyesizce bence bu. Kadın kadındır herkesin bi ruhu var böyle bi davranma aşağılama olmamalı. (K7).

Bence gösterir. Kilolu bi insansanız, işte evleniyor kadın kilo aldı diye kocası kadını aşağılıyo. Bu çok saçma sapan bi şey. Ama insanın kendine biraz dikkat etmesi önemli bi unsur. İdeal bi kilodaysan işe alınırken bile insanlar daha farklı davranıyor. (K10)

Katılımcılar obez kişileri gördükçe onların adına üzüldüklerini belirtmişlerdir. Bu kişilerin toplumda ötekileştirildiğini ve saygı gösterilmediğini ifade etmişlerdir.

Yani birebir yaşadığım ya da gözlemediğim bi şey yok ama obez olsam bakışları belki hissederdim. Minibüse binse kilolu bi bey dikkatimi çeker hele ki çok gençse tabi ki

üzülürüm. Gençliğinde böyle olan ileride daha da sorun yaşayabilir ama yargılayamam belki hormonal bi sorunu var. Heralde obez biri beni çok zayıf görür ama ben kendimi kilolu görüyorum. İşte bakışlarla rahatsız etme yani bi nevi taciz aslında bizim çevremizdeki insanlardan farklı bi görüntü varsa doğal olarak bakıyoruz. Belki bu insana acıyarak bakıyoruz. Ama iş görüşmesinde ben davranışlarına görüşlerine ona uygun pozisyonda çalışmasını sağladım. Onun içindeki cevheri konuşarak kaanate varılması gerekir. (A1)

Aslında görünce bir taraftan üzülüyorum çok genç mesela 15-16 yaşında belki yediğinden içtiğinden değil de tiroitten olabilir belki yemiyo içmiyor ama problemi var diye düşünüyorum. Özellikle kadınlara daha farklı da bakılıyor. Bence o insana saygı duyulmuyor. Kötü bi düşünce yanlış beslenme de olabilir gittikçe açılan bi şey mide. Ama bu verilebilir bi şey. Yargılanması hoş değil. Karşıdaki insan sana nasıl davranıyorsa sen de ona öyle davranırsın. (K1)

Bence başa çıkılabilir bir durum. Kişinin biraz kendisini engellemesi ya da bir doktora başvurması gerekmekte. Sağlık sıkıntısı varsa onun da çözülmesi gerekir. Tabi kişinin algısı beden algısı değişiktir. Bir sürü sorunlar hatta belki dışlanmalar, alay edilmeler bile yaşar. Zor çok zor. (K8).

Obezite modernizmin getirdiği hastalıklardan biridir. Hareketsiz yaşam, sağlıksız beslenme ve masa başında çalışan birçok ofis çalışanı ele alındığında, obezite günümüzün kaçınılmaz bir sıkıntısı olmuştur. Obezite ile mücadele etmek ve daha sağlıklı yaşayabilmek adına kişiler fitness salonlarına oldukça para harcamaktadırlar. Özellikle kadınların "güzellik kaygısını" arttıran bu durum, kişileri olumsuz etkilemektedir.

Katılımcılar genellikle obezitenin bir hastalık olduğunu ve bununla mücadele edilmesi gerektiğini vurgulamışlardır. Yanı sıra toplumda bu tip kişilerin dışlandığını ve farklı bir bakışla yargıldığını söylemekte mümkündür. Bu tip kişilerin yaşadığı olumsuz tutumlar ve sağlık sıkıntılarını kendilerini olumsuz etkilemektedir. İşe alımlarda, toplu taşımalarda ve hatta hayatın her alanında obez bir bireye olan tutumla diğer insana olan tutum farklıdır. Özellikle dış görünüşün önemli bir unsur olduğu yeni dünya düzeninde obezite, kişinin kendisine saygı duymadığının bir kanıtı gibi algılanabilmektedir. Bu doğru bir anlayış değildir. İdeal kilosunda olan bir kadın ile oldukça kilolu bir kadına sergilenen tavırlar farklılık göstermektedir.

Beden sosyolojisi içerisinde ele alınması gereken bir diğer konu da spordur. Obezitenin ve hareketsiz bir yaşamın artmasıyla birlikte günümüzde sağlıklı

olmak için spor yapmak oldukça önemli bir kavram haline dönüşmüştür. Sosyal medya ve yoğun iş hayatı, stres gibi unsurlar birçok kişiyi spor salonlarına yönlendirmektedir. Fitness ve spor yeni dönemde herkesin hayatında olması gereken ve sağlıklı olmak için mutlaka başvurulması gereken yöntemlerden biri olmaktadır. Bunun getirisi olarak diyet yapmak veya uzman diyetisyenlerden bu konuyla ilgili destek almak obez olmamak adına yapılan bir mücadeledir.

Spor fiziksel bir aktivitenin dışında belirli insanların toplandığı bir sosyolojik oluşum alanıdır. Bu nedenle spor, toplumsal bir olgudur.

Kadınların özellikle bedenleri ile ilgili memnuniyetsizlikleri, bir sermaye biçimine dönüştürülmüştür. Kadınlar, günümüzde spor yapmadan kilo vermek ya da bölgesel olarak fazlalıklarından kurtulmak için oldukça fazla para harcamaktadır. Dolayısıyla, bedeni şekillendirme unsuru olan spor, vücutundan memnun olmayan ya da formunu korumak isteyen her kadın için vazgeçilmez bir imkandır.

Tüp mide ameliyatı geçiren aşağıdaki katılımcılar, kilolu oldukları dönemler ile şimdiki hayatlarının farklılığına değinmişlerdir. Ameliyattan sonra sağlıklarını nasıl koruduklarını, ne gibi egzersiz ve diyet programları uyguladıklarını belirtmişlerdir.

Şu an şimdi zayıflamaya başladığım için hani şimdi memnunum şu an böyle yaşayabilirim ama niye böyle yaşıyım daha sağlıklı olabilirim. Dedim ya ben hep sağlığa bağladım yani. Bi de şöyle bi şey oldu kilo alırım ama şimdi aman almiyim dedim. Eskiden böyle bi şey yoktu benim için. İlk başta hayat şartları ben sinirlenince çok yiyen bi insandım. Hayat şartları. Bi süre sonra tiroit filan hormonal bozukluk oldu. Çalışmıyordu. Kilo alıyodum aldığım için gene çalışmıyordu. Şimdi de dikkat ediyorum mesela. Ekmek yemiyorum, reçel yemem, kolayı filan bıraktım. Yürüyüş yapıyorum, spor salonlarına gittim. Ama dediğim gibi ailemden uzak yaşıyorum. Bi 3 aylık gittim ama o da üç ay içinde haftada bir oluyo iki oluyo. Ondan önce de gittim gene ama hep bi aralarda gittim hani. Kilo vermek için gittim. Ama onun dışında uzun yürüyüşler yapmayı severim. Evimiz sahilde bizim. Yürüyorum. (K3)

Sadece dikkatli beslenme ve düzenli sporla kilo verebilmek katılımcılarca mümkün görülmektedir. Çeşitli sağlık problemlerinden dolayı kişinin kilosu belli bir rakamın üstüne çıktığında, kişinin vücut kitle endeksine bakılarak mide küçültme veya tüp mide ameliyatları günümüzde yaygın olarak yapılmaktadır. Bir katılımcı düzenli beslenme ve sporla vücudunu nasıl değiştirdiğini aşağıdaki ifadesinde anlatmıştır.

Şu an pek değilim yani 35 kilo verdim. Tamam ama ben çocuklarıma da dedim hiç bir zaman için kilo almayın çok çünkü insan aldıkça alıyo. Veririm ne de olsa diyosun. Sonra vermesi çok acılı oluyo. Kilo verdim. Çok uzun süre diyet yaptım. Bi dönem zayıftım. Çocuklar filan olunca çok kilo aldım. Ama biraz daha kilo verebilirim belki 5-6 kilo daha versem, daha iyi zinde hissedicem. İnsan ne kadar hafifse o kadar iyi. Hemen hemen 55-56 kilo filanım. Ama dediğim gibi çok kiloluydum ve onu atınca çok rahat hafif hissediyosun neden şimdi o yükü taşıdım o kadar sene diyosun. Spor da yaptım. Hala yapıyorum günde bir saat filan yürüyorum. (A2)

Spora vakti olmadığını belirten bir katılımcı ise spor yapamadığını ve diyetlerinin de kısa süreli olduğunu ifade etmiştir.

Spor yapamıyorum çünkü spora vaktim yok neden biliyo musun? Hafta içi beş gün işten altıda çıkıyorum. Koştur koştur okula dersim akşam onbir buçuk on ikide bitiyor eve gidemiyorum. Arkadaşımda kalıyorum. Ertesi gün yine işe gidiyorum ve deli gibi YD çalışıyorum. Akademisyen olabilmek için. Spora şu an hiç vaktim yok. Sadece yemeğimi kısıbiliyorum. Şu an 62 kiloyum 58 kilo olmak istiyorum. Şu an diyet yapıyorum ama demin bir parça elmalı turta yedim. Pazartesi başlıyorum. Çarşamba diyeti bırakıyorum. (K2)

Bir dönem fırın işleten bir katılımcı, bu dönemde çok kilo aldığını belirtmiştir. Daha sonra yürüyüşle kısa sürede bu kilolardan kurtulduğunu ifade etmiştir. Fazla kilonun kendisine ağır hissettirdiğini ve daha sağlıklı olabilmek daha rahat hissedebilmek için kilolarından kurtulmak istediğini ifade etmiştir.

Fırınım varken çok kilo almıştım. Sıcak sıcak çıkıyo poğaçalar, açmalar, simitler ben de tabi yiyorum. Çayla filan o zamanlar hiç farketmemiştim o kadar kilo aldığımı. Bi müşterim geldi dedi size noldu böyle filan. O kadar yoğundum ki aynaya bakıcak vaktim yoktu. Arkadaşım geldi. Sarılıyo mesela; sarılamıyor kavrayamıyor beni. O kadar kilo almışım ki bacaklarımdan, yürüyemiyorum yani. Sonra bi kafaya taktım. Dükkandan eve evden dükkana yürüyordum. Üç kilometre yürüyordum. Altı ayda 15 kilo verdim o dönemde. Bi dönem üç ay filan yaptım spor kardiyo filan daha sağlıklı olabilmek için yapmıştım. Şu anda da bi kaç kilo versem iyi. Yani ağır hissediyorum. Kaç kiloyum bilmiyorum yetmiş varımdır heralde. (A5)

Sürekli diyet yaptığını belirten bir katılımcı, ifadesinde diyet yaptığını fakat sürekli diyeti bıraktığını belirtmiştir. Küçük yaşlarda diyet yapmaya başlayan katılımcı düzenli olarak spor yaptığını da ifade etmiştir.

Değilim dediğim gibi. Diyet yapıyorum yapıp yapıp bırakıyorum. Orta sondan beri diyet yapıyorum. Şu an spor da yapıyorum. Üşengeç olduğum için body tech yöntemiyle spor yapıyorum üç saatlik. Hatta insanın bütün vücut kaslarını çalıştıran kendi başına yapamayacağı sporu yaptırtıyo 20 dakikada. Ayırıyetten de yürümeye çalışıyorum. (K4)

Bedeninden memnun olmayan katılımcılar, vücutlarından memnun olmadıkları bölgeleri tanımlamışlardır. Kadınların ortak sorunlarından biri de bir türlü hayal ettikleri bedene kavuşamamalarıdır. Katılımcılar, kiloları ile nasıl başa çıktıklarını ve düzenli diyet yapıp yapmadıklarını aşağıdaki ifadelerinde belirtmişlerdir.

Değilim. Yüz küsür kiloyum. En az elli dokuz kilo filan oldum en fazla yüz kilo oldu. Ömür boyunca ay gençliğim diyetle geçti. On beş yaşından beri hep bi diyet yaptım. Diyetisyene gittim. İlk başta bi yardım aldım. Annem kilolu ananem kilolu. Genetik bizde kilo almaya müsaittim. İyi beslenirdim. Anne karnında bile kilolu doğmuşum. Çocukluğum hep kiloluydu. 14 yaşına kadar hep diyet yaptım. 14 sene diyet yaptım. 12 kilo falan verdim işte onda büyük hata yaptım. Spor yapmadan yemek yememeye çalıştım. Şimdi hiç olmazsa yol yürümek istiyorum ama yoruluyorum. (A4)

Basenim var işte biraz şu an 68 kilo filanım bir dönem 75 filandım. Diyetisyene gittim. Çok düzenli beslenen biri değilim, bazen aklıma ne eserse yiyorum. Spor da yaptım uzun dönem. Hala yürüyorum. Bazı akşamlar müzik takıyorum kulaklıkla yürüyorum. Hep diyet yaptım ben hayatımda. Sonra sıkıldım işte ne eserse onu yiyorum. Ama yine sebze filan yiyorum. Tabi bazen gecenin üçünde çorba yapar içerim. Gene de böyle hamburger filan yiyim demem. (K7)

Üç kilo atarsam ya da dört kilo atarsam daha mutlu olucam. Ya ama hiç diyet yapmadım ama şöyle abur cubura akşam sekizden sonra böyle cipstir, mısır patlağı onlarla aram olmadığı için şekerleme çukulata bunları sevmediğim için. Spor yaptım ya şöyle hala düzenli yürüyüş yapmaya havalarda mücadele ettikçe düzenli yürüyüş yapıyorum. Valla en az beş bin adım ama on beş bin adıma kadar da çıktığım oluyo. Yalova sahili uzun biliyosun. (Gülüyor). Gidiş geliş o kadar oluyo. Kesinlikle sağlıklı nefes alıp veriyoruz işte görsel olarakta hani stresliysem o stresim gidiyor. Yürüyüş her anlamda hem psikolojik hem de fizyolojik olarak iyi geliyor. (A1)

Şu an 57-58 kiloyum ama memnun değilim bilmiyorum biraz daha yük var gibi hissediyorum üstümdede. Diyetisyene gidip program almadım ama kendim diyet yaptım. Sabah kalktığımda süt içiyodum, gevrek tüketiyodum, salata yiyordum. 2-3 kilo verdim o dönemde. Bir iki ay yaptım, sonra bozdu hep diyeti. Aileyle beraber seni etkiliyo. Ev ortamı biraz daha rahat. Onlar yiyorsa sen de yiyosun. Burda konukevinde

kalıyorum. Sabah kahvaltı şansım yok; akşam yemek şansım yok. Burda hiç dikkat edemiyorum zaten. Genelde yemekhaneye gidip çorba içiyorum ama genel olarak yani akşam vakti ağır şeyler yememeye çalışıyorum. Ufacık bi tokluğum varsa sadece çorba içiyorum. Profesyonel olarak bi şey yapmadım ama birinci sınıfta yüzmeye gittim birkaç ay. Farklı bi yüzme kursuna gitmişim. Keşke de devam etseymişim. Annem babam yüzmeye git demişti. Suyu da çok severim. Birinci sınıfta sağlıklı oluyum falan değil onu düşünemiyosun. Ama yürümeyi de çok severim uzak mesafe. (K1)

Bedeninden memnun olan katılımcılar, kendi bedenleri ile barışık olduklarını ifade etmişlerdir. Katılımcıların, daha genç ve zinde bir bedene sahip olmak için bedenlerine saygı duydukları ve bedenlerinin kıymetini bildikleri gözlemlenmiştir.

Çok şükür memnunuz. Ama şu an 88 kiloyum. Zaman zaman diyet yaptım. Yine biraz daha kilo veriyim diyorum şimdi tabi. En fazla yürüyüş filan yaptım bir dönem hayatımda. Biraz vücudumu hareketlendirdim. 105 kiloyken 88'e düştüm. Kendi bildiğim gibi hamur işinden uzak durarak. (A7)

Evet oldukça memnunuz. Diyet yapmama gerek yok çok şükür ideal kilomdayım şu anda. Hafta içleri işteki yoğun tempodan kaynaklı yapamıyorum ama hafta sonlarımı hep koşuya, tempolu yürüyüşe ayırıyorum. Fakat olanak bulunca da gittiğim spor salonuna gidip hem yüzerim hem de spor aletleri ile antrenman yaparım. Kızımı da yönlendiriyorum. Zinde olmak güzel bi şey. Yaşından daha dinç genç gösteriyor insan. (A6)

49 kiloyum şu an. Hayatımda en fazla 54 kilo oldum. Hamilelikle filan ama hep zayıftım çocukluğumda da zayıftım. Hiç diyet yapmadım az ve sık yemek yiyorum 5 yıldır. Okul döneminde voleybol oynadım o kadar. Şimdi yürürüm; ekstra bi şey yapmam. (A8)

Ben fiziğimden memnunuz. Şuram böyle şuram sarkık filan demiyorum zaten hep zayıftım. O yüzden spor da diyetle yapmıyorum. Yemekle de çok aram yoktur zaten. (K10)

Memnunuz şu anda bir ara verdim kilolarımı. Şimdi daha rahat hissediyorum. Ama söylüyüm yani çok sinir bozucu kilo almak. Sürekli diyet yapıyorum. Uzmandan destek almadım ama yememe uykuma dikkat ediyorum mecbur. Yoksa çok çabuk kilo alıyorum ben. Spor olarak da en fazla yürüyorum. Şimdi aletli plateşe başlıcam. (K9)

Önemli bir kesim zinde kalmak ya da bedenini şekillendirmek adına spor yaparken bir kesim de "modaya uymak" için spor yapmaktadır. Bir katılımcı ise ifadesinde

sporun “bakımlı kadın” olabilmek için şart olduğunu özellikle de kadına yönelik bir spor olan pilatesin son dönemde herkes tarafından “özendirilen spor” olduğu için yapıldığını belirtmiştir.

Şu an 72 kiloyum. Oho her dakika diyet yapıyorum ama çok çok kilolar vermedim en fazla 3-4 kilo verdim. Hiç spor yapmadım. Sporu sevmiyorum çok. Hayatımda yapmadım. Yürüyüşü de o an zevk alsam yaparım yürümekten spor için yürüyim demem. (A10)

Ben gerçekten spor yapmayı sevmiyorum. İnsanları bakıyorum. Sürekli berbat bir şekilde ter kokan mekanlarda harala gürele çalışıyorlar. Herkes kendini olduğu gibi kabul edebilmeli bence. Çok kilolu olursun mesela sağlığın bozulursa. Doktorun önerirse en fazla yürüyüş yaparsın. Yeni dönemin güzel kadın algısında spor yapmak moda oldu. Günümüzde ünlü ünsüz herkes pilates yapmalı aletlere tırmanmalı kaslarına sahip çıkmalı. Herkes zaten sopa gibi oldu. Hiç kadın hatları da yok artık çoğu insanın hoş çok çok kilolu insan da görmüyorum etrafta. Gençlerde özellikle herkes zayıf. (K8)

Diyet ya da spor ikisinide çok yapmadım. Sporu da sevmiyorum. Açıkçası çok yemek yiyen biri de değilim. Spor yapıyım işte sürekli o salonlara tıklı kaliyim filan hiç bana göre değil. En fazla hava güzelse yürürüm kilometrelerce. O kadar. (K6)

Hiç diyet yapmadım. Bi dönem kilo aldım ama çok değil yani üç beş kilo alırım. Sonra veririm ama böyle çok diyet yaparak değil. Abur cuburu severim. Abur cuburu bırakınca filan veririm hemen kilo. Spor da çok yapmıyorum bazen yürüyorum. Hava güzelse uzun yürüyüşler severim. Spor salonları sevdiğim biryer değil. (K5)

Diyet yapmak ve spor yapmak bedeni istenilen hale getirebilmek için önemli unsurlardandır. Kadın bedeni her zaman için daha bakımlı, daha dinç ve daha diri olmalı diye düşünülmektedir. Kadın bedenine dayatılan bu durumun ataerkil sistem içerisinde kadına yönelik bir baskı olduğunu söylemek gerekmektedir. Fakat katılımcılar arasında bu düzene aykırı olan çok fazla katılımcı sayısı yoktur. Dolayısıyla kadına dayatılan bu durumun aslında kadının istediği “ideal olan beden” algısı ile kadına empoze edildiği söylenebilir.

6. BÖLÜM

SONUÇ

Bedeni bir ayna olarak düşündüğümüzde içinde bulunduğumuz toplumun getirilerini bedenimizde yansıtırız. Beden, fizyolojik olmanın ötesinde toplumsaldır: beden bir toplumsal inşadır. Bu toplumsal inşa üzerinde en etkili unsurlardan birisi -ataerkillik tarafından şekillendirilen- toplumsal cinsiyet ilişkileridir. Mevcut toplumsal cinsiyet inşaları beden de dahil olmak üzere birçok alanda bizi sınırlandırmaktadır. Bu sınırlar yaşadığımız çevrede çalıştığımız iş yerinde veya aile bireyleri içerisinde de kendisini göstermektedir. Kadın veya erkek olmanın varoluşsal getirileri hem kadının fizyolojik yapısıyla ilgili olarak, kadını güçsüz kabul etmekte hem de erkekler tarafından kadın bedenine yönelik hertürlü istismarı haklı görebilmektedir.

Bu ataerkil sınırlamalar içerisinde kadının erkekler tarafından belirlenen özgürlüğü toplumsal sınırlamalar içerisinde kadına dayatılmaktadır. Dolayısıyla erkek hegemonyasının var olduğu toplumlarda kadın olmanın kurallarını da bir bakıma erkekler koymaktadır. Kadının belirli bir yaşta evlenmek ve çocuk doğurmak zorunda olması ya da annelik ile bağdaşlaşan bedensel bir varlığının bulunması da ataerkil sistemin bir getirisidir. Kadın bedeninin toplumsal sınırlarını çizen ataerkil yapı aynı zamanda kadının hangi saatlerde sokakta olabileceğini, hangi işlerde çalışabileceğini, ne gibi şartlar altında cinselliğini yaşayabileceğini belirlemektedir.

Toplum, aile ve çevremiz beden inşaları da dahil olmak üzere kadın olmanın kurallarını küçük yaştan itibaren kadınlara dayatmaktadır. Bu durumda kadın bedeninin daha doğrusu "beden"lerin henüz doğumdan itibaren cinsiyetle birlikte bireye kodlandığını düşünebiliriz. Bu bağlamda aslında toplumdaki birçok alanda cinsiyetçiliğin ne kadar yaygın olduğunu söylemek doğru olacaktır. Örneğin kadınlara küçük yaştan itibaren "bakımlı" olmak öğretilirken, erkeklere de fiziksel olarak "güçlü" olmak öğretilmektedir. Fizyolojik veya biyolojik yapı itibariyle güçsüz görülen kadın, ataerkil toplumlarda cinsiyeti gereği her zaman geri planda tutulmuştur.

Kadına dayatılan başka bir husus ise, kapitalist ilişkilerde kadınların bedenlerine yönelik tüketiciler olmaya yöneltmeleridir. Kozmetik, güzellik, cilt bakımı, anti-aging gibi ürünlerin tanıtımı kadınlar üzerinde yapılmakta ve özellikle kadınlar tarafından alınması teşvik edilmektedir. Her zaman güzel bir cilde ve güzel bir bedene sahip olunması istenen kadın hayatı boyunca bu zorlukla mücadele etmek durumundadır.

Bu bağlamda benliğimizi toplumsallığın içerisinde yeniden inşa ederken, bedeninin toplumsal alandaki varlığıyla kendimizi yaşadığımız topluma adapte etmeye çalışırız. Beden bu açıdan ele alındığında disipline edilen ve her alanda baskılara maruz kalan bir alandır. Dolayısıyla insan, ancak içinde yaşadığı ortama uyarak ve onu kontrol etmeye yönelik bir mücadele içinde yer alarak kendi benliğini oluşturmaktadır. Kontrol altında tutulan ve disipline edilen bedenler Foucault'nun vurguladığı üzere iktidarın her yerde olduğunu ortaya koymaktadır.

Bedeni tek bir "doğru" ile değerlendiremeyeceğimiz gibi tek bir "güzellik" tabiri ile de değerlendirmek doğru olmaz. Bedenin özellikle kadına yönelik bir alan olarak sınırlandırıldığını düşündüren yeni sosyal medyada sadece kadına yönelik fiziksel değişimlerin "nasıl" olması gerektiğini sıkça görebiliriz. Bazı dönemlerde zayıf kadın bedeni güzel bulunurken yeni dönemde daha dolgun bedene sahip kadınlar güzel bulunmaktadır. Dolayısıyla kadın bedeni süregelen zaman içerisinde de her zaman belli kalıplara sokulmaya çalışılacak ve hep "ideal" olanın arandığı dünyada daha bir çok şekile girmek zorunda kalacaktır.

Bu araştırma kadın erkek ilişkilerinde kadın bedeninin görsel olarak önemli bir unsur olduğunu ortaya koymuştur. Genç kadınlar ve anneleri görsel olarak bedeninin iki cinsiyet arasında önemli bir iletişim ağı oluşturduğunu belirtmektedirler. Genç kadınlar ve anneleri, kadın bedenine yönelik müdahalelerin yaşanmamak için yapılan mücadele olduğunu belirtmişlerdir. Genç kadınların yaşlanmakla ilgili annelerine oranla daha fazla korkularının olduğu gözlemlenmiştir.

Araştırmada kadın bedenine yönelik toplumsal baskıların kadınlar üzerindeki etkileri ele alınmış, genç kadınların ve annelerinin kendi özgürlüklerinin belirli saatlerle sınırlandırıldığı gözlemlenmiştir. Dolayısıyla genç kadınlar yanlarında güvendikleri birileri olmadan geç saatlerde sokakta olmadıklarını belirtirken, anneler ise kendi kızlarının evde bulunmadıkları zamanlarda onlar için endişelendiklerini belirtmişlerdir. Kadın bedenine yönelik bir diğer baskının kadın cinselliğinin evlenmeden yaşanmaması gerektiğidir. Anneler özellikle genç kadınların erken yaşta yaşanacak cinselliğin toplum açısından onaylanan bir şey olmadığını

belirtmişlerdir. Genç kadınların bu konudaki tutumu annelerine oranla biraz daha ılımlıdır. Dolayısıyla genç kadınlar cinselliği evlenmeden yaşamak istemediklerini belirtmekte fakat yaşayan kişilerle de bir problem yaşamayacaklarını veya onları yargılamayacaklarını belirtmişlerdir. Genç kadınların, cinsellik üzerine olan konuları konuşurken bile çekindiği gözlemlenmiştir. Dolayısıyla toplumda kadınlara dayatılan güzel olanın nasıl olması gerektiği, kadın bedeninin yaşlanmasının kabul edilmemesi ve yaşlanmaması için kadınların birçok operasyon geçirmesinin doğal karşılanması, kadın bedeninin sadece görsel bir unsur olarak ele alınması, kadının evlenmeden cinsellik üzerinde hiçbir hükmünün olmaması ve toplumsal baskılarla başa çıkması gereken bir varlık olarak ele alınması ataerkil toplumun kadın bedeni üzerindeki etkisidir. Kadınların kendi bedenlerini olduğu gibi kabul etmesi ve bedenleri hakkındaki kararları kendi iradeleri doğrultusunda alması doğru olacaktır. Kadınların toplumsal baskı altında kalmadan kendi özgürlüklerini yaşayabildikleri ve ataerkil yapıyla başa çıkmak zorunda kalmadan yaşayabilecekleri bir topluma ihtiyaçları vardır.

7. KAYNAKLAR

- Akay, A. (2009). "Beden Sosyolojisinin Soykütüğü". *Toplumbilim Dergisi*, 245 (12). s.5.
- Akgül, Ç. (2012). "Tüketilen ve "İktidar"laşan Bir Beden: Amerikan Sapiğı". *Fe Dergi*, 4(2), 72-86.
- Akgündüz, G. Ö. (2013). "Foucault'ta Beden İktidar İlişkisi". *Akademik Bakış Dergisi* 38. 1-16.
- Aksu, B. (2008). *Sivil Toplum Kuruluşları İçin Toplumsal Cinsiyet Rehberi*, 2. Basım, Ankara: Uzerler Matbaacılık.
- Baudrillard, J. (1997). *Tüketim Toplumu*. (çev. Hazal Deliceçaylı - Ferda Keskin). İstanbul: Ayrıntı Yayınları.
- Bourdieu, P. (2009). *Bekârlar Balosu*. (çev. Ç. Eroğlu). Ankara: Dost Kitabevi Yayınları.
- Bourdieu, P. Wacquant, L. (2003). *Düşünsel Bir Antropoloji İçin Cevaplar*, (çev. Nazlı Ökten), İstanbul: İletişim Yayınları.
- Çakı, F. (2011). "Beden Sosyolojisi Üzerine İlk Kitap Denemeleri". *Yalova Sosyal Bilimler Dergisi*, 1(2), 184-192.
- Douglas, M. (2007). *Saflık ve Tehlike*. (çev. Emine Ayhan). İstanbul: Metis Yayınları.
- Elias, N. (2009). *Uygarlık Süreci: Cilt 1*. (çev. Ender Ateşman). 5. Basım, İstanbul: İletişim Yayınları.
- Er, D. F. (2009). "Modanın Yaratım Nesnesi Olarak" "Tasarı Bedenler". *Dokuz Eylül Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Dergisi* ss.17-24.
- Foucault, M. (2012). *Cinselliğin Tarihi*. (çev. Hülya Uğur Tanrıöver). İstanbul: Ayrıntı Yayınevi.

- Foucault, M. (1992). *Hapishanenin Doğuşu*. (çev. Mehmet Ali Kılıçbay). İstanbul: İmge Yayınevi.
- Goffman, E. (2009). *Günlük Yaşamda Benliğin Sunumu*, (çev. Barış Cezar; yay. haz. Özde Duygu Gürkan). İstanbul: Metis Yayınları.
- Güçlü, S. (2012). "Feminist Metodoloji Tartışmaları". *Mediterranean Journal of Humanities*. mjh.akdeniz.edu.tr. (2) 107-120.
- Işık, E. (1998). *Beden ve Toplum Kuramı Öznenin Sosyolojisinden Bedenin Sosyolojisine*. İstanbul: Bağlam Yayıncılık.
- Karacan, P. (2003). *Müslüman Toplumlarda Kadın ve Cinsellik*, (der. Pınar İlkaracan Çev. Ebru Salman). İstanbul: İletişim Yayınları.
- Keskin, İ. (2015). "Kürtaj Tartışmaları ve Feminizm", *Fe Dergisi*. (1) 86-95.
- Kümbetoğlu, B. (2012). *Sosyolojide ve Antropolojide Niteliksel Yöntem ve Araştırma*. İstanbul: Bağlam Yayınları.
- Layder, D. (2010). *Sosyal Teoriye Giriş*, (çev. Ü. Tatlıcan). 3. Baskı. İstanbul: Küre Yayınları.
- Megill, A. (1998). *Aşırılığın Peygamberleri*, (çev. Tuncay Birkan). Ankara: Bilim ve Sanat Yayınları.
- Neuman, W. L. (2014). *Toplumsal Araştırma Yöntemleri Nitel ve Nicel Yaklaşımlar*. Ankara: Yayın Odası.
- Okumuş, E. (2009). "Bedene Müdahalenin Sosyolojisi", *Şarkiyat İlmî Araştırmalar Dergisi*, www.e-sarkiyat.com- ISSN: 1308-9633, 2.
- Öztürk, N. (2012). *Bir Beden Sosyolojisi Problemi Olarak Namus Kavramı ve Kadın Bedeni*. (Yüksek Lisans Tezi) Karaman: Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Sarup, M. (1997). *Post Yapısalcılık ve Postmodernizm*, (çev. A. Baki Güçlü) Ankara: Ark Yayınevi.
- Tekin, F. (2015). "Pierre Bourdieu Sosyolojisinde Beden ve Habitus", *Sosyal Bilimler Araştırma Dergisi*, 13 (26), 85-100.

Turner, B. S. (2011). *Tıbbi Güç ve Toplumsal Bilgi*, (çev. Ümit Tatlıcan). Bursa: Sentez Yayıncılık.

Wollstonecraft, M. (2007). *Kadın Haklarının Gerekçelendirilmesi*. (çev: Deniz Hakyemez) İstanbul: Türkiye İş Bankası Yayınları.

8. EKLER

EK 1

DERİNLEMESİNE GÖRÜŞME SENARYO GELİŞTİRME FORMU

Görüşmenin teybe kaydedilmesini uygun bulmuş mu?

Kişisel özellikler:

- Ad Soyad:
- Yaş:
- Mesleği:
- En son bitirdiği okul:
- Doğduğu il/ilçe/köy:
- Medeni durumu:
- Kısaca hayatı hakkında bilgi:

“Beden” denildiğinde aklınıza neler geliyor? Neden?

- Sizce ideal kadın bedeni nasıl olmalıdır? Neden?
- Onun gibi olmak istediğiniz biri var mı? Varsa kim? Neden?

Kadın erkek ilişkilerinde beden önemli bir unsur mudur?

- Önemliyse Neden?
- Önemsizse Neden?

Bedenle barışık olmak nasıl bir durumdur?

- Bedeninizle barışık olmanızı engelleyen durumlar var mı? Varsa ne gibi durumlar var?

Modayı takip ediyor musunuz?

- Örneğin dışarıda akşam bir yere gittiğinizde siz diğer insanları gözlemliyor musunuz? Ne giydiklerini, kullandıkları takıları vb.
- Dövme veya pearcinginiz var mı?
- Varsa yaptırmanızın sebebi nedir?
- Yoksa yaptırmayı düşünüyor musunuz? Neden?

Doğal bir şekilde yaşlanmayı kabul ediyor musunuz? Yoksa estetik müdahalelerden yana mısınız?

- Estetik yaptıracak olsanız vücudunuzda hangi bölgesine yaptırırsınız?
- Bir kez estetik müdahale görseniz yeniden yaptırmayı arzular mısınız?
- Estetik ameliyatlara bağımlılık yaratır mı? Neden?

Yaşlanmak sizce bedende gibi değişiklikler gösterir?

- Bu değişiklikler sizi nasıl etkiler?
- Yaşlanmak sizi kısıtlar mı? Neden?

Kozmetik ürünleri kullanıyor musunuz? Kullanıyorsanız neden?

- Bu ürünlerin bedeninize ne gibi fayda veya zararları olduğunu düşünüyorsunuz?

Anti-aging ürünler ile ilgili düşünceleriniz nedir? Bu ürünleri kullanıyor musunuz? Kullanıyorsanız neden? Kullanmıyorsanız neden?

- Yaşlanmak toplumda dışlanmanıza neden olur mu?
- Genç bir bedene sahip olmak ne gibi artılar kazandırır?
- Genç kişiler de anti-aging ürünler kullanmalı mıdır? Neden?
- Genç yaşta yapılan estetik ameliyatlara sizce uygun mudur?

Bedeninizin ağırlığından memnun musunuz?

- Diyet yapıyor musunuz? Ne sıklıkla diyet yapıyorsunuz?
- Bedeninizi zinde tutmak için spor yapıyor musunuz?

Obezite ile ilgili neler düşünüyorsunuz?

- Toplumda, obez bir kişiyle ideal boy, kilo ölçüsüne sahip bireyle kişinin beden algısı farklılık gösterir mi?

Toplum insan bedeni üzerinde bir baskı kurar mı? Kurarsa;

- Toplumsal baskıların kadın bedeni üzerindeki etkisi hakkında ne düşünüyorsunuz?
- Kadın bedeninin ne gibi toplumsal baskılara maruz kaldığını düşünüyorsunuz?
- Kadın ve erkek evlilik öncesi cinsel ilişki yaşamak konusunda toplumda farklı tutumlara maruz kalır mı? Neden?

Kadının veya erkeğin evlilik öncesi cinsel ilişki yaşamasını nasıl değerlendiriyorsunuz?

- Olumluysa neden?
- Olumlu değilse neden
- Kadın için cinsellik "Evlenmeden Olmaz" niteliğinde midir?

EK 2

T.C. Maltepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Sosyoloji Anabilim Dalı

BEDENİN TOPLUMSAL İNŞASI: KADIN ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİ E ANNELERİ ÜZERİNE NİTELİKSEL BİR ARAŞTIRMA

SIRA NO	GÖRÜŞÜLEN KİŞİLER							
	ANNELER VE GENÇ KADINLAR	YAŞ	EĞİTİM	MESLEK	MEDENİ DURUM	MEMLEKET	YAŞADIĞI YER	
1	K1	21	Üniv.	Öğrenci	Bekar	Bursa	İstanbul	
2	A1	49	Üniv.	İ.K Sorumlusu	Evli	Bursa	Yalova	
3	K2	23	Üniv.	Öğrenci ve Broker	Bekar	Afyon	İstanbul	
4	A2	54	Lise	Ev Hanımı	Evli	Kütahya	İstanbul	
5	K3	22	Üniv.	Öğrenci	Bekar	Ankara	İstanbul	

GÖRÜŞÜLEN KİŞİLER							
SIRA NO	ANNELER VE GENÇ KADINLAR	YAŞ	EĞİTİM	MESLEK	MEDENİ DURUM	MEMLEKET	YAŞADIĞI YER
6	A3	53	Lise	Ev Hanımı	Bekar	Adapazarı	İstanbul
7	K4	23	Üniv	Öğrenci	Bekar	İzmit	İstanbul
8	A4	55	İlkokul	Ev Hanımı	Evli	İzmit	Gebze
9	K5	22	Üniv.	Öğrenci	Bekar	Manisa	İstanbul
10	A5	48	Lise	Erekli	Evli	Manisa	İstanbul
11	K6	21	Üniv	Öğrenci	Bekar	İstanbul	İstanbul
12	A6	45	Üniv.	Mimar	Bekar	İstanbul	İstanbul

GÖRÜŞÜLEN KİŞİLER								
SIRA NO	ANNELER VE GENÇ KADINLAR	YAŞ	EĞİTİM	MESLEK	MEDENİ DURUM	MEMLEKET	YAŞADIĞI YER	
13	K7	22	Üniv.	Öğrenci	Bekar	İstanbul	İstanbul	
14	A7	60	Lise	Emekli	Evli	Tekirdağ	İstanbul	
15	K8	21	Üniv.	Öğrenci	Bekar	İstanbul	İstanbul	
16	A8	43	Lise	Ev Hanımı	Evli	Balıkesir	İstanbul	
17	K9	21	Üniv.	Öğrenci	Bekar	Muğla	İstanbul	
18	A9	46	Lise	Ev Hanımı	Evli	Antalya	İstanbul	
19	K10	23	Üniv.	Öğrenci	Bekar	İstanbul	İstanbul	
20	A10	50	İlkokul	Çalışıyor	Bekar	Bursa	İstanbul	

ÖZGEÇMİŞ

Ezgi Yudum KIZAL

Sosyoloji Anabilim Dalı Yüksek Lisans

EĞİTİM

- Yüksek Lisans** : 2015 T.C Maltepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü,
Sosyoloji Anabilim Dalı, Sosyoloji Bölümü
- Lisans** : 2013 Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Fakültesi, Sosyoloji
Anabilim Dalı, Sosyoloji Bölümü
- Lise** : 2006 Neşet Yalçın Süper Lisesi

KİŞİSEL BİLGİLER

Doğum Yeri ve Yılı : İstanbul / 03.06.1989

Cinsiyeti : Kadın